

2020
ARVIOINTIKERTOMUS

Tarkastuslautakunta

PORI

SISÄLLYS

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA	5
1.1. Puheenjohtajan katsaus	6
1.2. Keskeiset havainnot ja suositukset	8
1.3. Arviointityö	10
1.4. Tilintarkastus	11
1.5. Sisäinen tarkastus	11
2. VUODEN 2019 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JATKOTOIMENPITEET	13
2.1. Tarkastuslautakunnan kannanottojen vaikuttavuuden seuranta	13
3. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET	25
3.1. Valtuuston asettamat tavoitteet	25
3.2. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	27
3.2.1. Yleinen kehitys	31
3.2.2. Toimialojen palvelulupauksien toteutuminen	33
3.3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	48
3.3.1. Suurten kaupunkien vertailu	52
3.3.2. Vuoden 2020 talousarvion ja tilinpäätöksen vertailu	55
3.3.3. Liikelaitosten talous	56
4. KAUPUNKIKONSERNI	59
4.1. Konsernijohdolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	59
4.2. Omistajapoliittiset linjaukset	60
4.3. Strategisille konserniyhtiöille määriteltyjen tavoitteiden toteutuminen	60
5. MUUT HAVAINNOT	73
5.1. HR-yksikkö	73
5.2. Varhaiskasvatusyksikkö	79
5.3. Elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnittelu- ja kehittämisyksikkö	84
5.4. Länsirannikon Koulutus Oy	90

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA

Kunnan tarkastustoiminta koostuu ulkoisesta ja sisäisestä tarkastuksesta. Ulkoinen tarkastus käsittää tilintarkastajan suorittaman laillisuusvalvonnan sekä tarkastuslautakunnan arviointityön. Sisäinen tarkastus on kunnan johdon väline sisäisen valvonnan toimivuuden varmistamiseksi.

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtäviä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.
- arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskevista hallintosäännön määräyksistä.
- valmistella arvioinnin ja tarkastuksen talousarvio.
- valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Porin kaupunginvaltuuston toimikaudeksi 1.6.2017–31.5.2021 valitsemaan tarkastuslautakuntaan kuuluu 11 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Jäsen	Varajäsen
Ranne Kaarina, pj.	Kuusinen Jere
Nordström Ari, vpj.	Koskinen Seija
Aaltonen Kari	Hällberg Niklas
Apajasalo Asko	Koivula Ilari
Hiltunen Marika	Lammi Jarkko
Lehtonen Taina	Kiiskinen Eija
Lepomäki Maarit	Kuusisto Kerttu
Lindberg Helena	Peltomäki Sisko alkaen 26.4.2021 Erja Järvinen
Linnainmaa Antti	Nummi Tapio
Ruusunen Pentti	Niemelä Pekka
Sainio Sirkka	Viljanen Kristiina

Arviointivuoden 2020 tarkastuslautakunnan työssä ovat viranhaltijoista olleet mukana tarkastusjohtaja Niko Poskiparta, joka on toiminut myös lautakunnan esittelijänä sekä tarkastajat Satu Kivi, Johanna Kemell, Janina Tuohimaa ja Noora Jyrämä.

© Niko Postiparta

1.1. Puheenjohtajan katsaus

Nyt tämän valtuustokauden lopussa on syytä kohdentaa arvioiva, reflektiivinen katse paitsi menneeseen, myös toivoa antava, kehittävä katse tulevaisuuteen. Jotta kunta voi rakentavasti miettiä tulevaisuuttaan, on sen lähdettävä perustehtävänsä pohdinnasta, kirjoittaa kunta- ja aluejohtamisen asiantuntija Jenni Airaksinen. Kunnan perustehtävä voidaan jakaa demokratiatehtävään, palvelutehtävään ja elinvoimatehtävään. Kunnan kasvavasta palvelutehtävästä on muodostunut yhä useammille kunnille lisääntyvä ja jopa ylivoimainen taloudellinen taakka. Palvelutarpeet ovat moninaistuneet muun muassa kuntalaisten ikärakenteen vanhenemisen, huoltosuhteen kasvamisen ja syntyvyyden alenemisen myötä. Tuleva sote-uudistus vähentää myös Porissa seuraavan valtuustokauden aikana kunnan palveluvaitetta sote-palvelujen ja niiden kustannusvaikutusten siirtyessä pääosin perustettavalle hyvinvointialueelle. Yleinen hyvinvointitehtävä ja työllistämistehtävä jäävät ja tulevat uuden kuntaorganisaation kontolle. Hyvissä ajoin ennen perusturvan palvelujen siirtymistä on kuntatasolla mietittävä ja kirkastettava tulevaisuuden Porin perustehtävää. Katse on suunnattava niille toimialoille ja tehtäviin,

jotka kuntakonserniin sote-uudistuksen toteutumisen jälkeen jäävät ja myös uusina haasteina nousevat esille. Tarvitaan siis varautumista muuttuvaan ja myös toimintakulttuuriltaan uudistuvaan Porin kaupunkiorganisaatioon.

Voisiko tulevaisuuden Porin perustehtäväksi kiteyttää seuraavan: Porin kaupungin ja kuntakonsernin perustehtävänä on toimia hyvän elämisen edellytykset kuntalaisille luovana ja takaavana itsehallinnollisena yhteisönä. Demokratia- ja itsehallintotehtävä luovat pohjaa kaupungin muille perusröoleille. Demokratia- ja itsehallintorooli sisältää kuntalainkin mukaan kaupungin asukkaiden, eri ikäryhmiä edustavien osallisuuden vahvistamisen kunnan toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kuntalaisten osallistumisen ja osallistamisen foorumeja ja vaikuttamiskanavia on arviointikertomuksen mukaan monipuolistettava. Osallistavan demokratian kautta pitää pyrkiä siihen, että kuntalaiset saavat ajoissa tietää suunnitteilla olevista asioista. Tämä tarkoittaa avoimen ja läpinäkyvän hallintokulttuurin kehittämistä ja juurruttamista kaikilla kuntaorganisaation tasoilla.

Tulevaisuuden haasteiden suhteen on seuraavan vaalikauden päättäjiksi valittujen valtuutettujen tehtävä innovatiivista kehittämistyötä yhdessä tehtävänsä sitoutuneiden virkamiesten kanssa. Minkälaisen Porin me kunnan asukaina haluamme ja minkälaisen Porin kuntalaisilta tärkeän mandaatin saaneet tulevat luottamushenkilöt näkevät parhaana? Tätä kehittämistyötä on tehtävä yhteistuumin, yhteisöllisesti – eri poliittisten suuntausten parhaat ajatukset ja teemat yhdistäen. Ja taloudelliset realiteetit huomioon ottaen. Nähdäkseni tässä työssä, virallisesti määriteltyjen toimielinten ohella, kaupunginvaltuuston eri poliittisten ryhmien ryhmänjohtajilla on tärkeä rooli päätöksentekoon tulevien asioiden yhteisöllisessä edistämisessä, kehittämisessä ja eteenpäin viennissä. Miten tulevaisuuden Porista saadaan riittävän hyvän elämän edellytykset takaava organisaatio, työnantaja ja työyhteisö? Miten Porin kaupungin työantajamainetta kiillotetaan? Luottamushenkilöiden kehittävän roolin ohella merkittävässä asemassa toimintakulttuurin muodostumisessa on kaupungin ylin johto; henkilöstön johtamisen tavat, vallitseva johtamistyyli ja johtamisen sävyt.

Vuoden 2020 henkilöstöraportin mukaan (s. 18) työhyvinvoinnin tavoitteita ei kertomusvuoden aikana kaikilta osin saavutettu. Kuitenkin henkilöstön oma panos työyhteisön hyvään ilmapiiriin ja esimies-alaisuuden toimivuuteen nähtiin vahvana. Työkyvyttömyydestä johtuvat kustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta. Työhyvinvointiin vaikuttivat heikentävästi muun muassa, että suunnitelmalliset ja säännölliset kehityskeskustelut puuttuivat, positiivinen palaute oli vajavaista ja mahdollisuudet työstä palautumiseen olivat vähäisiä. Nämä ovat sellaisia työhyvinvoinnin indikaattoreita, että ne on vastaisuudessa otettava todesta – aivan yhtä hyvin kuin taloudelliset tunnusluvutkin. Kaupunginvaltuuston tulisi, vuoden 2020 arviointikertomuksen mukaan, asettaa henkilöstöraportissa seurattavat keskeiset tavoitteet ja niille mittarit. Tämä toisi vakautta kaupungin henkilöstöpolitiikan toteuttamiseen, sen arviointiin ja seurantaan. Erityisesti kesken toimintavuoden asetetut henkilöstöpolitiikan määrälliset tavoitteet aiheuttavat epävakautta toteutettavaan henkilöstöpolitiikkaan ja sen johtamiseen.

Organisaatiokulttuuri syntyy ja muuttuu vuorovaikutuksessa, ihmisten yhteisistä kokemuksista ja tulkinnoista. Organisaatiokulttuurin muutos edellyttää muutosta johtajien ja työntekijöiden ajattelussa ja merkityksenannoissa. Organisaation vuosien myötä muotoutunutta toimintakulttuuria on vaikea muuttaa ulkoapäin.¹ Tämän ovat nähdäkseni lukuisat Porin kaupungin organisaation ulkopuolelta tehdyt konsultaatiot osoittaneet. Konsultaatioilla on voitu saada perusteluja rakenteellisiin muutoksiin, mutta sisäisessä toimintakulttuurissa on tapahtunut vain pintatason muutoksia, jos niitäkään. Vuosien myötä vakiintunut organisaatiokulttuuri helposti vain pyrkii vahvistamaan itseään. Onnistunut organisaatiokulttuurin muutos edellyttää, että sekä organisaation johto, että henkilöstö tulevat tietoisiksi omista ajattelutavoistaan ja toimintaansa ohjaavista motiiveista, arvoista ja jopa ihmiskäsityksistä. Siksi organisaation jäsenten keskeinen sisäinen työskentely ja tietoiseksi tuleminen omista motiiveista ovat muutoksen lähtökohtia. On muodostettavia vuorovaikutteisia tapoja jakaa kokemuksia omasta työstä; työkokemusten kertominen ja arviointi ja työn kuormittavuuden purkaminen ovat tärkeitä työhyvinvoinnin ylläpitäjiä. Porin kaupungin merkittävänä työnantajana pitää mahdollistaa työnhajauksen saaminen ja käyttö sekä johtajien, esimiesten että henkilöstöryhmien oman työn jatkuvaksi arvioimiseksi ja työtapojen kehittämiseksi. Siis koko organisaatiokulttuurin kehittämiseksi.

Kiitän tarkastuslautakunnan puolesta koko tarkastustoimea; tarkastusjohtaja Niko Poskipartaa, tarkastajia Satu Kivi, Janina Tuohimaa, Johanna Kemell ja Noora Jyrämä professionaalista ja täydesti tarkastustoimen perustetävään sitoutuneesta työskentelystä. Tarkastuslautakunnan lakisääteiset tehtävät ja lautakunnan asettamat vuosittaiset tavoitteet ovat vaalikautena 2017–2021 toteutuneet erinomaisesti.

Kaarina Ranne, tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

LÄHTEET PUHEENJOHTAJAN KATSAUS:

1) Wenström, S. (2020) Positiivinen johtaminen.

1.2. Keskeiset havainnot ja suositukset

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota koronaviruspandemian sekä säästöpainneiden myötä lisääntyneeseen toimialojen raporttoimaan työssäjaksamisen ja kuormituksen riskiin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

- Tarkastuslautakunta jakaa yleisen näkemyksen valtion tukitoimien merkittävästä vaikutuksesta Porin kaupungin positiivisen tuloksen muodostumisessa. Valtion avokätisen tukipolitiikan hiipuesssa ja väestömäärän laskiessa tarve vaikuttaville sopeutustoimenpiteille on edelleen ilmeinen. Myös mahdollisten hyvinvointialueiden muodostuminen vie mennessään isojen menojen lisäksi myös suuren osan kunnan tuloista. Vaikuttavien talouden sopeutustoimien tekeminen pikaisesti on ongelmattomampaa, kuin mahdollisesti vasta muutaman vuoden päästä täysin akuutissa tilanteessa.
- Porin kaupungin heikko taloudellinen tilanne erottuu edelleen, kun vertaillaan Suomen 12 suurimman kaupungin tilikauden tuloksia keskenään.
- Tarkastuslautakunta muistuttaa, että esimerkiksi äkillisesti supistuneiden ja muuttuneiden perusturvan sekä sivistystoimen toimintojen varjossa piilee kasvanutta saamatta jääneen julkisen palvelun velkaa. Vajeen laajuutta ei vielä ole täysimääräisesti tunnistettu. Terveystoimen osalta mahdollisten havaitsematta ja hoidotta jääneiden sairauksien, sosiaalipalvelun katveeseen jääneiden tapahtumien sekä etäkouluun siirtymisestä syntyneen oppimisvajeen todelliset vaikutukset ovat toteutuessaan kauaskantoisia.
- Tarkastuslautakunta kehottaa jatkamaan talouden tehostamista toiminnan uudistamisen kautta. Koronakriisin mukanaan tuoman valtion ylikompensoinnin positiivisilta vaikuttavien seurausten haihduttua tosiasiallinen talouden tila tulee paremmin esiin. Lisäksi mahdollisten hyvinvointialueiden muodostumisen myötä kaupungin kokonaistalous

kutistuu merkittävästi ja sitä myötä kaupungin toiminnan rakenteiden tulee vastata muuttuneita olosuhteita.

Kaupunkikonserni

- Tarkastuslautakunta näkee erittäin tärkeäksi saattaa hyväksyttyjä omistajapoliittisia linjauksia tarkentavat maapoliittiset linjaukset ajan tasalle mahdollisimman pian. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kaupunginhallituksen hyväksymä ja kaupunginvaltuuston tiedoksi merkitsemä kaavoituskatsaus ja -ohjelma vuosille 2021–2023 vaikuttaa maankäyttöpoliittiselta linjaukselta, joka tulee hyväksyttävä kaupunginvaltuustolla.
- Arviointihavaintojen perusteella Porin kaupunkikonsernin kyky hoitaa lainoista aiheutuneita velvoitteita on kohtuullinen. Konserniyhtiöitä enemmän uhkia vaikuttaa arvioinnin perusteella liittyvän peruskunnan kykyyn selviytyä lainoista aiheutuvista velvoitteista.
- Tarkastuslautakunta toteaa hyväksi, että konserniyhtiöiden hallitusten jäsenille on jatkossa tarkoitus asettaa osaamiskriteerit. Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi, että konserniyhtiöiden hallitukset muodostavat kokonaisuutena vastuunsa, velvoitteensa, julkishallinnon käytännöt sekä yhtiön toimialan tuntevan toimielimen.
- Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaikkien konserniyhtiöiden osalta raportoidaan omistajalle erikseen siitä, miten kyberturvallisuusriskejä yhtiössä hallitaan.

HR-yksikkö

- Arviointihavaintojen perusteella toimiva vuoropuhelu Porin kaupungin ja Sarastia Oy:n välillä on ensiarvoisen tärkeää.
- HR-yksikkö tuo lisäarvoa henkilöstösuunnitteluun tunnistamalla henkilöstötarpeet ja sillä voidaankin nähdä olevan tärkeä rooli tuleviin muutoksiin varautumisen ja riskienhallinnan näkökulmasta.
- Arviointihavaintojen mukaan HR-yksikkö vastaa koko kaupungin henkilöstön keskitetyistä henkilöstöpalveluista niukoin resurssein.

- Tarkastuslautakunta kysyy, tulisiko olennaisimmille henkilöstöraportissa seuratuille mittareille asettaa tavoitteita valtuustotasolla?
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota avainhenkilöiden menettämiseen liittyviin riskeihin, jotka tulee tiedostaa niin toimialojen johdon tasolla kuin HR-yksikön oman henkilöstöresurssin kohdallakin.

Varhaiskasvatysyksikkö

- Tarkastuslautakunta kannustaa saattamaan loppuun toimenpiteet varhaiskasvatuksen auditointiraportin pohjalta nousseissa kehittämiskohteissa.
- Tarkastuslautakunta pitää hyvänä varhaiskasvatuksen siirtymistä sähköiseen työvuorosunnitteluun. Tarkastuslautakunta myös kannustaa jatkamaan tiedolla johtamisen kehittämistä, jotta käytössä olevat henkilöstö- ja tilaresurssit tulevat hyödynnetyksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnittelu- ja kehittämisyksikkö

- Tarkastuslautakunta toteaa, että suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimialan eli toimintakehyksen muuttuessa muuttuu myös se, minkälaisen tarkoituksen omaavassa toimintakehyksessä tehtäviä toteutetaan.
- Tarkastuslautakunta toivoo yleisesti, etteivät toimialat määritä Porin kaupungin tehtävien välisen yhteistyön sujuvuutta vaan yhteistyö sujuu läpi prosessien.
- Tarkastuslautakunta näkee elinvoima- ja ympäristötoimialan perustamisen mahdollistavan toimialan yksiköiden entistä tiiviimmän yhteistyön ja ympäristöasioiden integroimisen paremmin elinvoima-ajatteluun.
- Tarkastuslautakunta toteaa, että elinvoima- ja ympäristötoimialan monialaisuuden johtaminen menestyksekkäästi edellyttää hyvän keskusteluyhteyden ja luottamuksen ilmapiirin säilyttämistä läpi toimialan.
- Tarkastuslautakunta näkee arvioinnin perusteella tarpeen keskitetylle hanketoiminnolle, koska hankkeiden katsotaan tuovan Porin kaupungille resursseja kehittämistoimintaan rahoituksen ja asiantuntemuksen muodossa.

- Tarkastuslautakunta näkee tarpeen käynnistää uudelleen ¹ keskustelu Porin kaupungin vastuullisuusraportoinnista eri sidosryhmien suuntaan. Tämä nähdään alueen elinvoimaa edistäväksi tekijäksi kunnan vastuullisen toiminnan toimiessa yhtenä alueen vetovoimatekijänä.

Länsirannikon Koulutus Oy

- Koronavirusepidemiaan on liittynyt oppilaiden siirtyminen ajoittain etäopiskeluun. Tarkastuslautakunta suosittelee, että Porin kaupunkikonsernissa yhdistetään voimat etäopiskelun hyvien ja huonojen vaikutusten hallitsemiseksi. Mahdollisuus kartoittaa syntyneiden haittojen laajuus sekä hyväksi todettujen käytäntöjen jakaminen nähdään tärkeäksi.
- Arvioinnin perusteella Länsirannikon Koulutus Oy onnistui vuodelle 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Talouden tilikauden aikainen ennakointi on tunnistettu haasteeksi, jonka nähdään vaikeuttavan taloudellisten tavoitteiden asettamista yhtiölle.

LÄHTEET KESKEISET HAVAINNOT JA SUOSITUKSET:

- 1) Toivonen T. (2013) Yhteiskuntavastuun raportointi kuntasektorilla - case Porin kaupunki, Satakunnan ammattikorkeakoulu.

1.3. Arviointityö

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu kuntalain edellyttämään arviointisuunnitelmaan, jonka perusteella laaditaan lautakunnan vuosittainen työohjelma. Arviointisuunnitelman tavoitteena on tarkastella valtuustokauden aikana kattavasti hallinto- ja palveluorganisaatiota. Tilivuoden 2020 aikana arviointityön painopistealueina ovat olleet HR-yksikkö, varhaiskasvatusyksikkö, elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnittelu- ja kehittämisyksikkö sekä Länsirannikon Koulutus Oy.

Arviointityössä seurataan talousarviovuoden toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita sekä niiden toteutumista. Vuosittaisina arviointiaiheina ovat myös kaupungin ja kaupunkikonsernin tilinpäätös sekä strategisten tytäryhteisöjen osalta omistajan asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointi. Arviointikertomuksessa seurataan myös kaupunkistrategian ohjausvaikutuksia ja edellisten arviointikertomusten suositusten vaikuttavuutta.

Vuoden 2020 arviointia koskien tarkastuslautakunta on pitänyt kaikkiaan 12 kokousta. Lautakunta on tehnyt yhden tarkastuskäynnin, joka kohdistui Länsirannikon Koulutus Oy:n Porin Tiedepuiston kampukseen. Yhteen veto kokouksista ja käsitellyistä aiheista on esitetty alla olevassa taulukossa. Arviointityö perustuu päätöksentekoasiakirjoihin ja materiaaliin, joka on kerätty tutustumisesta toimialojen ja niiden yksiköiden toimintoihin. Lautakunta on kokouksissaan kuullut asiantuntijoita, yksiköiden päälliköitä sekä kaupungin johtoa. Tarkastustoimi on huolehtinut tarkastuslautakunnan hallinnollisista valmistelutehtävistä, lautakunnan arviointitehtävistä, tilintarkastuksen avustamisesta ja erillisselvityksistä.

Tarkastuslautakunnan kokoukset ja käsitellyt aiheet arviointivuonna 2020

2.6.2020	• Tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arvioinnin alustava työohjelma
25.8.2020	• Talousyksikön päällikön kuuleminen • Tilintarkastajan vuoden 2020 työohjelma • Tarkastuslautakunnan työohjelma vuodelle 2020
29.9.2020	• Henkilöstöjohtajan kuuleminen • Sidonnaisuusilmoitukset
27.10.2020	• Varhaiskasvatusyksikön päällikön kuuleminen • Kaupunginhallituksen lausunto vuoden 2019 arviointikertomuksesta
17.11.2020	• Arviointikäynti WinNovan oppilaitokseen • Länsirannikon Koulutus Oy:n edustajien kuuleminen
8.12.2020	• Kaupunginjohtajan ja kaupunginlakimiehen kuuleminen • Tilintarkastajan väliraportointi • Sidonnaisuusilmoitukset
26.1.2021	• Elinvoima- ja ympäristötoimialan toimialajohtajan sekä suunnittelu- ja kehittämisyksikön päällikön kuuleminen
16.2.2021	• Sivistystoimialan toimialajohtajan kuuleminen • Sisäisen tarkastuksen toteutuminen vuonna 2020 • Arviointikertomuksen evästyskeskustelu • Esitys tarkastustoimea koskevista hallintosäännön määräyksistä • Lausunto konserniyhtiöiden eettiseen ohjeistukseen
16.3.2021	• Kaupunginjohtajan kuuleminen • Arviointikertomuksen erityisteemojen käsittely
30.3.2021	• Perusturvajohtajan kuuleminen • Porin kaupungin ja kaupunkikonsernin tilinpäätös

Tarkastuslautakunnan kokoukset ja käsitellyt aiheet arviointivuonna 2020

20.4.2021	• Kaupunginhallituksen puheenjohtajan kuuleminen • Kaupunginjohtajan ja kaupunginlakimiehen kuuleminen • Arviointikertomuksen valmistelu
4.5.2021	• Tilintarkastajan raportointi • Tilintarkastuskertomus • Arviointikertomuksen hyväksyminen

1.4. Tilintarkastus

Kaupungin ja erikseen nimettyjen konserniyhteisöjen tilintarkastuksesta on huolehtinut BDO Oy vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Minna Ainasvuori. Kaupungin tilintarkastusyhteisö on toiminut erikseen nimetyissä tytäryhteisöissä tilintarkastajana. Tilivuoteen 2020 liittyen tilintarkastaja on raportoinut säännöllisesti lautakunnalle työohjelmansa etenemisestä ja keskeisimmistä havainnoista. Lakisääteisen tilintarkastuksen lisäksi tilintarkastaja on tehnyt hanketarkastuksia.

1.5. Sisäinen tarkastus

Tarkastuslautakunnan arviointityön lisäksi tarkastustoimi on suorittanut kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaista sisäistä tarkastusta kaupunginhallituksen vuosittain hyväksymän sisäisen tarkastuksen työohjelman sekä kaupunginjohtajan erillisten toimeksiantojen mukaisesti.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on varmistaa,

- että johdon saama informaatio on oikeata ja luotettavaa
- että riskienhallinta on toimivaa
- että voimavarojen käyttö on tehokasta ja taloudellista
- että sisäinen tarkkailujärjestelmä toimii
- että voimassaolevia säädöksiä, määräyksiä ja annettuja ohjeita on noudatettu.

Sisäisen tarkastuksen velvollisuus on antaa neuvoja järjestelmien ja toimintatapojen kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus on toiminut kaupunginhallituksen vahvistaman työohjelman mukaisesti.

© Noora Jyrämä

© Niko Pospisarta

2. VUODEN 2019 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JATKOTOIMENPITEET

Kaupunginvaltuusto käsitteli kokouksessaan 15.6.2020 vuoden 2019 arviointikertomusta ja päätti tuolloin lähettää arviointikertomuksen kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten. Päätöksessään kaupunginvaltuusto edellytti kaupunginhallitusta tuomaan lokakuun 2020 loppuun mennessä valtuustolle tiedoksi kuntalain 121 § mukaisesti lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus on antanut aihetta.

Kaupunginhallituksen 10.8.2020 tekemän päätöksen mukaisesti pyydettiin erikseen selvitykset/lausunnot tahoilta, joiden osalta arviointikertomuksessa oli kaupunginhallituksen näkökulmasta esitetty kriittisiä arvioita toimintojen tai talouden hoidon osalta. Kaupunginhallituksen arviointikertomuksesta esiin nostamia aiheita oli yhteensä kymmenen. Toimialoilta sekä tytäryhtiöiltä saadut selvitykset ja lausunnot käsiteltiin kaupunginhallituksessa 7.9.2020 ja 5.10.2020. Kaupunginvaltuusto merkitsi arviointikertomuksen johdosta annetun lausunnon tiedoksi 2.11.2020.

Tarkastuslautakunta suosittelee yhtenäisen lausuntodokumentin laatimista vastauksena tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen havainnoinneille ja suosituksille.

2.1. Tarkastuslautakunnan kannanottojen vaikuttavuuden seuranta

Tarkastuslautakunnan näkemys tehdyistä toimenpiteistä

	Kehitystyö valmis
	Vaatii vielä jonkin verran lisää kehitystyötä
	Vaatii melko paljon lisää kehitystyötä
	Vaatii paljon lisää kehitystyötä

© Niko Poskiparta

Tarkastuslautakunnan havainto

Lausunto havaintoon liittyen

Tarkastuslautakunnan kommentti

Toiminnalliset tavoitteet

Tarkastuslautakunta kysyy, tulisiko Turvallinen ja kriisinkestävä Pori -suunnitelma hyväksyttävä kaupungin johtoryhmäkäsittelyn lisäksi myös kaupunginvaltuustossa. Tilinpäätöksen tietojen mukaan kyseessä on Porin kaupunkistrategiasta johdettu kaupunkitasoinen toimintasuunnitelma.

Kaupungin uusin organisaatiomuutos tulee voimaan 1.9.2020. Sen myötä kaupungin riskienhallinta siirtyy osaksi konsernipalveluiden omistajaohjaus- ja rahoitusyksikköä ja samalla riskienhallinnan menettelyt muuttuvat vastaamaan uuden organisaation tarpeita ja toimia. Tulevista menettelyistä tullaan laatimaan omistajaohjausyksikössä suunnitelma, jossa on kirjattuna riskienhallintaan liittyvät päivitetty menettelyt. Kaupunki- ja konsernitason riskienhallintaan liittyvä suunnitelma pitäisi hyväksyä kaupunginhallituksessa, ja mahdollisesti kaupunginvaltuustossa.

Tarkastuslautakunta seuraa tilannetta.

Taloudelliset tavoitteet

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomion siihen, että perusturvan nettomenot ovat lisääntyneet samassa suhteessa kuin koko kaupungin nettomenot keskimäärin. Tarkastuslautakunta kysyy, onko perusturvan talousarvio tehty realistisesti, kun perusturva ylitti talousarvionsa.

Porin kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittain talousarvion. Porin perusturvan tulee tehdä talousarvionsa kaupunginhallituksen asettamaan talousarviokehukseen. Kehyksessä ei ole riittävän hyvin pystytty arvioimaan lakisääteisten palvelujen kustannuksia eikä palvelurakenteen keventämiselle ole varattu riittäviä resursseja, jolloin Porin perusturvan järjestämiä toimintoja ei ole pystytty toteuttamaan talousarvion mukaisesti.

Tarkastuslautakunta tunnistaa perusturvan budjetoimiseen liittyvät epävarmuustekijät ja kannustaa edelleen kehittämään perusturvan budjetointiprosessia sekä huomioidaan paremmin toiminnan vaatimukset. Tämän saavuttaminen vaatii myös kehysten muodostamisprosessin osalta realistisempia suunnitelmia.

Tarkastuslautakunta kehottaa jatkamaan toiminnan tehostamista, koska menot kasvavat lähivuosina entisestään väestön vanhenemisen myötä. Lisäksi koronavirüs tulee aiheuttamaan ison loven kaupungin talouteen, kun perusturvan kustannukset nousevat entisestään erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Ei lausuntoa.

Tarkastuslautakunta uudistaa kehoituksensa toiminnan tehostamisen tärkeydestä.

Kaupunkikonserni

Tarkastuslautakunta suosittelee harkitsemaan strategisille konserniyhtiöille yhteisen palvelulupauksen tai palvelulupausten muodostamista talousarviovaiheessa.

Kaikille strategisille konserniyhtiöille yhteinen palvelulupaus voi liittyä esimerkiksi työhyvinvointiin, riskienhallintaan tai taloudelliseen ja ekologiseen tehokkuuteen.

Ei lausuntoa.

Tarkastuslautakunta näkee edelleen tärkeäksi konsernitason yhteisten vastuullisuustavoitteiden asettamisen.

Perusturva

Tarkastuslautakunta kysyy, miten perusturvassa pystytään rahoittamaan suunnitellut omaishoidon tuen korotukset, joista perusturvalautakunta on päättänyt kokouksessaan 27.2.2020.

Omaishoidon tuen korottaminen on yksi keino tukea ihmisten kotona selviytymistä. Tavoitteena on kattaa omaishoidon tuen korotuksen kustannukset tehostetun palveluasumisen ja laitoshoidon kustannusten vähenemisellä. Jotta tehostettua palveluasumista ja laitoshoidtoa voidaan vähentää, tulee kotona asumista tukeviin palveluihin panostaa etupainotteisesti.

Tarkastuslautakunta seuraa tilannetta.

Tarkastuslautakunnan havainto

Lausunto havaintoon liittyen

Tarkastuslautakunnan kommentti

Terveys- ja sairaalapalvelut

Tarkastuslautakunta näkee liikku-
vien päivystyspalvelujen tilanne-
keskussuunnitelmien olevan Porin
kaupungille strategisesti merkit-
tävä hanke. Hankkeeseen liittyy
edistysellistä ja innovatiivista
yhteistyötä, jonka avulla voi-
daan esimerkiksi purkaa palve-
lutuotannon päällekkäisyyksiä ja
parantaa henkilökunnan työtur-
vallisuuksi. Tarkastuslautakunta
kysyy, miten Porin kaupunki voi
turvata riittävät resurssit täl-
laiseen käytännön havaintoi-
hin ja tarpeisiin perustuvaan
kehittämistyöhön.

Porin kaupunki on antanut resurssit Porin kau-
pungin osalta yhteisen tilan remontointiin ja
tilavuokraan.

Tarkastuslautakunta seuraa
tilannetta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että
tuloksellisessa palvelutuotannos-
sa työssä jaksaminen on hyvällä
tasolla. Tarkastuslautakunta kysyy,
millä toimilla Porin perusturvan
henkilöstö saadaan motivoitua
tuottavuusohjelmassa mainittujen
uusien toimintamallien luomiseen
niin, että työssä jaksetaan.

Tuottavuusohjelmassa on yhtenä isona kokonai-
suutena henkilöstön työhyvinvoinnin kehittä-
minen. Toimenpidesuunnitelmassa on laadittu
yhdessä henkilöstön edustajien kanssa asialle
toimenpiteet. Henkilöstö on mukana tuottavuus-
ohjelman tavoitteiden toteuttamisessa.

Tarkastuslautakunta seuraa tilan-
netta ja näkee edelleen tärkeäksi
kaikki ponnistelut työssä jaksamisen
sekä työhyvinvoinnin edistämisek-
si. Tarkastuslautakunta muistuttaa,
että perusturvaan kohdistuu henki-
löstön jaksamiseen ja saatavuuteen
liittyviä riskejä.

Tarkastuslautakunta suositte-
lee tarkastelemaan tietotarpei-
den kartoittamisen, kirjaamisen
yhtenäistämisen ja raporttien
tuottamisen lisäksi raporttien
analysointia merkittävänä vaihee-
na tiedolla johtamisen prosessia.
Tietojen analysointi vaatii tarkas-
tuslautakunnan näkökulmasta so-
siaali- ja terveysalan osaamisen,
talousosaamisen ja järjestelmä-
osaamisen sujuvaa yhdistämistä.

Ei lausuntoa.

Tarkastuslautakunta esittää vakavan
huolensa siitä, että perusturvalla
vaikuttaa olevan järjestelmäpäivityk-
sistä ja -muutoksista johtuvia rapor-
tointihaasteita. Näiden raportointi-
haasteiden nähdään hankaloittavan
merkittävästi tiedolla johtamisen
kehittämistä. Tarkastuslautakunta
näkee onnistuneen raportoinnin
edellytyksenä tietotarpeiden huolel-
lisen määrittely.

ICT-yksikkö

Tarkastuslautakunta edellyttää,
että Porin perusturvan tietotek-
niikkapalvelujen liikkeenluovu-
tukselle asetettujen tavoitteiden
sekä arvioitujen kustannushyöty-
jen toteutumisesta raportoidaan
päättöksentekijöille.

Ei lausuntoa.

Tarkastuslautakunta näkee edel-
leen ajankohtaisena liikkeenluo-
vutuksen kustannusvaikutuksista
raportoimisen.

Tarkastuslautakunnan havainto	Lausunto havaintoon liittyen	Tarkastuslautakunnan kommentti
Tarkastuslautakunta kysyy sopimusohjauksen korostuessa ICT-palvelutuotannossa,	Suurimpien ICT-kumppanit ovat Sarastia Oy, Kuntien Tiera Oy sekä 2M-IT Oy. 2M-IT Oy:n osalta tätä varten on järjestetty strateginen johtoryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Siihen kuuluvat Porin kaupungista perusturvajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimialan toimialajohtaja, ICT-yksikön päällikkö sekä 2M-IT Oy:n puolelta yhtiön toimitusjohtaja sekä hänen nimeämensä asiakkuusvastaava. Kuntien Tiera Oy:n osalta ICT-yksikön päällikkö on kutsuttu mukaan ICT-johtoryhmään, joka kokoontuu säännöllisesti. Porin edustajan lisäksi siihen kuuluvat Kuntien Tiera Oy:n omistajayhteisöjen ICT-edustus sekä Kuntien Tiera Oy:n puolelta varatoimitusjohtaja. Sarastia Oy:n osalta vastuuhenkilönä toimii Porin kaupungin talous- ja hallintojohtaja.	Tarkastuslautakunta pitää hyvänä vastuutahojen nimeämistä ja kehottaa jatkamaan sopimusohjauksen sekä tietojen hyvän hallinnan mukaisen käsittelyn kehittämistä.
• onko palvelusopimuksissa määriteltä Porin kaupungille riittävät valtuudet valvoa näiden sopimusten toteutumista.	Suurimpien palvelusopimusten osalta valvonta- sekä yhteistyötoiminta on järjestetty erillisin yhteistyöelimin. 2M-IT Oy:n osalta tätä varten on järjestetty strateginen johtoryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Siihen kuuluvat Porin kaupungista perusturvajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimialan toimialajohtaja, ICT-yksikön päällikkö sekä 2M-IT Oy:n puolelta yhtiön toimitusjohtaja sekä hänen nimeämänsä Porin kaupungin asiakkuusvastaava. Kuntien Tiera Oy:n osalta ICT-yksikön päällikkö valvoo sopimusten toteutumista tietohallinnossa. Sarastia Oy:n osalta sopimusten toteutumista valvoo Porin kaupungin HR-yksikkö, talousyksikkö sekä ICT-yksikkö. Muiden sopimusten osalta palvelusopimuksissa määritellyt valtuudet valvoa sopimusten toteutumista ovat ICT-yksikön tietohallintoryhmässä, jota johtaa ICT-yksikön päällikkö.	
• miten tietojen toisaalta julkisuus ja läpinäkyvyys ja toisaalta salassapito toteutuvat lain-säädännössä esitetyllä tavalla.	Edellisissä vastauksissa mainitut yhteistyöelimet ovat pääasiallinen keino varmistaa asianmukaisen tietojen julkisuus ja läpinäkyvyys ja toisaalta tietojen salassapito niiden asioiden osalta, jotka ovat lakien tai sopimusten nojalla salassa pidettäviä. Tietojen julkisuus ja läpinäkyvyys toteutuvat pääosin sopimuksissa sovitun mukaisesti. Muiden kumppanien sopimuksissa huolehdimme tarvittavat liitteet, jos palvelutoimittajan tarjoama sopimus ei näitä sisällä. Tällaisia liitteitä ovat mm. tietojenkäsittelysopimus ja käsittelytoimien kuvauslomake.	

Tarkastuslautakunnan havainto	Lausunto havaintoon liittyen	Tarkastuslautakunnan kommentti
Tarkastuslautakunta suosittelee, että digitalisaation edistämiseen liittyvillä palvelulupauksilla ja niihin liitetyillä mittareilla keskitytään tavoittelemaan jatkossa asiakkaan saavuttaman hyödyn tai palvelutuotannossa tavoitellun kehittymisen mittaamista. Tarkastuslautakunta myös suosittelee keräämään digitalisaation edistämiseen liittyneisiin uudistuksiin liittyviä käyttökokemuksia henkilöstöltä ja kehittämään keinoja toiminnan kustannusvaikutavuuden mittaamiseksi.	Ei lausuntoa.	Tarkastuslautakunta haluaa antaa kiitosta olemassa olleiden tietoteknisten valmiuksien osuudesta onnistuneeseen etätööhön ja etäkouluun siirtymisessä. Tarkastuslautakunta näkee edelleen tarpeen mittareiden suuntaamiseen hankintojen määrän sijaan asiakkaiden saavuttamien hyötyjen ja palvelutuotannon kehittymisen todentamiseen.
Tarkastuslautakunta suosittelee, että Porin kaupungin tietojen käsittelyn nykytilan sekä tietosuojan ja tietoturvan toteutumisen arvioimiseksi laaditaan kerran vuodessa tietotilinpäätös. Lisäksi tarkastuslautakunta suosittelee yhdistämään tietotilinpäätöksen ja tiedonhallintamallin työstämisen, koska ne vaikuttavat arviointihavaintojen perusteella sisältävän samoja tietoaaineistoja.	Ei lausuntoa.	Porin kaupungin tietosuojan vuosiraportointi on toteutettu Tietosuojavastaavan raporttina, joka on liitetty osaksi elinvoima- ja ympäristötoimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen selontekoa. Toimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteossa on myös raportoitu tietoturvariskienhallinnasta ICT-yksikön osuudessa. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että raportoidut tietosuojaja tietoturva-asiat ovat osana Porin kaupungin tilinpäätösraportointia. Tiedonhallintamallia on työstetty omana projektina.

Opetusyksikkö

Tarkastuslautakunta esittää huolensa, onko erityiskouluis-ta tulossa vain entistä vai-keammista ja monisyisemmistä haasteista kärsivien oppilaiden oppimisympäristöjä?

Porissa on ollut vahva erityiskoulujärjestelmä. Se on vaikuttanut jonkin verran siihen, et-tä yleisopetuksen kouluissa ei ole aina opit-tu toimimaan erityisen tuen oppilaiden kanssa. Rakenne ja toimintakulttuuri on johtanut siihen, että Porissa on verokkikuntiin nähden pal-jon erityisen tuen oppilaita, noin 11 prosenttia perusopetuksen oppilaista. Porissa on vuonna 2016 laadittu suunnitelma, siinä on linjattu mm. "Nykyistä käytäntöä muutetaan siirtämällä pai-nopistettä varhaiseen tukeen ja ennalta ehkäise-vään toimintaan. Käytössä oleva erityisopetus-resurssi järjestellään sovitun aikajakson kuluessa uudelleen niin, että erityiskoulupaikat tulevat vähenemään ja lähikoulujen erityisopetusre-surssi lisääntyy." Käytännössä päätettiin silloi-sen Kallelan koulun purkamisesta vähitellen ja vapautuvan resurssin siirtämisestä eri koulujen erityisopetusresurssiksi. Tämä muutos on luku-vuoden 2020–2021 alkaessa saatettu loppuun. Se ei ole kuitenkaan merkittävästi vähentänyt painetta erityisen tuen pienryhmiin ja erityiskou-luihin. Tämä johtunee toimintakulttuuriasiasta, mutta myös muutoksista tuen tarpeissa.

Tarkastuslautakunta näkee tarpeen luoda yhdenvertaiset toimintamallit koulupolun nivelvaiheisiin. Kyseessä on oppilaan subjektiivinen oikeus yhdenvertaiseen, tarkasti harkit-tuun ja perusteltuun prosessiin koulupaikkaa valittaessa. Erityisesti esikoulu-perusopetus-nivelvaiheen valinnoilla on merkittäviä seurauk-sia oppilaan koko koulupolulle ja myös jatko-opintomahdollisuuk-sille. Edelleen tarkastuslautakun-ta kiinnittää huomiota oppilaiden tarpeeseen saada yhdenvertaises-ti psykologin arviointia oppimiseen liittyvistä kognitiivisista taidoista ja mahdollisista oppimisen haasteista.

Miten huolehditaan siitä, ettei yleisopetukseen integroiva tai inklusiivinen opetusmalli luo en-tistä jyrkempää jakoa erityisope-tuksessa olevien oppilaiden välille?

Erityinen tuki on muutakin kuin erityisopetus-ta, kuten avustamis- ja tulkitsemispalveluita. Tukeen kuuluva erityisopetus järjestetään muun opetuksen yhteydessä, osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikas-sa. Erityinen tuki tulisi antaa pääsääntöisesti muun opetuksen yhteydessä eikä se sellaise-naan lähtökohtaisesti saisi vaikuttaa oppilaan koulupaikan ja opetusryhmän määräytymiseen. Jos opetusta ei voida järjestää yleisopetuksen ryhmässä oppilaan edun edellyttämällä tavalla, voidaan opetus kuitenkin järjestää erityisluokalla tai erityiskoulussa.

Tarkastuslautakunta seuraa tilannetta.

Liikunta- ja nuorisoyksikkö

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaikilla Porin kaupungin nuorilla on mahdollisuus hyvien ja laadukkaiden nuorisopalveluiden saavutettavuuteen ja hyödyntämiseen. Lautakunta suosittelee harkitsemaan riittävästi resursoidun Nuokkapakun ympärivuotista käyttöä.

Ei lausuntoa.

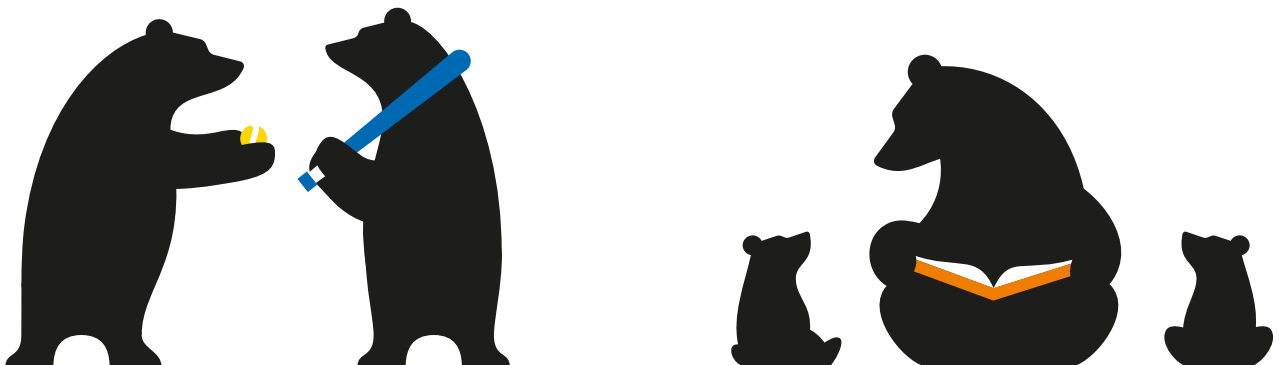
Nuokkapaku-toiminnan laajentamista kokeiltiin pienimuotoisesti vuoden 2020 kesän ja syksyn aikana. Kokeilusta saatujen kokemusten perusteella toiminnan laajentamiselle haettiin ulkopuolista rahoitusta. Lasten ja nuorten suojelusäätiö myönsi alkuvuodesta 2021 rahoituksen, jonka avulla toimintaa lähdetään laajentamaan. Tarkastuslautakunta pitää saatua rahoitusta hyvänä edistysaskeleena ja toivoo toiminnalle jatkuvuutta myös tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunta korostaa sivistyslautakunnan vastuuta päätöksissään kaupunkistrategian toteuttamisesta. Sivistyslautakunnan päätökset määrittävät osaltaan liikunta- ja nuorisoyksikön mahdollisuuksia toteuttaa kaupunkistrategisia painopisteitä Lasten ja nuorten sekä Hyvän elämän Pori

Tarkastuslautakunta kysyy, näkyykö kaupungin voimavarojen (toiminnan ja talouden) resursointi sopivassa määrin strategian mukaisissa painopisteissä ja tavoitteissa Lasten ja nuorten sekä Hyvän elämän Pori.

Tähän mennessä voimavarojen resursointi on painottunut liikuntapaikat-perusyksikön toimintaan. Liikunta- ja nuorisoyksikön toiminnan luonne on kuitenkin muuttumassa, sillä liikuntapaikkojen ylläpito siirtyy teknisen toimialan alaisuuteen 1.9.2020 alkaen. Liikunta- ja nuorisoyksikkö koostuu jatkossa siis kahdesta perusyksiköstä: liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut, mikä tulee muuttamaan yksikön toiminnan luonnetta ja painopistettä tukemaan kaupungin strategian mukaisten tavoitteiden toteutusta vielä nykyistä paremmin. Muutos tulee näkymään erityisesti liikuntapalveluiden osalta siten, että toiminnan painopiste on yksinomaan kaupunkilaisten liikuttamisessa sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Hyvin hoidettu ja monipuolinen liikuntapaikkaverkosto on kuitenkin olennainen osa kaupunkilaisten liikkumismahdollisuuksia. Liikuntapalveluiden toiminnan kohderyhmät pysyvät nykyisellään. Keskiössä ovat lapset ja nuoret, erityislapset ja -nuoret sekä ikäihmiset.

Tarkastuslautakunta merkitsee suunnitellut toimenpiteet tiedoksi ja seuraa tilannetta.

Tarkastuslautakunnan havainto	Lausunto havaintoon liittyen	Tarkastuslautakunnan kommentti
Tarkastuslautakunta suosittelee pitkän tähtäimen strategisten linjausten laadintaa liikunta- ja nuorisotyöhön. Laadittu suunnitelma lisäisi informaationkulkua toimialojen välillä sekä helpottaisi parhaimmillaan olemassa olevien resurssien kohdentamista tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisimman tuottavasti. Lautakunta haluaa korostaa myös tasapuolisen liikuntatarjonnan tärkeyttä suunnitelmaa laadittaessa ja toteutettaessa.	Ei lausuntoa.	Vuoden 2020 aikana valmistui liikuntapalveluiden pitkän tähtäimen suunnitelma "Liikuttamisohjelma 2025". Palvelutarjonnassa pyritään huomioimaan kaikki kohderyhmät painottaen kuitenkin samalla palveluita eniten tarvitsevia. Yksi liikunta- ja nuorisoyksikön tavoitteista vuodelle 2021 on rakentaa yksikön sisällä kokonaisvaltainen työskentelytapa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistyölle. Tavoitteen edistämiseksi pyritään tiivistämään toimintayksiköiden välistä yhteistyötä uusiutuneen liikunta- ja nuorisoyksikön sisällä sekä konkretisoimaan tämä toteuttamalla kaikkien toimintayksiköiden kesken lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä. Toimenpiteiden toteutuksen seuranta varten on kehitetty myös mittarit ja niille tavoitteet. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena pitkän tähtäimen tavoitteiden ja mittareiden luomista asian edistämiseksi ja jää seuraamaan tuloksia.
Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy, otetaanko ennaltaehkäisevän työn säästömahdollisuus riittävästi huomioon resurssien kohdentamisessa.	Kysymys on aiheellinen, sillä ennaltaehkäisevään työhön ei voi panostaa liikaa sen maksaessa itsensä takaisin pienentyvien terveydenhuollon kustannusten muodossa. Liikunta- ja nuorisoyksikön vakituista henkilöstöstä (erityisesti 1.9.2020 alkaen) käytännössä kaikkien tehtävä kytkeytyy jollain tavalla ennaltaehkäisevään työhön. Liikuntapalveluiden 17 työntekijän henkilöstö antaa tähän panoksensa kuntalaisten liikuttamisen muodossa. Mikäli resurssia olisi mahdollista lisätä, kohdistuisi ensisijainen tarve uimalaitosten ulkopuolella tapahtuvan liikuttamisen henkilöstöön. Myös nuorisopalveluiden vakituisen henkilöstön määrä on 17, mikä on pääsääntöisesti vähemmän kuin verrokkikaupungeissa. Oman henkilöstön lisäksi ennaltaehkäisevässä työssä ovat tärkeinä apuna mm. monet erilaiset kolmannen sektorin toimijat.	Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään edelleen huomiota ennaltaehkäisevän työn ja muun toiminnan väliseen osuuteen olemassa olevilla resursseilla. Tämän avulla säästömahdollisuus saataisiin paremmin selville. Tarkastuslautakunta näkee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen merkityksen korostuvan kunnan toiminnassa mahdollisten hyvinvointialueiden muodostumisen jälkeen.

Visit Pori Oy

Tarkastuslautakunta kysyy, ovatko Visit Pori Oy:n toiminnalle asetetut tavoitteet ja mittarit oikeanlaisia.

Konsernitasoisissa tavoitteissa on linjattu, että tavoitteiden tulee olla kvantitatiivisia vertailukelpoisuuden takia. Matkailumarkkinoinnissa tehtyjen toimenpiteiden vaikutukset korreloivat viipeellä, eikä johtopäätöksiä voida vetää tehtyjen toimien onnistumisesta tietyllä hetkellä. Siksi olemme pyrkineet luomaan konsernitasoisia tavoitteita, joissa yhdistyvät sekä kvantitatiivinen mittarointi että omaan työhön perustuvien työn tuloksien mittaaminen. Totta on, että usein tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat muidenkin matkailutoimijoiden tekemiset, kuin vain Visit Porin. Siltä osin voidaan todeta että tavoitteiden asettamisessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että mitataan nimenomaan oman työn tuloksia. Näin tulemme toimimaan jatkossa, kun Visit Pori Oy:n toiminnot ja henkilöstö sulautuivat Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristötoimialalle perustettuun matkailu- ja markkinointiyksikköön 1.9. alkaen.

Tarkastuslautakunta yhtyy näkemykseen omaan toimintaan kohdistuvan mittaamisen ensisijaisuudesta matkailu- ja markkinointiyksikön toiminnassa. Esimerkkejä toiminnan mahdollisista mittareista voisivat olla positiivinen näkyvyys sosiaalisessa mediassa tai matkailumainonnan saavutettavuus.

© Niko Poskiparta

Tarkastuslautakunnan havainto

Lausunto havaintoon liittyen

Tarkastuslautakunnan kommentti

Pori Energia -konserni

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomionsa sähkömyynnin ulkoistamiseen liittyvään taloudelliseen riskiin kaupunkiomistajan kannalta. Vaikuttaako sähkömyynnin ulkoistus Pori Energian kannattavuuteen negatiivisesti? Riskiin sisältyy myös mahdollisuus, sillä onnistuessaan uusi yhtiö parantaa entisestään Pori Energia konsernin tulosta, jolloin omistajan saama vuosittainen kassavirta on tältä osin turvattu.

Pori Energia, Lahti Energia, Oulun Energia, Oulun Seudun Sähkö ja Vantaan Energia ovat yhdistyneet sähkönnmyynti- ja palveluliiketoimintansa yhteisyritykseen. Tällä on pyritty varmistamaan sähkönnmyyntiliiketoiminnan kilpailukyky, kannattavuus ja kasvu sekä riittävät resurssit liiketoiminnan kehittämiseen. Markkinatilanne pakottaa yritykset hakemaan skaalaetuja ja tehokkuutta. Sähkönnmyynnin uskotaan keskittyvän lähivuosien aikana muutamille toimijoille. Yhteisyrityksen myötä Pori Energialle tarjoutui mahdollisuus päästä osallistumaan alan konsolidaatiokehitykseen ilman yritysostojen vaatimia merkittäviä rahallisia panostuksia tai toiminnasta luopumista. Toteutetun järjestelyn vaikutuksia Pori Energia Oy: n pitkän aikavälin kannattavuuteen on yhtiöiden toistaiseksi lyhyen toimintajakson johdosta ennen aikaista arvioida. Päätöksentekovaiheessa yhteisyritykseen osallistumista puolsivat mm. taloudelliset hyödyt ja omistaja-arvon kasvattaminen, markkina-aseman turvaaminen ja vahvistaminen, osakkuus kasvavassa ja kehittyvässä yhtiössä sekä paremmat mahdollisuudet liiketoiminnan kehittämiseen.

Tarkastuslautakunta seuraa tilannetta, koska vuoden 2020 toiminta liiketoimintasiirtoineen ja korona-kriisin vuoksi ei välttämättä anna oikeaa kuvaa tilanteesta eikä arvioinnin tekeminen näin ollen ole vielä tässä kohtaa tarkoituksenmukaista.

Tarkastuslautakunta huomauttaa olennaisesta investoinnin budjettiylityksestä, kun Aittaluodon uuden biovoimalaitoksen alkuperäinen budjetti ylittyi noin kahdeksalla prosentilla. Lautakunta pitää sen sijaan hyvänä, että investointi pysyi aikataulussa ja uusi biovoimalaitos tekee voimalaitoksen tuotannosta entistä ympäristöystävällisempää.

Ei lausuntoa.

Aittaluodon biovoimalaitosinvestoinnin alkuperäinen kustannusarvio oli noin 60 milj. euroa, kun Pori Energian hallituksen toimintakertomuksessa 26.2.2020 investointi arvioidaan noin 65 milj. euron arvoiseksi. Laitosinvestoinnin loppusumma oli 68 milj. euroa. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että investointi ylitti alkuperäisen budjetin lopulta noin 13 prosentilla.

© Noora Jyrämä

3. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

3.1. Valtuuston asettamat tavoitteet

Vuotta 2020 leimasi keväällä alkanut koronaviruspandemia. Viruksen arvaamattomat vaikutukset näkyivät laajalti yhteiskunnassa, Porin kaupungin toiminnassa erityisesti perusturvan ja sivistystoimialan osalta. Myös vaikutukset kaupungin talouteen olivat arvaamattomat. Vuosi 2020 käynnistyi taloudellisesti takamatkalta, kun edeltävän vuoden tulos oli 28,9 milj. euroa alijäämäinen. Talouden suunnan korjaamiseksi tehtiin toimenpiteitä, asetettiin muun muassa rekrytointikielto ja rajoitettiin sijaisten käyttöä. Valtio tuli kuntien avuksi koronakurimuksessa ja lopulta kaupungin omien säästötoimien sekä erityisesti valtion laajojen tukitoimien ansiosta tilikauden tulos päättyi 4,2 milj. euroa ylijäämäiseksi. Porin kaupungin valtionosuudet kasvoivat alkuperäisestä päätöksestä noin 22,5 milj. euroa. Kaupunki hyötyi lisäksi noin neljän milj. euron verran kuntien yhteisöveron 10 prosenttiyksikön jako-osuuden korotuksesta.¹

Tarkastuslautakunta on vuosittain seurannut Porin kaupunkistrategian ohjausvaikutusta tavoitteen asetannan, seurannan ja arvioinnin pohjalta. Nyt valtuustokauden lähestyessä päätöstään, toimialoille asetetuissa palvelulupauksissa sekä Porin kaupungin palvelulupauksissa näkyvät yhtymäkohdat strategiaan ohjelmiin ja painopistealueisiin. Vuonna 2020 palvelulupausten raportoinnin yhteydessä tilinpäätöksestä oli kuitenkin osin jätetty pois toimialojen oma arvio tavoitteensa toteutumisesta. Asetettujen tavoitteiden ja mittarien tulee olla sellaisia, että ne tosiasiasa pystyvät myös ohjaamaan toimintaa ja toimiala pystyy tekemään itsearviointia tavoitteidensa saavuttamisesta.

Valtuuston asettamista tavoitteista yksi liittyy palvelulupaukseen, jonka mukaan kaupunki toimii innovatiivisena hankkijana. Kasvu- ja elinvoimaohjelmaan liittyen tarkoituksena on ollut kehittää ja sujuvoittaa kaupungin palveluja yhdessä yritysten ja oppilaitosten kanssa. Lisäksi tavoitteena on ollut hyödyntää dynaamista hankintamenettelyä, jolloin kaikilla soveltuvuusehdot täyttävillä tarjoajilla on mahdollisuus osallistua menettelyyn.

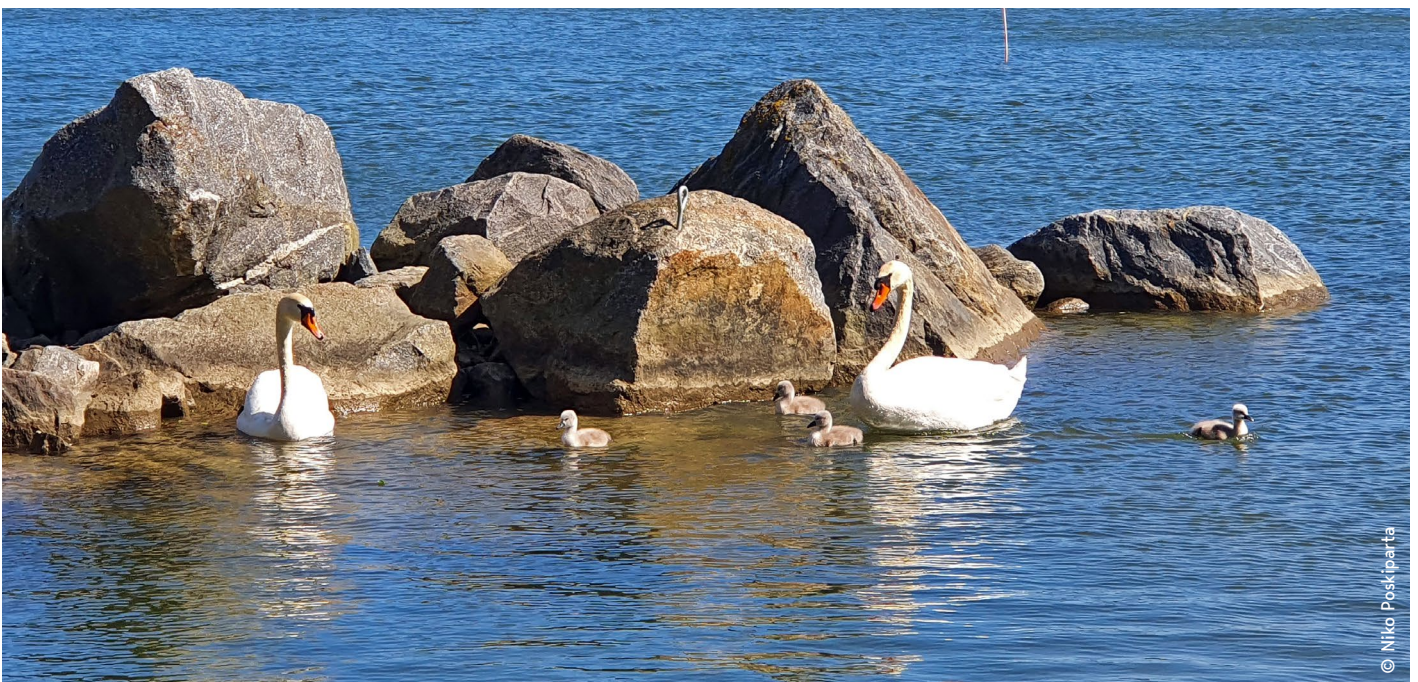
Kuluneen kevään aikana julkisuudessa on käsitelty runsaasti Porin kaupungin järjestämään lentoliikennehankintaan liittyvää konsultointia. Itse lentoliikenteeseen liittyen kaupunginhallitus päätti 13.5.2019 valita lentoliikenteen toteuttajaksi nykyisen toimijan. Porin kaupunki on valtuuston päätöksellä toukokuussa 2019 päättänyt sitoutua hakemaan lentopalveluhankinnan vaatimat talousarvion määrärahat vuoteen 2022 asti. Molemmat päätökset jäivät lainvoimaisiksi, eikä kumpaankaan haettu muutosta.

Kaupunginhallituksen pyynnöstä suoritettiin keväällä 2021 lentoliikenteen hankinta-asiassa käytetyn konsultointipalvelun hankintaa koskeva laajennettu tilintarkastus. Tarkastuksen tuloksena on todettu, että kyseisessä konsulttihan- kinnassa ei ole kaikilta osin noudatettu hankintaan liittyviä sääntöjä ja hankintalain määräyksiä. Kaupunginhallitus päätti 19.4.2021 kokouksessaan kyseisen tarkastuksen perusteella kehottaa konsernipalvelut-yksikön viranhaltijoita ottamaan vastaisuudessa huomioon tilintarkastajan raportissa esittämät kannanotot.

Tarkastuslautakunta on jo vuotta 2017 koskevassa arviointikertomuksessaan kiinnittänyt huomiota organisaatiouudistuksen yhteydessä tapahtuneeseen hankintapalveluiden korostuneeseen rooliin strategisena toimintana ja edellyttänyt hankintapalveluiden tiiviimpää liittämistä osaksi konsernihallinnon toimintaa.

Tarkastuslautakunta uudistaa vaatimuksensa kaupungin oman hankintaosaamisen kehittämisen tärkeydestä osana innovatiivisen hankkijan tehtävää.

Tarkastuslautakunta yhtyy kaupunginhallituksen konsernipalvelut-yksikön viranhaltijoita koskevaan keho- tukseen ottaa vastaisuudessa huomioon tilintarkastajan raportissa esittämät kannanotot. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hankintojen tulee innovatiivisuu- desta ja dynaamisuudesta huolimatta toteutua lakien ja asetusten puitteissa. Tarkastuslautakunta pitää johdon antamaa esimerkkiä tärkeänä oikein toimimisen kulttuu- rin edistämisessä.

© Niko Poskiparta

3.2. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan näkemys tehdyistä toimenpiteistä

	Toteutui		Toteutui osittain		Ei toteutunut		Ei voida arvioida
--	----------	---	-------------------	---	---------------	---	-------------------

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Ilmasto: Fossiilivapaata liikennettä edistetään kaupungin toiminnassa.	Vähäpäästöiset ajoneuvot. Tavoitetaso: Hankitaan vähintään 10 vähäpäästöistä polttoaineita käyttävää ajoneuvoa.	Kaupunki näyttää esimerkkiä omissa ajoneuvohankinnoissaan ja siirtyy kohti fossiilivapaata ajoneuvokantaa. Kaupunki uusii ajoneuvokaluksiaan hankkien ensisijaisesti vähäpäästöisiä polttoaineita (sähkö ja biokaasu sekä siirtymäkauden ratkaisuna uusiutuva diesel) käyttäviä ajoneuvoja.	Palvelulupauksia ei ole käsitelty tilinpäätöksessä 2020.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori, Tunnettu Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma

Vastuuhenkilö: Marko Kilpeläinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Ilmasto: Kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan.	Kaupunkipyörien määrä. Tavoitetaso: Käytössä on 40 kaupunkipyörää ja 8 asemaa.	Kaupunkipyöräjärjestelmä kilpailutetaan kokonaispalveluna, joka on tarjolla kaupungissa liikkuville ainakin huhti-lokakuun välisenä aikana.	Palvelulupauksia ei ole käsitelty tilinpäätöksessä 2020.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma, Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Marko Kilpeläinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Luomme mahdollisuuksia kaupungin ja asukkaiden välisille kohtaamisille ja aidolle vuorovaikutukselle kaikilla kahdeksalla palvelualueella.	Osallistavat kokeilut jokaisella palvelualueella. Tavoitetaso: Vähintään 1 osallistava kokeilu/palvelualue. Osallistujia aktivoidaan ja kannustetaan aktiiviseen vuorovaikutukseen koko tapahtuman ajan. Tavoitetasot: Osallistujien kokemus tapahtuman aktiivointiasteesta on 4 (asteikolla 1–5), osallistujien tyytyväisyysaste tapahtumaan on 4 (asteikolla 1–5).	Palvelualueilla tehdään osallistavia kokeiluja, jotka toteutetaan moniammatillisesti yhdessä kaupungin eri toimialojen ja mahdollisten muiden yhteistyökumppanien kanssa. Osallistavien kokeilujen tavoitteena on, että asukkaiden aktiivisuus oman yhteisön kehittämiseksi lisääntyy. Osallistavassa kokeilussa osallistujia aktivoidaan ja kannustetaan aktiiviseen vuorovaikutukseen (esim. äänestykset ja gallupit, keskustelut ja kysymykset) koko kokeilun/tapahtuman ajan, ja myös jatkamaan keskustelua kokeilun/tapahtuman jälkeen.	Koronaviruspandemiasta johtuen asukasilta ehdittiin järjestää suunnitellusti vain Ahlaisten alueella, muut jo suunnitellut tapahtumat jouduttiin siirtämään. Toteutunut asukasilta oli saadun palautteen perusteella onnistunut, aktivointiaste sai arvion 3,9 ja tyytyväisyys tapahtumaan arvion 4,1. Tarkastuslautakunta pitää asukastapaamisia tärkeänä ja kannustaa etsimään vaihtoehtoisia keinoja tapahtumien toteuttamiseen, mikäli kokoontuminen kasvotusten ei ole mahdollista.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori, Tunnettu Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma, Hyvinvointiohjelma, Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma

Vastuhenkilö: Salla Rajala

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Sujuvat lupaprosessit	Asiakaspalautejärjestelmän kautta saatu tulos. Tavoitetaso: Tulos on vähintään hyvä 75 %:ssa vastauksista.	Rakennuslupa-, ympäristölupa- ja muut lupaprosessit ovat yrityksille, tapahtumanjärjestäjille ja kuntalaisille mahdollisimman nopeita, sujuvia ja helppoja. Asiakaspalautejärjestelmä on käytössä kesäkuussa 2020.	Asiakaspalautejärjestelmää ei ole otettu käyttöön. Asiaa on valmisteltu karvoittamalla muiden kaupunkien käytössä olevia järjestelmiä. Tarkastuslautakunta kannustaa saattamaan järjestelmän hankinnan loppuun. Vuoden 2020 aikana tapahtunut uuden elinvoima- ja ympäristötoimialan muodostaminen tiivistää osaltaan näiden prosessien käsittely-ympäristöä.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Hyvän elämän Pori, Tunnettu Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma, Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma

Vastuhenkilö: Lauri Kilkku

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Kaupunki toimii innovatiivisena hankkijana.	Yhteisten kehittämisprojektien määrä. Tavoitetaso: 5 projektia, joista syntyy uutta liiketoimintaa (palvelu, tuote tai yritys).	Kaupungin palvelujen kehittämisen ja sujuvoittaminen yhdessä yritysten ja oppilaitosten kanssa. Tavoitteena on yrityksille tilaisuus kehittää tuotettaan ja saada referenssi sekä opiskelijoille mahdollisuus harjoitteluun ja liikeideaan. Hyödynnetään dynaamista eli kaikille soveltuvuusehdot täyttävälle tarjoajille avointa hankintamenettelyä uusien yritysten saamiseksi mukaan markkinoille.	Tavoitteen mukaisia kehittämisprojekteja toteutui vuoden aikana yksi. Tarkastuslautakunta pitää yhteisiä kehittämisprojekteja kannatettavana ajatuksena. Kuitenkin hankintojen suhteen tulee aina varmistua siitä, että hankintaperiaatteissa noudatetaan hankintalain säännöksiä.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori, Tunnettu Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma, Hyvinvointiohjelma, Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma

Vastuuhenkilö: Lauri Kilkku

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Lasten ja nuorten mahdollisuudet hyödyntää nuorisopassia paranevat.	Passien kokonaiskäyttöaste. Tavoitetaso: Kokonaiskäyttöaste nousee 5 % (kokonaiskäyttöaste oli 66 % lukuvuoden 2018–2019 aikana) Passin sisältämien etujen tarjonta. Tavoitetaso: Etäällä keskustasta olevilla alueilla tarjottavien etujen määrä on suurempi kuin edellisenä vuonna.	Lisätään lasten ja nuorten mahdollisuutta käyttää nuorisopassin tarjoamia palveluita, erityisesti etäällä kaupungin keskustasta sijaitsevilla palvelualueilla. Osallistetaan nuorisopassin käyttäjiä passin sisällön kehittämiseen kyselyn ja muiden palautekanavien kautta. Laaditaan toimenpideohjelma osallistamisen kautta saatujen palautteiden pohjalta.	Nuorisopassien kokonaiskäyttöaste oli 79 %. Myös alueellisen saavutettavuuden osalta tapahtui tavoitteiden mukaista kehitystä, kun lavalaisille nuorille lisättiin mahdollisuus käydä nuorisopassia käyttäen myös Kankaanpään uimahallissa. Nuorten osallistamisesta nuorisopassin kehittämiseen ei raportoitu tilinpäätöksessä.

Strategian painopiste: Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori, Tunnettu Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma, Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma

Vastuuhenkilö: Esa Kohtamäki

Konsernihallinnon toimialalta organisaatiomuutoksen yhteydessä siirtynyt palvelulupaus

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Hyvinvoiva henkilöstömme tuottaa kustannustehokkaasti laadukkaita kuntalaisten tarvitsemia palveluita	Terveysperusteisten poissaolojen määrä ja työkyvyttömyydestä aiheutuvat kokonaiskustannukset. Tavoitetaso: Poissaolot ja kustannukset vähenevät 5 % vuoden 2019 tasosta	Työhyvinvoinnin strategiselle johtamiselle asetetut tavoitteet saavutetaan. Yhteisesti sovitut keinot ja toimintamallit käytössä toimialoilla ja laitoksissa.	Sekä työterveysperusteisten poissaolojen määrä että työkyvyttömyydestä aiheutuvat kokonaiskustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta. Poissaoloprosentin lisäys oli maltillinen, edellisen vuoden 5,0 % vaihtui lukemiin 5,1 %. Sen sijaan työkyvyttömyyden aiheuttamissa kokonaiskustannuksissa oli kasvua 4,4 %.
	Työhyvinvointikyselyn tulokset. Tavoitetaso 1: Johtamisen kokemus noussut tasolle 3,9–4,0. Tavoitetaso 2: Työyhteisön hyvinvointikokemus nousee tasolle 7,3.		

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma

Vastuhenkilö: Timo Jauhiainen

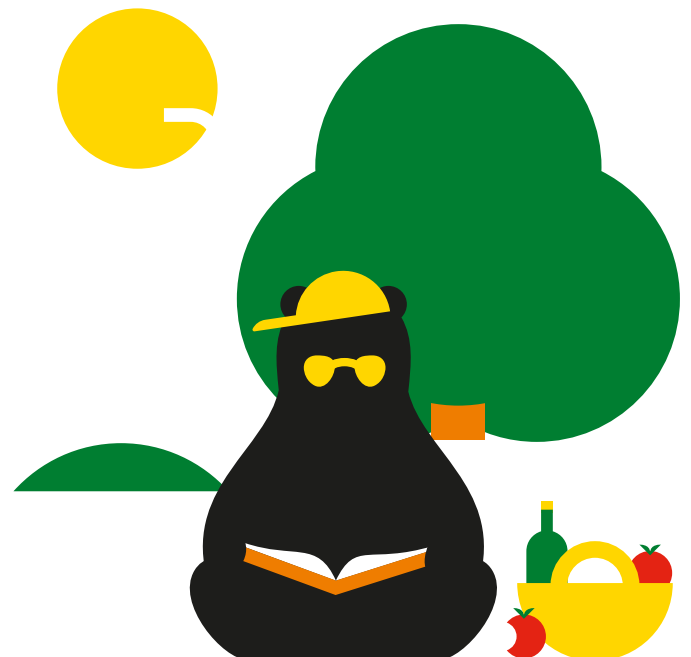
3.2.1. Yleinen kehitys

Porin seudulla koronaviruspandemian vaikutuksista kärsivät erityisesti ravintola- ja matkailuala sekä tapahtumateollisuus. Viruksesta aiheutuvat rajoitukset toimintaan ja ihmisten kokoontumiseen iskivät näkyvimmin näiden palvelutuotantoon. Alueen elinkeinorakenne on kuitenkin monipuolinen ja esimerkiksi vientiteollisuus on toistaiseksi selvinnyt viruksen vaikutuksista kohtuullisesti. Alueella on logistiikan ja automaattioratkaisujen tuottamiseen erikoistuneita yrityksiä ja näiden palvelujen kysynnän oletetaan kasvavan pandemian vaikutuksesta. Pk-yritysten suhdanneodotukset vuodelle 2021 ovat Satakunnassa positiivisia ja esimerkiksi teknologiateollisuudessa näkyy suurempaa kasvua kuin koko maassa keskimäärin. Työttömyys kuitenkin kasvoi koronaviruspandemian ja etenkin siitä aiheutuneiden lomautusten seurauksena. Työllisyyden kuntakokeilun aloitusajankohta siirtyi vuoden 2020 puolelta maaliskuulle 2021, kokeilulla pyritään parantamaan työvoiman kysyntää muun muassa työvoimatarpeen ja työntekijöiden paremman kohtaamisen kautta. Toisaalta haasteena on myös tiettyjen alojen työvoimapula, joka voi jopa heikentää yritysten kasvumahdollisuuksia. Ratkaisuja on haettu kohdennetuista rekrytointikampanjoista sekä Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Tampereen yliopiston muuntokoulutuksista. Porin seudun ja maakunnan yhteisenä heikkoutena on myös ollut negatiivinen väestönkehitys, erityisesti alhainen syntyvyys. Vuoden 2020 osalta kuitenkin sekä syntyvyydessä että muuttotilastossa on havaittavissa pientä positiivista käännettä.¹

Koronaviruspandemia vaikutti voimakkaasti vuoden 2020 yleisötapahtumien järjestämiseen ja matkailuun. Porin vuosittaiset kesäajan suur tapahtumat, Pori Jazz ja Suomi Areena peruuntuivat viruksen vuoksi, mutta kotimaan matkailun suosio nousi vapaa-ajan matkustamisen osalta. Yyterin suosio kotimaan matkakohteena kasvoi. Kaupungin majoituskapasiteetin käyttöaste oli koronavuonna parempi kuin vuotta aikaisemmin ja Porin suosio matkailukohteena jatkui edelleen myös syksyllä 2020. Vuoden aikana valmistui Yyterin kasvuohjelma, jolla pyritään vastaamaan myös tuleviin matkailijoiden tarpeisiin. Koronan vuoksi Porin ja Helsingin välisen lentoliikenteen matkustajamäärät puto-

sivat vuoden aikana huomattavasti, mutta lentoliikenne pysyi toiminnassa kevättä lukuun ottamatta. Säännöllinen lentoliikenne on edellytys Porin lentokentän tulevaisuuden jatkolle ja muun muassa siihen liittyvälle Suomen Ilmailuopiston toiminnalle. Porin kaupunki teetti yhteistyössä Satakuntaliiton kanssa Porin lentokenttäalueen kokonaiselvityksen, johon liittyy kiinteästi myös Länsirannikon Koulutus Oy WinNovan lentokoneasentajakoulutuksen ja Länsi-Suomen pelastusharjoitusalueen toiminta lentokentän alueella. Selvityksessä esitettyjä toimenpiteitä ollaan käynnistämässä maakunnallisena yhteistyönä.¹

Alueen teollisuuden osalta vuoden 2020 aikana on kuultu myönteisiä uutisia investointipäätösten muodossa. BioEnergia Oy on kertonut investoivansa 150 milj. euroa biokonversiolaitokseen Kaanaankorpeen ja australialainen Critical Metals Ltd yhdessä Neometals Ltd:n kanssa maailman ensimmäisen kierrätetyn vanadiinimetallin tuotantolaitoksen Porin Tahkoluotoon. Vanadiinilaitoksen investoinnin arvoksi on ilmoitettu noin 125 milj. euroa ja laitoksen työllistävän tuotantoon 80 henkilötyövuotta. Muita alueen teollisuuden investointiuitia on kuultu Luvatan tuotantoteknologian investoinneista Poriin sekä Bolidenin päästöjä vähentävistä ja tehokkuutta lisäävistä investoinneista Poriin ja Harjavaltaan. Molemmista on kyse kymmenien miljoonien investointisummista.¹

Vuosi 2020 oli koronaviruspandemian myötä kaikkineen hyvin poikkeuksellinen. Suuri määrä työntekijöitä siirtyi maaliskuusta lähtien etätöihin, mikä aiheutti kerralla ison toimintaympäristön muutoksen. Etätyöskentely edellyttää erilaista itsensä johtamisen taitoa ja haasteita on tunnistettu esimerkiksi toiminnan ohjauksessa, työskentelyn suunnitelmallisuudessa ja tavoitteissa. Toimialojen tunnistamia merkittäviä riskitekijöitä olivat koronapandemia, perusturvassa henkinen kuormitus ja kiire, koronasta johtuvat vastaanottojen resursoinnin haasteet sekä kasvava asiakasmäärä ja toisaalta kiireettömien työtehtävien siirrot. Sivistystoimialalla haasteina koettiin koronan lisäksi henkilöstöresurssin vähentyminen ja työn kuormittavuuden lisääntyminen. Näillä on suora vaikutus henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen. Tartuntatautiriskin vaikutukset tunnistettiin ja todettiin, ettei toimintaa sivistystoimialalla pystytä välttämättä toteuttamaan suunnitellusti. Teknisen toimialan riskeissä tunnistettiin sisäilmariski, Kokemäenjoen tulvimisen aiheuttamat riskit sekä sähkön- ja lämmönjakelun vikaantumisen aiheuttavat riskit. Elinvoima- ja ympäristötoimialalla merkittävimmät tunnistetut riskit liittyivät tietojärjestelmiin ja tietoturvaan. Myös Palveluliikelaitoksen tunnistamat merkittävimmät riskit liittyivät tietoliikenteen toimintahäiriöihin, esimerkiksi ateriapuolen tuotannonohjausjärjestelmässä. Muita tunnistettuja riskejä olivat esimerkiksi sähkönjakelun häiriöt ja palovammat. Porin Veden tunnistamat merkittävimmät riskit liittyivät vesihuollon häiriöihin, putkirikot ja viemäritulvat voivat aiheuttaa taloudellisia menetyksiä. Satakunnan pelastuslaitoksen tunnistamat merkittävimmät riskit liittyivät viesti- ja hälytysjärjestelmien toimimattomuuteen.¹

Konsernin rahoitusriskejä puolestaan ovat korkoriski, likviditeettiriski ja luottoriski, joita hallitaan kaupunginvaltuuston hyväksymien hallintosäännön, konsernihallinnon toimintasäännön, konserniohjeen sekä kaupungin ja konserniyhtiöiden sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti. Selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kohdassa Hallinto- ja johtamistapa, on nostettu esiin asiakirjahallinnon laatukäsikirjan päivitys, jonka kaupunginhallitus hyväksyi 14.9.2020. Päivitetty käsikirja huomioi toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset, kuten uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönoton sekä

tietosuoja-asetuksen ja tiedonhallintalain voimaantulot. Riskienhallinnan osalta nostetaan esiin ICT-yksikössä tehtävä jatkuva riskienhallintatyö, jonka erityinen painopiste vuoden 2020 aikana on ollut etätyöskentelyssä ja siihen liittyvissä tietoliikennehäiriöiden poistamisessa. Lisäksi sisäiseen valvontaan liittyvien toimenpiteiden osalta kerrotaan muun muassa, että kevään 2020 aikana on otettu kaikilla toimialoilla käyttöön ostolaskujärjestelmän euromääräinen hyväksyjäräjä. Toimenpiteellä rajataan niiden käyttäjien määrää, jotka voivat hyväksyä minkä suuruisia laskuja tahansa. Sisäisen valvonnan järjestämisen seurantaan liittyen on tuotu esiin kaupungineläinlääkärin vastaanotolla vuoden 2020 aikana sattunut hoitovirhe, joka aiheutti valitettavasti useita potilasvahinkoja. Kaupunki korvasi näiden johdosta lemmikin omistajille vahingon seurauksena koituneet jatkohoitokulut.¹

Tietosuojaraportista 2020 nostettakoon esiin tietoturva- ja tietosuojaloukkaustilanteisiin varautumisen kansalliseen Taisto 2020 -harjoitukseen osallistuminen. Harjoituksella parannetaan edelleen valmiutta toimia näiden riskien realisoituessa. Tietosuojaloukkauksia havaittiin vuoden 2020 aikana 17 kpl, joista 11 oli sen luonteisia, että loukkauksista ilmoitettiin myös tietosuojaviranomaisille. Kuudessa tapauksessa rekisteröidylle mahdollisesti aiheutuva riski arvioitiin korkeaksi, jolloin ilmoitus tehtiin myös asianosaiselle. Rekisteritietojen tarkastus- tai korjauspyyntöjä esitettiin vuoden aikana ainoastaan Perusturvan toimialalle, jonne niitä saapui kuukausittain reilu 20 kpl. Riskienhallinnan osalta merkittävä kokonaisuudistus vuoden 2020 aikana on riskienhallinnan toiminnon siirtyminen 1.9.2020 lähtien osaksi konsernipalveluiden omistajaohjaus- ja rahoitusyksikköä. Joulukuussa 2020 perustettiin myös uudelleen riskienhallinnan johtoryhmä, jonka tehtävänä on jatkossa kaupunkitasoinen riskienhallinnan koordinointi ja kokonaiskuvan muodostumisen varmistaminen.¹

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota koronaviruspandemian sekä säästöpainneiden myötä lisääntyneeseen toimialojen raportoimaan työssäjaksamisen ja kuormituksen riskiin.

3.2.2. Toimialojen palvelulupauksien toteutuminen

Tarkastuslautakunnan näkemys tehdyistä toimenpiteistä

 Toteutui	 Toteutui osittain	 Ei toteutunut	 Ei voida arvioida
--	--	---	--

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Porin rakennettu ympäristö on elinvoimainen.	Asemakaavaprosessin läpimenoaika. Tavoitetaso: Porin asemakaavaprosessin läpimenoajan mediaani on lyhin 10 suurimman kaupungin vertailussa (vuonna 2015 Porin sijoitus oli 2/10).	Toteutetaan ensisijaisesti kaavoituskatsauksen 2019–2021 mukaisia kaavahankkeita, reagoidaan merkittäviin yksityisiin kaavahankkeisiin, toteutetaan laajoja osallistumismenettelyjä ja osallistutaan ympäristön kehittämiseen tähtääviin projekteihin. 10 suurimman kaupungin asemakaavaprosessin läpimenoajan mediaani oli viime vertailussa vuonna 2015 15,6 kuukautta, Porin ollessa 11,9 kuukautta.	Vuonna 2020 sai lainvoiman yhteensä 10 asemakaavaa, joiden läpimenoajan mediaani oli noin 11 kk. Kaksi asemakaavaa oli kaavoituskatsauksen kohteita, joiden läpimenoajan mediaani oli noin 12 kk. Porin keskeisten asemakaavojen läpimenoajan mediaani ja tavoitetaso pysyivät samana. C10-kaupunkien viimeisin julkaistu mediaanitieto edelleen vuodelta 2015. Toimialan oma arvio on, että tavoite toteutui osittain. Tavoitetta ei voi arvioida, koska mittarin vertailuarvo puuttuu, on edelleen vanha tieto aiemilta vuosilta.

Strategian painopiste: Kaikki painopisteet

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma, Kasvu- ja elinvoimaohjelma, Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma

Vastuuhenkilö: Mikko Nurminen

© Noora Jyrämä

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Parannamme porilaisten työllisyyttä.	Nuorisotyöttömyys. Tavoitetaso: Nuorisotyöttömyys alenee 1,0 %-yksikköä vuoden 2019 tasosta. Pitkäaikaistyöttömyys. Tavoitetaso: Pitkäaikaistyöttömyys alenee 2,0 %-yksikköä vuoden 2019 tasosta.	Edistämme nuorten, pitkäaikaistyöttömien, koululaisten ja opiskelijoiden työllistymistä. Tuemme kaupunkikonsernin oman toiminnan lisäksi yrityksiä ja järjestöjä. Aktiivitoimenpiteissä olevien työttömien henkilöiden määrä keskimäärin kuukaudessa on 960 henkilöä vuonna 2020 (1 100 henkilöä vuonna 2019). Sosiaalista hankintakriteeriä käytetään työvoimavaltaisissa, erityisesti EU:n kynnysarvon ylittävissä (yli 200 000 euroa vuodessa) hankinnoissa: yhden heikossa työmarkkina-asemassa olevan henkilön työllistäminen vähintään 8 kk:n ajaksi; työllistettävän valinta ja siihen liittyvä opastus tehdään yhdessä Porin kaupungin työllisyyspalvelujen kanssa.	Tavoite ei toteutunut, vaan korona aiheutti merkittävää työttömyyden kasvua. Pitkäaikaistyöttömiä 39 % enemmän vuoden takaiseen verrattuna, vuoden lopulla alle 30 v. Työttömien määrä noin 20 % korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma, Kasvu- ja elinvoimaohjelma

Vastuuhenkilö: Juha Laine

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Porin kaupungin ja valtion Porin toimintojen yhteisen asiakaspalvelu otetaan käyttöön viimeistään vuonna 2023.	Projektin eteneminen. Tavoitetaso: Päätös yhteisten toimiloiden toteutustavasta on tehty.	Vuoden 2020 aikana tehdään päätös yhteisten toimitilojen toteutustavasta. Päätös valmisteillaan tiiviissä yhteistyössä valittujen kumppanien kanssa.	Vuoden aikana yhteisten toimitilojen suunniteltu toteutustapa muuttui, kun Teljäntori vaihtoehtona raukesi. Uutena suunnitelmana on perustaa kaupungin ja valtion yhteinen asiakaspalvelu Postitalona tunnettuun rakennukseen (Yrjönkatu 6) ja keskittää kaupungin tietotyötä tekevien toimitilat Rautatiepuistikatu 5:een. Tarvittavat päätökset päästään tekemään vuonna 2021. Toimiala oli arvioinut tavoitteen osittain toteutuneeksi, mutta ainoana mittarina olevat päätökset jäivät vuoden 2020 aikana tekemättä.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Siirtymällä erillään olevista toimitiloista yhteisiin toimitiloihin edistämme strategisten ohjelmien toteuttamista yhteistyössä toimialojen kesken.

Vastuuhenkilö: Lauri Kilkku

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Autamme Sinua ja perhettäsi sijoittumaan Poriin.	Henkilökohtaisen neuvonnan määrä. Tavoitetaso: 30 palvelua saanutta asiakasta.	Otetaan käyttöön yhden luukun malli. Asiantuntijaverkosto neuvoo ja auttaa.	Tavoite ei toteutunut. Alkuvuoden aikana perustettiin Rakastu Poriin -sivusto. Palvelun kysyntä oli korona-aikana vähäistä, mutta 5 asiakasta sai palvelua. Matkailu- ja markkinointiyritys otti vastuulleen Rakastu Poriin -teeman ja ryhtyi kehittämään 'Rakkaustekoja'-teemaa.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma

Vastuuhenkilö: Jouko Hautamäki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Ratkaisemme yritysten asiat riippumatta keneen asiakas ottaa yhteyttä.	Elinkeinopoliittisen mittariston tulokset. Tavoitetaso: Porin sijoitus on parempi kuin edellisessä kyselyssä (yli 50 000 asukkaan kaupunkien sarjassa Porin sijoitus oli 19/20 vuonna 2018).	Toteutus elinkeinoketjun kautta. Asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto. Yrityksen yhteydenottoihin vastataan ripeästi.	Elinkeinopoliittinen mittaristo julkaistiin Q2, uutena nimenä kuntabarometri. Porin sijoitus parani: 11/20 yli 50 000 asukkaan kaupunkien joukossa. Yrittäjäaktiivinen kunta -tulokset valmistuivat, Porin sijoitus jaettu 4. sija. Erityishuomio: Australialaisen yhtiön sijoittumapaikkakisan 12/2020 palautteena oli, että Porin reagointinopeus heidän tarpeisiinsa ja kysymyksiinsä oli poikkeuksellisen nopeaa ja vaikutti myönteisesti sijoittumispäätökseen. Tarkastuslautakunta kannustaa jatkamaan yrittäjäaktiivisena kuntana, jokainen toteutunut uusi työpaikka on kannatettava asia.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma

Vastuuhenkilö: Jouko Hautamäki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Edistämme kasvuyritysten toimintaolosuhteita ja uusien yritysten kasvumahdollisuuksia.	Laadittujen palveluehdotusten määrä. Tavoitetaso: 10 kpl. Palveluehdotusyritysten liikevaihdon kasvu. Tavoitetaso: 100 % viiden vuoden aikana. Palveluehdotusyritysten henkilöstön kasvu. Tavoitetaso: 50 % viiden vuoden aikana Porin kasvavat yritykset/Porin kaikki yritykset (vuonna 2019 575/1273=45 %). Tavoitetaso: 50 %.	Kasvava yritys tarvitsee lisää työntekijöitä. Nopean kasvun yritysten kartoitus ja tunnistaminen Prizztech Oy:n kautta. Elinkeinoketju tuottaa tunnistetuille kasvuyrityksille palveluehdotuksen kasvusuunnitelman tueksi.	Alkuvuonna laadittiin 6 palveluehdotusta. Kasvutavoite näillä keskim. 20 %/v (>100 %/5 v). Vuoden lopussa kasvuselvityksiä ja palveluehdotuksia toteutettu klusterikyselynä teknologiametalliklusterissa 20 kpl. Kasvutavoite tässä ryhmässä 18 %/v. Toimiala oli arvioinut tavoitteen saavutetuksi, mutta tarkastuslautakunta huomauttaa, ettei laadittujen palveluehdotusten tavoitemäärää saavutettu ja tavoitteena liikevaihdon kasvun enustaminen viiden vuoden päähän on hyvin spekulatiivinen.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma

Vastuuhenkilö: Jouko Hautamäki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Porilaiset saavat entistä enemmän sähköisiä palveluita ja sisältöjä.	Uusien sähköisten palvelujen lukumäärä (vertailu edelliseen vuoteen).	Toimialojen kanssa yhteistyössä käydään läpi kaikki toimialan asiointiprosessit. Paperia ja perinteisiä lomakkeita vaativat asiointiprosessit digitalisoidaan.	Toteutui osittain. Toimialojen prosessien kuvaamiseksi hankittiin uusi tietojärjestelmä ja aloitettiin järjestelmän käyttöönotto ja kouluttautuminen. Yksittäisiä prosesseja kuvattiin. Sähköisten lomakkeiden määrä kasvoi ja palveluprosesseja digitalisoitiin useamman uuden palvelun avulla. Ulkoisille asiakkaille tuotiin myös uusia palveluita, esim. rakennusvalvonnan lupien kuvien digitoimista tehdään koko ajan ja aineistojen myyminen verkkokaupan kautta tullaan mahdollistamaan. Verkkokauppahanke on viivästynyt voimavarojen puutteen vuoksi. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota avainhenkilöriskeihin.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma, Kasvu- ja elinvoimaohjelma, Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma

Vastuuhenkilö: Juha Seppänen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Asiantuntijat palvelevat asiakkaita sähköisissä järjestelmissä sujuvasti ja nopeasti.	1) Ympäristövalvontaan saapuvat hakemukset ja ilmoitukset otetaan käsittelyyn viiden työpäivän kuluessa. 2) 95 % maaseutupalveluiden päätukihaun hakemuksista saapuu sähköisinä. 3) Kaupungin elinvoiman kannalta tärkeät rakennusluvut 20 % käsitellään kolmessa viikossa, 60 % rakennusluvista kuukaudessa ja muut luvat 20 % kahdessa kuukaudessa.	Järjestelmät on otettu käyttöön ja niistä on saatu hyviä kokemuksia. Järjestelmien mahdollistamaa nopeaa ja sujuvaa yhteydenpitoa hakijaan kehitetään edelleen, mikä tehostaa asioiden viranomaiskäsittelyä. Neuvotaan ja opastetaan asiakkaita, jotta sähköisten järjestelmien käyttö yleistyy.	Tavoite toteutui. Hakemusten ja ilmoitusten käsittelyajat olivat tavoitetason mukaisia. Sähköiset järjestelmät osoittivat näin toimivuutensa ja tarpeellisuutensa. Ympäristövalvonnan tavoite saavutettiin ja maaseutupalveluiden päätukihaun hakemuksista 94 % saapui sähköisinä. Tarkastuslautakunta pitää siirtymistä sähköisiin asiakaspalvelukanaviin hyvin ajoitettuna.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma 2019–2025

Vastuhenkilö: Lauri Kilkku

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Elinvoima- ja ympäristötoimiala: Kehitetään energia- ja kiertotalousneuvontaa osana rakennuslupaprosessia.	Energia- ja kiertotalousneuvontapalvelun määrä. Tavoitetaso: Palvelu tavoittaa 100 % luvan hakijoista.	Luodaan lausunto- ja neuvontajärjestelmä rakennuslupahakemuksien yhteydessä.	Tavoite ei toteutunut. Henkilövaihdokset vaikeuttivat prosessia. Järjestelmää tullaan kuitenkin kehittämään jatkossa Lupapiste.fi-ohjelman alle rakennusvalvontayksikön ja suunnittelu- ja kehittämisyksikön yhteistyönä. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota avainhenkilöriskeihin.

Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma 2019–2025

Vastuhenkilö: Lauri Kilkku

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Perusturva: Viikossa lääkäriin!	Odotusaika lääkärin kiireettömälle vastaanotolle asiantuntijan tehtyä hoidon tarpeen arvioinnin asiakkaan yhteydenoton yhteydessä (%-osuus joilla odotusaika alle 7 vrk).	Tavoitetaso: 60 % asiakkaista pääsee terveyskeskuslääkärin kiireettömälle vastaanotolle viikossa (vuonna 2019 luku on 30 %).	Asetettua tavoitetta ei saavutettu. Maaliskuussa 33 % potilaista pääsi kiireettömälle vastaanottoajalle 7 vuorokauden kuluessa. Koronaviruspandemian ruuhkauttaessa terveydenhuoltoa maaliskuusta lähtien odotusaika piteni 9 vrk–16 vuorokauden välille.

Yhteys strategisiin ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Sanna Mustajoki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Perusturva: Kolmessa kuukaudessa hammaslääkäriin!	Odotusaika hammaslääkärin kiireettömälle vastaanotolle asiantuntijan tehtyä hoidon tarpeen arvioinnin asiakkaan yhteydenoton yhteydessä.	Tavoitetaso: Alle kolme kuukautta (vuonna 2019: 3–6 kuukautta)	Asetettu tavoite saavutettiin. Koronaviruspandemia aiheutti hoitovajetta ja vuoden lopussa kiireettömän hammashoidon odotusaika oli jo 84 vuorokautta, tavoiterajan ollessa alle 90 vrk.

Yhteys strategisiin ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Sanna Mustajoki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Perusturva: Vahvistamme vanhemmuutta sekä lasten ja heidän perheidensä arjessa selviytymistä.	Perhetyöntekijät toimivat aktiivisesti lähellä oppilaita koulun muiden toimijoiden kanssa, yksilö- ja ryhmätapaamiset.	Tavoitetaso: Perhetyöntekijät tapaavat oppilaan 1–3 vuorokauden sisällä oppilaan, hänen perheensä tai opetushenkilökunnan yhteydenotosta.	1–3 päivän tavoitetaso toteutui ja tapaaminen toteutetaan joko kasvatusten tai puhelimitse. Tarkastuslautakunta pitää perhetyötä tärkeänä matalan kynnyksen palveluna, johon on syytä panostaa edelleen jatkossakin.

Yhteys strategisiin ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Sanna Mustajoki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Perusturva: Mahdollistamme onnellisen vanhuuden.	Kotona asuvien osuus 75-vuotta täyttäneistä.	Tavoitetaso: Ikäihmisistä 92 % asuu kotona, 8 % ympärivuorokautisessa hoidossa (vuonna 2019 asuu kotona 90,4 %).	Kotona asuvien osuus 75-vuotta täyttäneistä oli 91,21 %. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, ettei oma koti yksistään luo onnellista vanhuutta, vaan ennen kaikkea turvallinen hoiva.

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Sanna Mustajoki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Perusturva: Mahdollistamme iäkkään kotona asumisen.	Kotihoidon intensiteetti (kotikäyntien määrä kuukaudessa/asiakas).	Tavoitetaso: Kotihoidon asiakkaita 10 % saa palvelua yli 60 käyntiä kuukaudessa (vuonna 2019 arviolta 5 %).	Kotihoidon asiakkaita 2 069, joista asiakkaiden lkm, jotka ovat saaneet palvelua yli 60 käyntiä/kk, oli lokakuun joulukuun osalta 393. Kotihoidon asiakkaita 18,99 % saa palvelua yli 60 käyntiä kuukaudessa.

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Sanna Mustajoki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Sivistystoimiala: Varhaiskasvatuksen palveluluojauksen tehostaminen.	Asiakas saa tiedon varhaiskasvatuspaikasta vähintään kaksi viikkoa ennen kuin varhaiskasvatus alkaa tai kiireellisissä tapauksissa paikka järjestetään viikon sisällä hakemuksen saapumisesta. Tavoitetaso: Toteutunut 100 %.	Asiakas saa tiedon varhaiskasvatuspaikasta vähintään kaksi viikkoa ennen kuin varhaiskasvatus alkaa tai kiireellisissä tapauksissa paikka järjestetään viikon sisällä hakemuksen saapumisesta.	Vuoden kahden ensimmäisen kuukauden aikana toteutumaprosentti oli 95. Koronasta ja lasten määrän laskusta johtuen varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on vähentynyt. Tavoite toteutunut maaliskuun joulukuussa 100 %.

Strategian painopiste: Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma, Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Esa Kohtamäki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Sivistystoimiala: Digitaalisempi kirjasto 2020.	Digitaalisen aineiston lainausmäärät. Tavoitetaso: Digitaalisen aineiston lainaukset nousevat 5 % (vuonna 2019 määrä on 30 000).	Panostetaan digitaalisen kirjastoaineiston lisäämiseen ja monipuolistamiseen sekä sen hyödyntämisen edistämiseen.	Koko vuoden 2020 aikana tavoitteet on saavutettu koronaviruksen vuoksi nopeasti ja kehitys on jatkunut suotuisana. Digitaaliset aineistot ovat Satakirjastojen yhteiset ja kattavat koko Satakunnan. Koko vuoden aikana e-kirjojen ja e-äänikirjojen (Ellibs) lainamäärä on kasvanut 38 %. E-musiikin (Naxos) kuuntelu on kasvanut 14 %. Tarkastuslautakunta pitää kirjaston sähköisen materiaalin saatavuutta onnistuneena. Sivistystoimiala on onnistunut digisiirtymässä hyvin.

Strategian painopiste: Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma, Hyvinvointiohjelma

Vastuhenkilö: Esa Kohtamäki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Sivistystoimiala: Erityisryhmille lisää liikuntaa.	Erityisryhmien liikunta-ryhmien ja liikuntasuoritusten määrä. Tavoitetaso 1: Perustettujen ryhmien määrän lisääminen viidellä (v. 2019: 13 ryhmää). Tavoitetaso 2: Liikuntasuoritusten määrän kasvu 10 % (vuonna 2019: 3 500).	Lisätään erityisryhmien (erityistä tukea liikkumiseen tarvitsevien eläkeläisten ryhmät ja vammaiset) liikuntaryhmiä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Tavoitteet eivät toteutuneet koronaviruspandemiasta aiheutuneiden rajoitusten ja toimitilojen sulkujen myötä. Tarkastuslautakunta pitää asetettuja tavoitteita edelleen tärkeinä ja tavoittelemisen arvoisena koronaviruspandemian laannuttua.

Strategian painopiste: Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma, Hyvinvointiohjelma

Vastuhenkilö: Esa Kohtamäki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Sivistystoimiala: Robotiikkaa perusopetukseen.	Robottien ja robotiikkaan liittyvän kerhotoiminnan määrä perusopetuksessa. Tavoitetaso 1: Opetuskäytössä on vähintään yksi robotti 50 peruskoululaista kohden syksyllä 2020. Tavoitetaso 2: Robotiikkaan liittyvää kerhotoimintaa on 10 koulussa (vuonna 2019: 5 koulussa).	Tavoitteena on tarjota tasa-arvoiset mahdollisuudet robotiikka-asioihin liittyen eri alueiden oppilaille. Robotiikan avulla pystytään toteuttamaan opetussuunnitelman vaatimuksia. Toimenpiteinä lisätään opetuskäytössä olevien robottien määrää, laaditaan suunnitelma robotiikkaopetuksen tueksi ja koulutetaan henkilökuntaa robotiikka-asioihin liittyen.	Opetuskäytössä on yksi robotti 36:tta peruskoulun oppilasta kohden syksyllä 2020. Lukuvuoden 2019–2020 aikana 8 uutta koulua aloittanut robotiikkavalinnaisaineen tai sisällyttänyt robotiikan opetusta oppiaineiden ohessa opetettavaksi. Koronapandemia on hankaloittanut kerhotoimintaa. Robotiikkaan ja ohjelmointiin liittyvän opetussuunnitelman laatiminen on aloitettu. Peruskouluissa toimii robo-tutoreita. Opettajia on koulutettu robotiikkaan, koodaukseen ja ohjelmointiin liittyen. Tarkastuslautakunta pitää robotiikan lisäämistä perusopetuksessa kannatettavana ja kannustaa saattaamaan aiheeseen liittyvän opetussuunnitelman valmiiksi.

Strategian painopiste: Lasten ja nuorten Pori, Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvatuksen ja sivistyksen kehittämisohjelma, Hyvinvointiohjelma

Vastuuhenkilö: Esa Kohtamäki

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Tekninen toimiala: Mahdollistamme sähköautojen latauspisteiden toteuttamisen katuverkolle ja kaupungin omistamien rakennuksien pysäköintipaikoille.	Latauspisteiden määrä. Tavoitetaso: Vuonna 2020 suunnitellaan 4 kappaletta latauspisteitä.	Suunnitellaan kaupungin järjestämille latauspisteille paikat, joihin yhteistyössä elinvoimayksikön kanssa haetaan toteuttajatahot.	Portinaukiolle on toteutettu yksi kahden auton 22 kW:n latauspiste (keskinopea). Lisäksi on laadittu alustava suunnitelma Porin kaupungin latauspaikoista sekä laadittu ehdot latauspisteen sijoittamisesta katuverkolle. Tekninen lautakunta on tehnyt päätöksen lataussähkön asiakashinnasta ja latauspisteiden digitaalisesta operoinnista on solmittu sopimus. Yhteistyötä on tehty Konsernihallinnon elinvoimayksikön ja Prizztech Oy:n kanssa.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori

Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma

Vastuuhenkilö: Marko Kilpeläinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta	
Tekninen toimiala: Työllistämme vuosittain vähintään 55 pitkäaikais-työtöntä toimialalle.	Työllistettyjen määrä. Tavoitetaso: Vähintään 55 pitkäaikaistyötöntä on työllistynyt.	Tiivis yhteistyö konsernihallinnon työllisyyspalveluiden kanssa.	Palvelulupaus on toteutunut. Heinäkuussa teknisellä toimialalla on työskennellyt 61 työllistettyä työntekijää. Tarkastuslautakunta arvostaa työllistämistavoitteen toteutumista koronavuoden keskellä.	
Strategian painopiste: Työn ja yrittämisen Pori, Hyvän elämän Pori Yhteys strategiaan ohjelmiin: Kasvu- ja elinvoimaohjelma Vastuuhenkilö: Marko Kilpeläinen				

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta	
Tekninen toimiala: Raivataan esteet, jotta kaikilla on pääsy palveluiden äärelle!	Esteettömyystoimenpiteiden määrä. Tavoitetaso: Pääkirjaston ja Taidemuseon esteettömyyttä parantavat työt on tehty.	Toteutetaan esteettömyyskartoituksia ja parannuksia projektisuunnitelman mukaan.	Kirjaston esteettömyyskartoitusta on tehty ja valaisimia on uusittu sekä kansalaisopiston aulan opasteet on uusittu. Taidemuseon esteettömyyskartoituksesta on pyydetty tarjous. Toimialan mukaan palvelulupaus on toteutunut, mutta asetettua tavoitetta ei kokonaisuutena ole saavutettu.	
Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma Vastuuhenkilö: Marko Kilpeläinen				

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta	
Tekninen toimiala: Ei lämmitetä harakoille!	Energiankulutuksen määrä. Tavoitetaso: Energiankulutus laskee 2 %	Toteutetaan energiaa säästäviä investointeja ja teknisiä uudistuksia sekä tilojen suunnitelmallista vähentämistä.	Tuorsniemen koulun ilmavesi-lämpöpumppu ja Tuulentuvan lattiälämmityksen 2. vaihe eteni työohjelman mukaisesti. Valaisimia muutettiin led-valaisimiksi mm. kirjasto, kaupungin sairaalan eläinlääkärin tilat. Tilojen vähentämistä tehtiin mm. Postitalossa. Toimialan arvion mukaan palvelulupaus on toteutunut.	
Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori Yhteys strategiaan ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma Vastuuhenkilö: Marko Kilpeläinen				

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Tekninen toimiala: Huolehdimme kevyenliikenteen väylien ja katujen talvikunnossapidosta määriteltujen kunnossapitoluokkien mukaisesti.	Poikkeamat kunnossapitoluokkien mukaisesta ylläpidosta. Tavoitetaso: Poikkeamia on alle viitenä päivänä talvessa.	Noudatamme sovittuja kunnossapitoluokkia ja kriteereitä sekä varmistamme eri kaupunginosien tasapuolisen kohtelun talvikunnossapidossa.	Palvelulupaus on toteutunut. Talvi 2020 oli poikkeuksellisen lämmin ja vähäluminen. Myös alkutalvi 2020–2021 oli vuoden vaihteeseen saakka lämmin ja vähäluminen. Talvikunnossapidon tehtävät jäivät vähäisiksi. Talven 2020 osalta ei ole raportoitu poikkeamista määritellyistä kunnossapitoluokista.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori

Yhteys strategisiin ohjelmiin: Hyvinvointiohjelma

Vastuhenkilö: Marko Kilpeläinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Satakunnan Pelastuslaitos: Pelastustoiminnan hälytys- ja avunantotehtävät hoidetaan koko maakunnan alueella palvelutasopäätöksen, riskiruutujen ja sisäministeriön ohjeen mukaisesti.	Tehtävämäärät ja toimintavalmiusaika eri tehtävissä riskiruutuja ko huomioon ottaen.	Ylläpidetään kattavaa paloasemaverkkoa, kalustoa ja henkilöstöä. Osa asemista on päätoimisesti miehitettyjä ja osa sopimuspalokuntatoimintaa perustuvia.	Valmiutta pelastustoiminnan hälytys- ja avunantotehtäviin on ylläpidetty palvelutasopäätöksen mukaisesti. Johtoryhmä seuraa tehtävämääriä ja toimintavalmiuden kehittymistä toistaiseksi jokaisessa kokouksessaan. Pelastuslaitoksen toimintavalmiusajat eri riskiluokkiin toteutuivat valtakunnan keskiarvoa paremmin.

Vastuhenkilö: pelastusjohtaja Pekka Tähtinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Satakunnan Pelastuslaitos: Sote-vastuuviranomaisten kanssa tehtyjen sopimusten mukaisten ensihoito- ja ensivastevalmiuden tuottaminen ja tehtävien hoitaminen.	Tehtävämäärät eri tehtävä- ja kiireellisyysluokissa.	Paloasemilla on tarvittava valmius ambulanssi- ja ensivastetoimintaan tehtävien hoitamiseksi.	Ensihoito- ja ensivastevalmius on tuotettu sopimusten mukaisesti. Myös covid-19-poikkeustilanteesta palvelulupauksesta pystyttiin pitämään kiinni.

Vastuhenkilö: pelastusjohtaja Pekka Tähtinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Satakunnan Pelastuslaitos: Erityiskohteiden ja asuinrakennusten palotarkastukset ja kemikaalivalvonta toteutetaan maakunnan alueella valvontasuunnitelman mukaisesti.	Valvontasuoritteet ja toteumaprosentti kohdeluokittain.	Ylläpidetään riittävää henkilö- ja osaamisresurssia tehtävien hoitamiseksi.	Palotarkastustoiminta ja kemikaalivalvonta toteutuivat valvontasuunnitelman mukaisesti maaliskuun puoliväliin saakka, jonka jälkeen koronaviruksen leviämisen estämiseksi toiminta keskeytettiin. Toiminta käynnistettiin uudelleen palautumissuunnitelman mukaisesti 15.6.2020, mutta johtokunta laski 8.9.2020 valvontatyön tavoitemäärää koronarajoituksista johtuen.

Vastuuhenkilö: pelastusjohtaja Pekka Tähtinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Satakunnan Pelastuslaitos: Asukkaille, yrityksille, laitoksille ja muille toimijoille annetaan turvallisuusviestintää 15 % vastaavasti.	Turvallisuusviestintää saaneiden määrä.	Päätoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö osallistuu eri kohderyhmien turvallisuusviestintätilaisuuksiin tai järjestää niitä.	Turvallisuusviestintää toteutettiin suunnitelmien ja tavoitteen mukaisesti maaliskuun puoliväliin saakka, jonka jälkeen kohteissa suoritettava turvallisuusviestintä keskeytettiin koronatilanteen johdosta. Turvallisuusviestintää on koronatilanteen aikana vastaavasti lisätty pelastuslaitoksen sosiaalisen median kanavilla sekä muissa medioissa. Turvallisuusviestintä on osittain edelleen tauolla, ja se palautuu valtioneuvoston ohjeistuksen ja hallitun palautumissuunnitelman mukaisesti. Turvallisuusviestintää ei pystytty koronarajoitusten vuoksi tekemään suunnitellussa laajuudessa, vaan tavoitteesta jäätin merkittävästi. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana turvallisuusviestinnän lisäämistä sosiaalisessa mediassa.

Vastuuhenkilö: pelastusjohtaja Pekka Tähtinen

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Porin Vesi: Asiakkaat saavat häiriötöntä ja laadukasta palvelua. Vuotovesimäärät vähenevät.	Toteutuneet vuototiedot vuodelta 2020.	Toimintoja kehitetään jatkuvasti ja ylläpidetään ajan vaativuuksia vastaavat valmius- ja varautumissuunnitelmat. Vuotovesimäärä vesijohtoverkossa alennetaan korkeintaan 15 %:iin ja viemäriverkossa korkeintaan 30 %:iin ja vesijohtovuotojen määrä alle 40 kappaaleeseen vuodessa.	Toteutunut vesijohtoverkon vuotoprosentin (13,1) ja vesijohtovuotomäärän (26) osalta. Viemäriverkon vuotoprosentti (38,8) jäi tavoitteesta sateisen vuoden takia. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteiden saavuttaminen nähdään riippuvaiseksi sääilmiöistä, painopisteen tulisi olla verkostoinfran kunnossapidossa.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori

Vastuuhenkilö: johtaja Ilkka Mikkola

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Porin Vesi: Parannetaan energiatehokkuutta ja lisätään uusiutuvan energian hyötykäyttöä.	Energian käyttötilastot vuodelta 2020.	Aurinkosähkön käyttöönotto Harjakankaan laitoksella 2020 ja puhdistuslietteen mädätys 2020.	Aurinkosähkölaitos valmistui Lukkarinsannan varavesilaitokselle. Puhdistuslietteen mädätyslaitoksen rakennustyö alkoi kesällä 2020 ja se valmistuu vuonna 2021. Tavoitteen toteutumista ei voi arvioida, koska tieto mittariksi ilmoitetusta energiankäytöstä tilastosta puuttuu. Myös tavoitteena ollut aurinkosähkölaitos on valmistunut eri paikkaan kuin tavoitteissa oli mainittu.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori

Vastuuhenkilö: johtaja Ilkka Mikkola

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Porin Vesi: Verkostojen saneeraustöiden kehittäminen.	Toteutuneet saneerausmäärät suhteessa verkoston kokonaispituuteen vuodelta 2020.	Verkostojen saneeraustyöt kohdennetaan vaikuttavuudeltaan parhaisiin kohteisiin ja saneeraustaso pidetään omavaraisesti korkeintaan 100 vuoden uusiutumisaikaa vastaavana.	Tavoite ei toteutunut. Vesijohtoverkossa saneerausten uusiutumisaika oli 142 vuotta ja viemäriverkossa 486 vuotta.

Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori

Vastuuhenkilö: johtaja Ilkka Mikkola

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Porin Vesi: Kaikkien jätevesien puhdistaminen.	Jätevedenpuhdistamoiden toiminnan analyysiarvot koko vuodelta.	Kaikki jätevedet puhdistetaan tehokkaasti ja täysin ympäristölavan normien mukaisesti.	Porin Veden arvion mukaan tavoite saavutettiin täysimääräisesti.
Strategian painopiste: Tunnettu Pori Vastuuhenkilö: johtaja Ilkka Mikkola			

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta
Porin Vesi: Hyvälaatuisen talousveden jakelu.	Talousveden tarkkailuohjelman analyysiarvot verkoston eri osissa koko vuodelta.	Asiakkaat saavat hyvälaatuista talousvettä vuoden jokaisena päivänä.	Tavoite toteutui pienehköjä lyhytaikaisia putkirikoista aiheutuneita häiriöitä lukuun ottamatta.
Strategian painopiste: Tunnettu Pori Vastuuhenkilö: johtaja Ilkka Mikkola			

© Noora Jyrämä

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta	
Porin Palveluliikelaitos: Hyvä asiakastyytyväisyys.	Vuosittain tehtävän asiakastyytyväisyyskyselyn tulos on vähintään 3,6 (asteikko 1–5).	Vuosittain tehtävä asiakastyytyväisyyskysely.	Tavoite on toteutunut. Asiakastyytyväisyyskyselyn kaikkien vastausten keskiarvo oli 4,2.	
Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori				

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta	
Porin Palveluliikelaitos: Henkilöstön ammatillinen kehittäminen.	Koulutussuunnitelman toteutuminen vähintään 60 %.	Vuosittaisen henkilöstön koulutussuunnitelman toteuttaminen.	Koulutussuunnitelma toteutui yli 60 %. Tarkastuslautakunta arvostaa suunnitelman toteutumista korona-vuoden keskellä.	
Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori				

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta	
Porin Palveluliikelaitos: Terveelliset koulu- ja päiväkotiatemat.	Sydänmerkkiaterioita keskimäärin 3 krt/ viikko.	Sydänmerkkiaterioiden tarjoaminen.	Sydänmerkki-aterioita tarjottiin kouluissa ja päiväkodeissa keskimäärin 3 krt viikossa.	
Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori				

Asetettu palvelulupaus ja toteutuminen tilinpäätöksen mukaan	Asetettu mittari/ arviointikriteeri	Tavoite ja toimenpiteet	Tarkastuslautakunnan arvio palvelulupauksen toteutumisesta	
Porin Palveluliikelaitos: Ruokahävikin määrän ja kustannusten systemaattinen kirjaaminen.	Ruokahävikin laadukas dokumentointi ja seurantarjestelmä valmis.	Ruokahävikin seurantarjestelmän kehittäminen.	Palveluliikelaitos sai käyttöönsä ns. ilmaisohjelman ruokahävikin seuraamiseen, mutta koronaepidemian vuoksi ohjelmaan liittyvä henkilöstön koulutus ei toteutunut.	
Strategian painopiste: Hyvän elämän Pori				

3.3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvio vuodelle 2020 vahvistettiin Porin kaupunginvaltuustossa 11.11.2019. **Porin kaupungin vuosikatteen**si talousarviossa arvioitiin 18,2 milj. euroa. Toteutunut vuosikate oli 32,3 milj. euroa. Toteuma oli 14,1 milj. euroa alkuperäistä talousarviota ja 31,0 milj. euroa edellisvuotta parempi. **Kaupunkikonsernin** vuosikate oli 97,6 milj. euroa (58,3 milj. euroa vuonna 2019), joten konsernin vuosikate nousi puolestaan 39,3 milj. euroa edellisestä vuodesta.¹

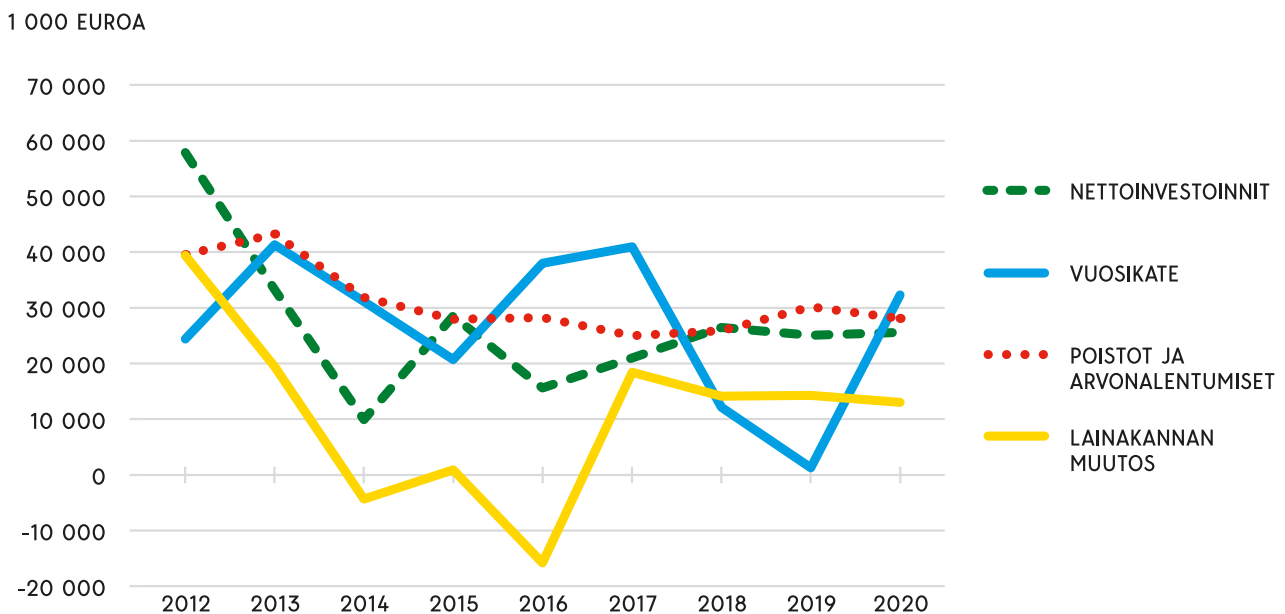
Verotulot olivat 322,1 milj. euroa ja toteutuivat 8,8 milj. euroa talousarviota pienempinä, mutta 7,7 milj. euroa edellistä vuotta korkeampana. Kaupungin vuosikate oli 386 euroa/asukas vuonna 2020 ja nousi 371 euroa/asukas edellisestä vuodesta. Konsernin vuosikate nousi 1 166

euroon asukasta kohti, missä nousua on 471 euroa edellisvuoteen.¹

Vuonna 2020 kaupungin vuosikate oli 114,9 prosenttia poistoista, kun vuonna 2019 luku oli ainoastaan 4,3 prosenttia. Kun arvo on 100 prosenttia, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa ne, kunnan ei tarvitse velkaantua tai realisoida omaisuuttaan pitääkseen olemassa olevat palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa.¹

Vuosikate on käyttötaloudesta ylijäävä rahamäärä, joka voidaan käyttää investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Yleisesti kunnan tulorahoitus katsotaan riittäväksi, mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelman mukaisten poistojen suuruinen.¹

**PORIN KAUPUNGIN
NETTOINVESTOINNIT, VUOSIKATE, POISTOT JA LAINAKANNAN MUUTOS**

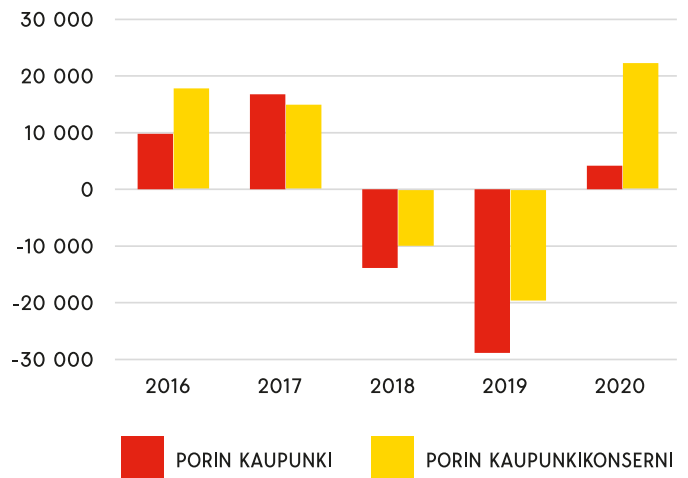
Lähde: Porin kaupungin tilinpäätökset 2012-2020

Vuonna 2020 toteutuneet nettoinvestointimenot ilman liikelaitoksia olivat 27,4 milj. euroa, kun muutetussa talousarviossa nettoinvestointimenot olivat 47,2 milj. euroa. Poikkeama muutettuun talousarvioon oli lähes kaksikymmentä milj. euroa. Muutetussa investointien talousarviossa oli varauduttu Teljäntorin osakkeiden oston, mutta kyseinen projekti ei toteutunut. Infrarakentamisen puolella Jokikeskushanke siirtyi lupaongelmien vuoksi edelleen. Infrastruktuuriin kohdistuvien investointien määrärahasta jäi käyttämättä 7,4 milj. euroa, josta 3,9 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2021. Suurimpana infrarakentamisen kohteena pää- ja kokoojakaduista arvoltaan 1,2 milj. euroa oli Länsiväylän rakentaminen.¹

Suurimmat tilainvestoinnit jäivät vuonna 2020 pitkälti tekemättä johtuen palveluverkkopäätökseen liittyvistä investointien siirroista. Tilojen investointeihin budjetoiduista varoista jäi käyttämättä 4,1 milj. euroa. Tilainvestoinneista merkittävimmät toteutuneet hankkeet olivat perusturvan Kaupunginsairaalan B6-siiven vastaanottotilojen peruskorjaus (1,3 milj. euroa) ja uusi lastensuojelulaitos Karhunsylä (1,2 milj. euroa). Teknisen toimialan kiinteistöjen kunnossapitoinvestoinnit olivat 2,9 milj. euroa ja ne kohdistuivat erillisen kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelman mukaisesti usean eri kohteen teknisen korjausvelan pienentämiseen. Toimitilojen tekniikan osaperuskorjaus ja energiatehokkuusinvestoinnit (2,2 milj. euroa) kohdistuivat erillisen kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelman mukaisesti usean eri kohteen osaperuskorjauksiin ja energiansäästöön tähtääviin investointeihin.¹

Porin kaupungin tilikauden tulos oli 4,2 milj. euroa (-28,9 milj. euroa vuonna 2019). Kaupunkikonsernin tilikauden ylijäämä oli 22,3 milj. euroa (19,6 milj. euroa alijäämää vuonna 2019). Sekä kaupungin positiivinen tulos, että kaupunkikonsernin tilikauden ylijäämä paranivat merkittävästi edellisen vuoden tilinpäätösluvuista vuonna 2020. Ratkaiseva vaikutus tuloksen ja ylijäämän kannalta oli valtion taholta tulleella runsaalla kompensatiolla. Tilikauden tuloksen muodostumiseen vaikuttivat muutokset saaduissa tuissa ja menojen vähentyminen sekä toisaalta vähentyneet tulot ja lisääntyneet menot.¹

KAUPUNGIN JA KONSERNIN YLI- JA ALIJÄÄMÄ 2016–2020 (TEUR)

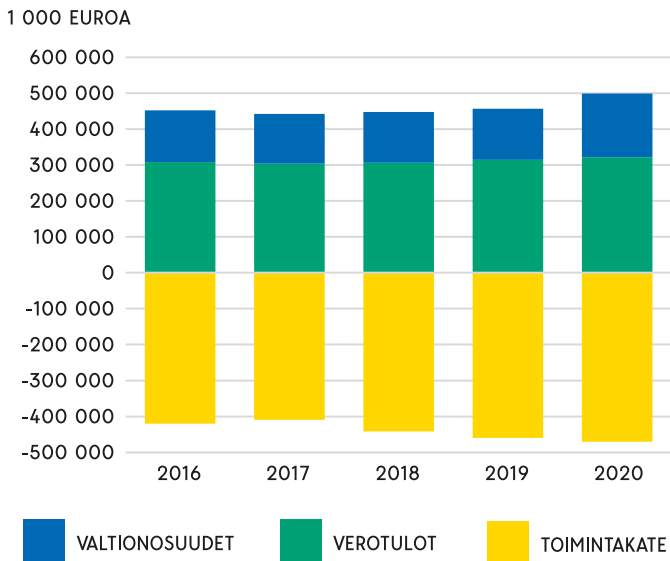
Lähde: Porin kaupungin tilinpäätökset 2016–2020

Porin kaupungin toimintakate oli -471,0 milj. euroa ja toteutui 1,1 milj. euroa talousarviota parempana sekä 10,4 milj. euroa edellisvuotta huonompana. Kaupunkikonsernin toimintakate oli -473,5 milj. euroa ja laski puolestaan 5,8 milj. edellisestä vuodesta.¹

Toimintakate on toimintakulujen ja -tuottojen erotus. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.¹

PORIN KAUPUNGIN VALTIONOSUUDET, VEROTULOT JA TOIMINTAKATE VUOSINA 2016–2020

Lähde: Porin kaupungin tilinpäätökset 2016–2020

Tarkastuslautakunta jakaa yleisen näkemyksen valtion tukitoimien merkittävästä vaikutuksesta Porin kaupungin positiivisen tuloksen muodostumisessa. Valtion avokätisen tukipolitiikan hiipuessä ja väestömäärän laskiessa tarve vaikuttaville sopeutustoimenpiteille on edelleen ilmeinen. Myös mahdollisten hyvinvointialueiden muodostuminen vie mennessään isojen menojen lisäksi myös suuren osan kunnan tuloista. Vaikuttavien talouden sopeutustoimien tekeminen pikaisesti on ongelmattomampaa, kuin mahdollisesti vasta muutaman vuoden päästä täysin akuutissa tilanteessa.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 275,5 milj. euroa ja ne olivat 2,5 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2019. Henkilöstön hienoisesta vähenemisestä huolimatta maksetuissa palkoissa on tapahtunut nousua myös lomarahojen määrässä, sillä ne maksettiin vuonna 2020 täysimääräisinä. Myös yli- ja lisätyöstä maksettiin palkkaa noin 10 prosenttia enemmän verrattuna edelliseen vuoteen. Vakinaisen henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 5 024 henkilöä eli 24 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2019. Määräaikaisen

henkilöstön määrä väheni puolestaan 83 henkilöllä ollen vuoden lopussa 1 110 henkilöä. Suhteessa eniten ja määrällisestikin merkittävästi vähennystä henkilöstöön tuli työllistettyjen osuuden alentumisesta 53 kappaleella vuoden lopun lukeman ollessa 107 henkeä.¹

Ulkoisten palvelujen ostot olivat 266,0 milj. euroa ja kasvoivat 0,7 milj. euroa edellisvuodesta. Ne olivat 96,6 prosenttia kaupungin henkilöstökuluista (97,2 prosenttia vuonna 2019) ja 40,0 prosenttia kaupungin toimintakuluista, joka pysyi samana edellisvuodesta.¹

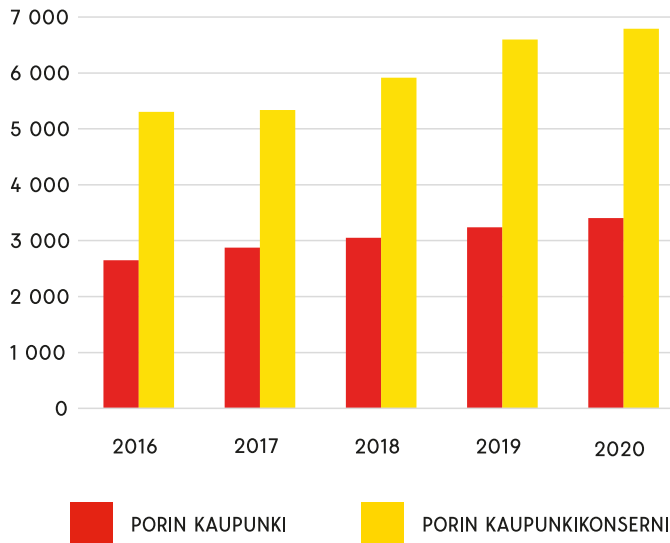
Vuonna 2020 kaupunkikonsernin kokonaistoimintakulut olivat 861,7 milj. euroa, mikä on 27,6 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Toimintatuotot putosivat edellisvuodesta reippaat 32,9 milj. euroa ollen 388,1 milj. euroa vuonna 2020.¹

Porin kunnallisverotuottoa kertyi yhteensä 282,0 milj. euroa vuonna 2020, mikä oli 5,7 milj. euroa talousarviota vähemmän, mutta 8,5 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Kunnallisveroprosentti pysyi vuodelle 2019 tehdyn korotuksen jälkeen samana ollen 20,25 prosenttia. Valtionosuudet olivat yhteensä 176,5 milj. euroa (142 milj. euroa vuonna 2019). Valtionosuudet toteutuivat kokonaisuudessaan 23,1 milj. euroa talousarviota suurempana.¹

Tilinpäätösajankohtana kaupungin lainamäärä oli 284,9 milj. euroa eli 3 404 euroa/asukas, kun se 2019 vuoden lopussa oli 3 238 euroa/asukas. Kaupungin lainakanta kasvoi jälleen, nyt 13,0 milj. eurolla eli 4,8 prosenttia edellisestä vuodesta. Tilastokeskuksen laatiman kuntatalous neljännesvuosittain -raportin mukaan koko manner-Suomen kuntien arvioitu lainakannan keskiarvo oli 3 478 euroa/asukas vuonna 2020, joten Porin lainamäärä oli edelleen lievästi manner-Suomen kuntien keskiarvon alapuolella. Konsernin lainat kasvoivat 2,6 prosenttia edellisestä vuodesta. Konsernilainaa Porissa oli tilinpäätöksen mukaan yhteensä 568,4 milj. euroa eli 6 792 euroa/asukas vuonna 2020 (6 601 euroa/asukas vuonna 2019).¹

KAUPUNGIN JA KONSERNIN LAINAKANTA PER ASUKAS VUOSINA 2016–2020

EUROA/ ASUKAS

Lähde: Porin kaupungin tilinpäätökset 2016–2020

Vuoden 2019 lopussa Porin kaupungin antamia vastuusitoumuksia tytäryhteisöjen ja muiden velasta oli yhteensä 124 miljoonaa euroa, mikä oli 14 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisvuonna (138,2 miljoonaa euroa vuoden 2018 lopussa). Näistä samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annettuja sitoumuksia oli 119 miljoonaa euroa eli 96 prosenttia.¹

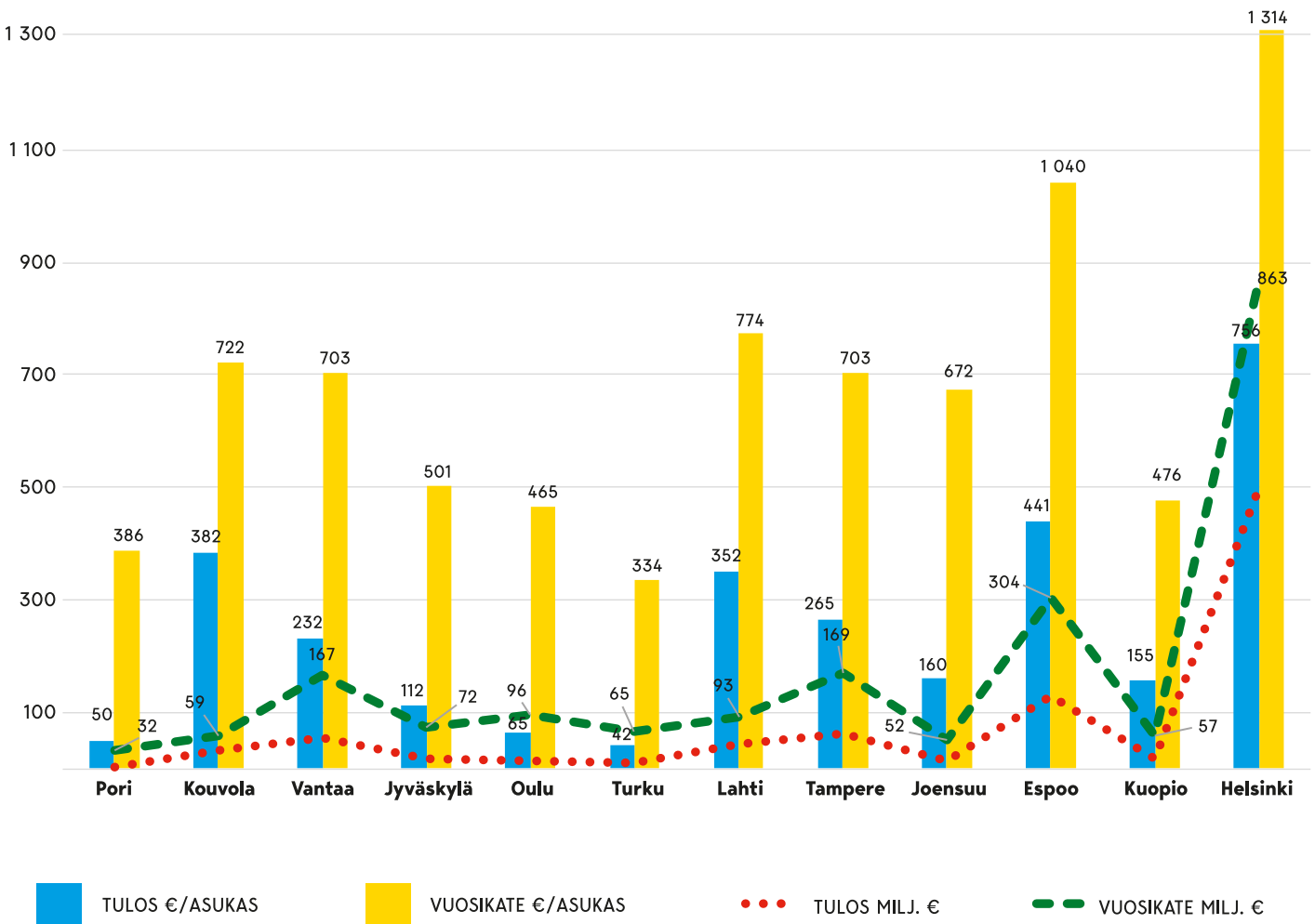

3.3.1. Suurten kaupunkien vertailu

Porin kaupungin taloudellinen tilanne erottuu heikkona lievästä positiivisesta tuloksesta huolimatta, kun vertailaan Suomen 12 suurimman kaupungin vuosikatteita ja tilikauden tuloksia keskenään. Porin kaupungin tulos oli 49,7 euroa asukasta kohti (-344 euroa/asukas vuonna 2019) oli toiseksi matalin kyseisessä vertailussa, kun edellisenä vuonna tulos asukasta kohden oli kaikista

heikoin. Myös vuosikatteella mitaten kaupungin taloudellinen tilanne on vaatimattomimmasta päästä. Kaupungin vuosikate vuonna 2020 asukasta kohti oli 386 eurolla edelleen toiseksi pienin (15 euroa/asukas 2019) verrokka kaupungeista. Vuonna 2020 kaikki 12 suurinta kaupunkia saavuttivat positiivisen tuloksen, kun taas 2019 samasta joukosta ainoastaan Helsinki ja Kuopio tekivät positiivisen tuloksen. Suurten kaupunkien vertailutiedot on kerätty kaupunkien tilinpäätöstiedosta. ²

SUURTEN KAUPUNKIEN VUOSIKATE JA TILIKAUDEN TULOS VUONNA 2020

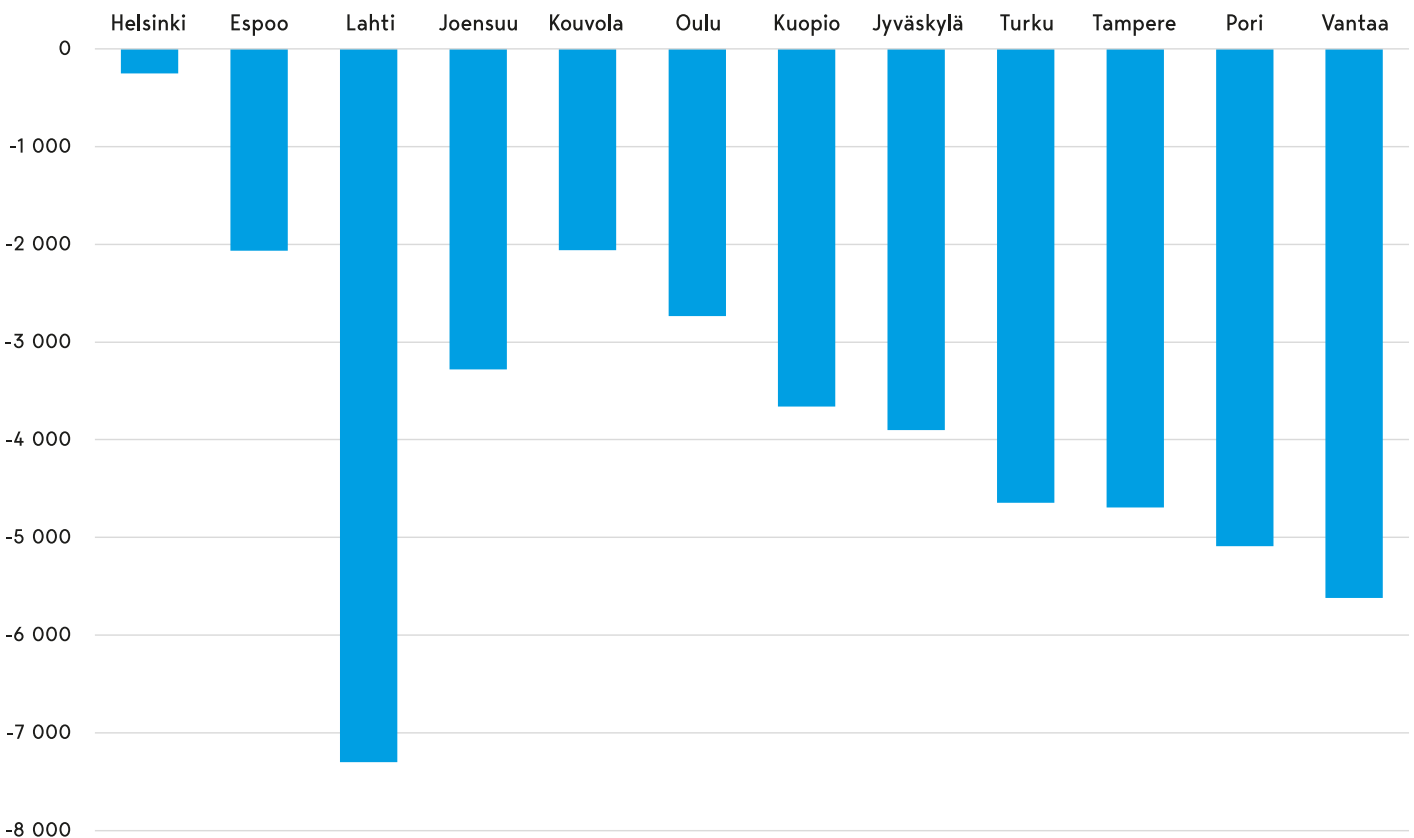
Lähde: Koontitiedosto suurtenkaupunkien tilinpäätöstiedoista, kerätty keskitetysti kustakin kaupungista Lahden kaupungin tarkastustoimiston toimesta.

Vuonna 2020 lainat per asukas olivat vertailussa viidenneksi pienimmät (3 404 euroa per asukas). Kaupunkikonsernin lainat ovat myös kolmanneksi pienimmät (6 792 euroa per asukas), kun verrataan 12 suurimman kaupungin konsernilainoja keskenään vuonna 2020. ²

Kuntien taloudellista tilannetta arvioidaan varsin yleisesti niiden velkamäärän mukaan. Lyhytaikaisia lainoja käyttämällä rahavarat voidaan pitää kohtuullisen pieninä, millä on alentava vaikutus velkamääriin. Sama vaikutus on, kun kunnat hankkivat omassa käytössä olevia tiloja vuok-

raamalla tai elinkaarisopimuksilla. Näistä syistä pelkkä velkamäärä ei välttämättä anna oikeaa kuvaa kunnan taloudellisesta tilanteesta. Rahoitusarvopaperit voidaan rinnastaa rahavaroihin, koska ne ovat helposti muutettavissa rahavaroiksi. Jäljempänä olevassa taulukossa edellä mainitut tekijät on yhdistetty ja lopputulos osoittaa näillä tekijöillä syntyvän nettovarallisuusaseman. 12 suurimman kaupungin joukossa Porin kaupungin rahoitusvarallisuus oli kolmanneksi pienin, -5 089 euroa asukasta kohti. Lahden kaupungin tilannetta selittää luvuissa huomioitujen tytäryhteisöille annetut lainat. ²

RAHOITUSVARALLISUUS (EUR/ASUKAS)

Lähde: Koontitiedosto suurtenkaupunkien tilinpäätöstiedoista, kerätty keskitetysti kustakin kaupungista Lahden kaupungin tarkastustoimiston toimesta.

Tilinpäätöstietoja vertailemalla voidaan todeta, että valtion koronakompensaatio on koskettanut avokäisesti myös muita vertailukaupunkeja. Porin kaupungin heikko taloudellinen tilanne erottuu edelleen, kun vertaillaan Suomen 12 suurimman kaupungin tilikauden tuloksia keskenään. Porin kaupungin tulos asukasta kohden oli toiseksi huonoin kyseisessä vertailussa. Lievästi positiivinen tulos tulee nähdä korkeintaan hetkellisenä helpotuksena toiminnan tehostamispärmysten lomassa.

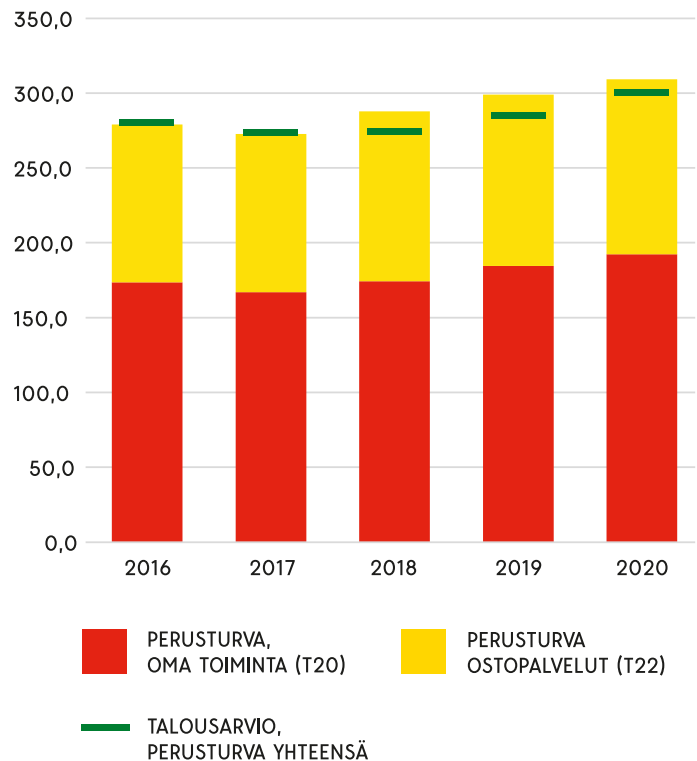
Tarkasteltaessa kaupunkien välistä nettovarallisuus- asemaa Pori sijoittuu häntäpäähän Tampereen ja Vantaan väliin. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kyseinen vertailu osoittaa pelkän velkamäärän tarkastelun sijaan kuvaavammin kaupungin vähäisten rahojen ja pankkisaamisten, maltillisen rahoitusarvopaperiomaisuuden sekä toisaalta suurehkojen leasing-, elinkaari- ja pitkäaikaisten vuokravastuiden merkityksen kaupungin nettovarallisuusaseman muodostumisessa.

3.3.2. Vuoden 2020 talousarvion ja tilinpäätöksen vertailu

Budjettikuri toimialoilla piti osalla toimialoista hyvin, kun verrataan alkuperäistä talousarviota ja toteutuneita tilinpäätöslukuja keskenään. **Konsernipalveluissa** toimintakate pysyi alkuperäisen talousarvion raameissa toteutuen 0,9 milj. euroa alempana. **Elinvoima- ja ympäristötoimialan** toimintakate oli 1,3 milj. euroa (4,1 prosenttia) parempi kuin alkuperäinen talousarvio. **Teknisen toimialan** toimintamenot alittivat muutetun talousarvion 3,9 milj. eurolla (8,0 prosentilla). Tekninen toimiala olisi ilman marraskuussa sivistystoimialalta tehtyä 4,5 milj. ulkoiseen auditointiin liittyvää määrärahasiirtoakin päässyt lähes tavoitteeseensa. **Sivistystoimialan** toimintakate oli puolestaan 3,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Alkuperäisen käyttösuunnitelman mukaisesti sivistystoimiala alitti 8,8 milj. eurolla (8,3 prosentilla) Myös **pelastuslaitoksen** toimintakate oli 0,7 milj. euroa (30,9 prosenttia) talousarviota parempi vuonna 2020. ¹

Perusturva ylitti toimintakatteen alkupäisen talousarvion osalta 8,9 milj. eurolla, mutta alitti muutetun käyttösuunnitelman 4,9 milj. eurolla. Alkuperäisen käyttösuunnitelman suhteen tulos oli näin ollen heikompi kuin budjetoitu. Henkilöstökulut olivat 8,9 milj. euroa pienemmät kuin muutetussa talousarviossa, kun taas palveluiden ostot ylittivät muutetun talousarvion 3,3 milj. eurolla. Edellisen vuoden toteutuneisiin ostoihin verrattuna laskua oli 0,6 milj. euroa. Syynä ostopalveluiden talousarvioylitykseen olivat lisääntyneet ostot vammaispalveluissa, lastensuojelussa sekä työterveyshuollossa ja laboratoriopalveluissa. Toisaalta ostot vähenivät ikäihmisten palveluiden kohdalla toimintaa suunnattaessa ennaltaehkäiseviin ja kotiin annettaviin palveluihin. ¹

PERUSTURVAN KÄYTTÖTALOUDEN NETTOMENOJEN KEHITYS, MILJ. EUROA

Perusturva vastaa yhteensä 65,7 prosenttia koko kaupungin käyttötalouden nettomenoista, mikä on hieman enemmän kuin kahtena edellisellä vuonna (65,1 prosenttia vuosina 2019 ja 2018). Perusturvan nettomenot lisääntyivät prosenttiyksikön verran enemmän kuin koko kaupungin nettomenot (+2,4 prosenttia). Perusturvan nettomenojen kehitys 2016–2020 on kuvattu yllä olevassa kuviossa. ¹

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että esimerkiksi äkillisesti supistuneiden ja muuttuneiden perusturvan sekä sivistystoimen toimintojen varjossa piilee kasvanutta saamatta jääneen julkisen palvelun velkaa. Vajeen laajuutta ei vielä ole täysimääräisesti tunnistettu. Terveystoimen osalta mahdollisten havaitsematta ja hoidotta jääneiden sairauksien, sosiaalipalvelun katveeseen jääneiden tapahtumien sekä etäkouluun siirtymisestä syntyneen oppimisvajeen todelliset vaikutukset ovat toteutuessaan kauaskantoisia.

3.3.3. Liikelaitosten talous

Porin Vesi tuloutti talousarvion mukaisesti kaupungille peruspääoman korkoa 2,2 milj. euroa. Liikevaihto oli edellisen vuoden tapaan 20,6 milj. euroa, mikä oli 0,3 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Tilikauden ylijäämä oli 3,1 milj. euroa, mikä vastasi talousarviota. Tilikauden toimintamenot olivat 11,0 milj. euroa. Porin Vesi näkee taloutensa tasapainoisena ja mahdollisuudet panostaa tulevina vuosina edelleen verkostojen ja laitosten saneerauksiin hyvinä. Toiminnan tunnuslukujen osalta verkostoon pumpattu vesimäärä oli 13 prosenttia suunniteltua pienempi, mutta muiden tunnuslukujen osalta tavoitteet ylittyivät.¹

Tilikauden investoinnit olivat 5,1 milj. euroa, mikä on 0,1 milj. euroa talousarviota enemmän. Investointikohteita kerrotaan olleen useita kymmeniä ja kaikki ohjelman mukaiset kohteet toteutettiin. Laajennus- ja uudisrakennusinvestoinneista merkittävin oli Ahlaisten-Peittoon vesi- ja viemärijohdot, jonka kustannukset olivat 1,3 milj. euroa. Lisäksi vuoden aikaisissa urakoissa ilmeni ennakoimattomia lisäkustannuksia vielä loppuvuoden aikana.¹

Liikelaitoksen henkilöstökustannukset 3,4 milj. euroa olivat hieman pienemmät kuin budjetoidut ja prosentin verran pienemmät kuin edellisenä vuonna.¹

Porin Palveluliikelaitos tuloutti kaupungille 0,3 milj. euroa korvauksena omasta pääomasta talousarvion mukaisesti. Toimintatulot toteutuivat 28,9 milj. euroon, mikä on 7,5 prosenttia eli 2,3 milj. euroa talousarviota vähemmän. Tilikauden ylijäämä oli kuitenkin 0,4 milj. euroa, mikä oli myös 0,4 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän ja 0,3 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Henkilöstökulut toteutuivat suunniteltua 1,6 milj. euroa alhaisempina 19,9 milj. euroon. Ne laskivat 1,1 milj. euroa edellisvuodesta ja olivat noin 72 prosenttia kaikista toimintakuluista. Pääasiassa keittiölaitteisiin kohdistuneet investoinnit toteutuivat talousarvion mukaisesti ja olivat 0,3 milj. euroa.¹

© Marika Virtanen

Kaupungin taseen kumulatiivinen ylijäämä on 48,6 milj. euroa. Neljän edellisen päättyneen tilikauden (2017–2020) yhteisvaikutus kaupungin kumulatiiviseen ylijäämään on -21,8 milj. euroa. Kaupunkikonsernin osalta vastaava luku taas on 7,6 milj. euroa positiivinen.

Tarkastuslautakunta kehottaa jatkamaan talouden tehostamista toiminnan uudistamisen kautta. Koronakriisin mukanaan tuoman valtion ylikompensoinnin positiivisilta vaikuttavien seurausten haihduttua tosiasiallinen talouden tila tulee paremmin esiin. Lisäksi mahdollisten hyvinvointialueiden muodostumisen myötä kaupungin kokonaistalous kutistuu merkittävästi ja sitä myötä kaupungin toiminnan rakenteiden tulee vastata muuttuneita olosuhteita.

LÄHTEET TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN:

- 1) Porin kaupungin tilinpäätös 2020.
- 2) Koontitiedosto suurtenkaupunkien tilinpäätöstiedoista, kerätty keskitetysti kustakin kaupungista Lahden kaupungin tarkastustoimiston toimesta.

© Noora Jyrämä

4. KAUPUNKIKONSERNI

Kaupunkikonserni poikkeaa yritysmailman konsernirakenteista siten, että siihen voi kuulua yhtiöiden lisäksi kaupunkioorganisaatio toimialoineen ja liikelaitoksineen, yhdistyksiä, säätiöitä ja muita yhteisöjä sekä kuntayhtymiä. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnassa tavoitellaan kaupunkikonsernin kokonaisuutta. Tavoite on siis enemmän kuin yhteisöjen yhteenlaskettu taloudellinen tulos, mihin liittyvät yrityskonsernien tavoitteet.¹

Porin kaupunkikonsernin vuoden 2020 konsernitilinpäätökseen sisältyi 46 tytäryhtiötä (ml. alakonsernien tytäryhtiöt) ja viisi säätiötä. Kuntayhtymiä konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kolme kappaletta.² Osakkuusyhtiö on Tilastokeskuksen määritelmän mukaan yhtiö, jonka äänivallasta konsernin emoyrityksellä on 20–50 prosentin osuus suoraan tai välillisesti³. Porin kaupungin kaupunkikonserniin kuului vuonna 2020 kuusi osakkuusyhteisöä, joista Porin kaupungille talous- ja palkkahallinnon palvelut tuottava Sarastia Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Kaupunkikonsernin yhteisöt on luokiteltu kaupunginvaltuuston 22.3.2021 hyväksymien omistajapoliittisten linjausten mukaisesti vuoden 2020 tilinpäätöksessä ensimmäisen kerran markkinoilla toimiviin strategisiin yhtiöihin, muihin strategisiin yhtiöihin sekä tytär- ja osakkuusyhteisöihin ja säätiöihin. Ne yhteisöt, joista Porin kaupunki omistaa alle 20 prosenttia luokitellaan omistusyhtiöiksi.^{2,4}

Konsernirakenteessa on raportoitu tapahtuneen muutoksia vuoden 2020 aikana vähän. Kesäkuussa Porin kaupunki osti omistukseensa koko Yyterin Meriravintola Oy:n osakekannan. Tämän lisäksi yksi Kiertokadulla sijaitseva asunto myytiin ja Kiinteistö Oy Pormestarinluodon Keskuksesta ostettiin Porin kaupungin omistukseen muiden osakkaiden osakkeet paitsi Porin ev.lut. seurakuntayhtymän omistamat.⁵

4.1. Konsernijohdolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohdaja, rahoitusjohtaja sekä koordinaativastuulliset toimialajohtajat⁶. Kaupunkikonsernin toimintaa ohjaavat muun muassa hallintosääntö, konserniohje, omistajapoliittiset linjaukset sekä konserniyhtiöille talousarviovuodelle asetettavat strategiset tavoitteet.

Konsernijohdolle vuodelle 2020 asetetuista tavoitteista toteutui konsernin lainanhoitokatetta koskeva tavoite. Tavoitteeksi oli asetettu, että konsernin lainanhoitokate on yli yhden.⁷ Konsernin lainanhoitokate vuonna 2020 oli 1,3². Vuosikohtaisen lainanhoitokatteen seuraaminen ei ole tarkoituksenmukaista vaan olennaisempaa on lainanhoitokatteen kehityksen seuraaminen pidemmällä aikavälillä. Lainanhoitokate on esimerkiksi konsernin suhteellista velkaantuneisuutta parempi mittari, koska se huomioi muun muassa tuloslaskelmassa esitetyn vuosikatteen sekä korkokulut. Vuoden 2020 aikana konsernin lainanhoitokate-ennuste eli ennuste siitä, mikä on Porin kaupunkikonsernin lainanhoitokyky, heilahteli kaupunkikonsernin talouden ennusteen kanssa. Alkuvuonna 2020 taloudellinen tilanne näytti peruskunnan osalta kriittiseltä, mutta valtion koronavirusepidemiaan liittyneet kustannusten kompensoinnit sekä peruskunnassa aikaansaadut määrärahasäästöt auttoivat kaupunkikonsernin lainanhoitokatetavoitteen saavuttamisessa.⁸

Konsernijohdon toinen talousarviovuoteen 2020 sidottu tavoite oli konserniohjeen päivitys. Erityisesti tavoiteltiin päivitystä hallitusten jäsenten osaamiskriteereiden määrittelyn, valinnan ja kokoonpanon sekä työskentelyn arvioinnin suhteen.⁷ Konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten valinnalle haluttiin luoda läpinäkyvyyttä ja prosessi, jonka kautta voidaan varmistaa, että yhtiön hallituksella on kokonaisuutena

riittävä osaaminen. Konserniohjeen päivityksen tavoitteena oli myös hallitustyön jatkuvuuden turvaaminen niin, ettei koko hallitus vaihtuisi kerralla. ⁸ Konserniohjeen päivitystä oli vuonna 2020 valmisteltu ja kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn konserniohjeen 22.3.2021. Päivitetystä konserniohjeesta on myös linjattu, ettei jatkossa kaupunginhallituksen jäsen tai varajäsen voi kuulua tytäryhteisöjen tai säätiöiden hallitukseen.

Konsernijohtoon kolmanneksi tavoitteeksi talousarviovuodelle 2020 oli asetettu selvittää konserniyhtiöiden hallitusten kokousten esityslistojen ja pöytäkirjojen keskittämistä yhteen järjestelmään ⁷. Tavoitteen taustalla ovat olleet omistajaohjauksen tietotarpeet. Paperisten esityslistojen ja pöytäkirjojen toimituksesta on jo päästy siirtymään sähköisiin toimitustapoihin, mutta varsinainen selvitystyö mahdollisen järjestelmäratkaisun suhteen oli vielä arviointihetkellä kesken. Tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan suhteellisen suuren työn niin Porin kaupungin ICT-yksiköltä, omistajaohjaus- ja rahoitusyksiköltä kuin konserniyhtiöiltäkin. ⁸

4.2. Omistajapoliittiset linjaukset

Omistajapoliittisilla linjauksilla määritellään, missä tehtävissä kunta on mukana omistajana, ohjataan pääoman käyttöä ja eri omaisuususeriä koskevaa päätöksentekoa. Lisäksi linjataan, minkä toimintaperiaatteiden mukaan konsernia ohjataan ja valvotaan. ⁴ Vuonna 2020 ei konsernijohtolle asetetuissa tavoitteissa ollut enää vuosien 2018 ja 2019 tapaan tavoitetta omistajapoliittisten linjausten päivitykseen liittyen. Omistajapoliittisia linjauksia on kuitenkin valmisteltu vuonna 2020 ja ne vietiin kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi ensimmäisen kerran 2.11.2020, josta ne palautuivat vielä valmisteluun ⁹.

Porin kaupungin omistajapoliittiset linjaukset hyväksyttiin yhdessä päivitetyn konserniohjeen kanssa kaupunginvaltuustossa 22.3.2021. Omistajapolitiikkaa tullaan käsittelemään ja päivittämään yhteisöjen omistusta koskevien strategisten linjausten sekä pitkän aikavälin toiminnallisten tavoitteiden osalta tarvittaessa, kuitenkin vähintään kaksi kertaa valtuustokaudessa ⁴.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2017 arviointikertomuksessa nähnyt tärkeäksi, että maapoliittinen ohjelma päivitetään yhdessä omistajapoliittisen ohjelman kanssa. Kaupunginvaltuuston 22.3.2021 hyväksymissä omistajapoliittisissa linjauksissa on todettu, että maapolitiikka ja maaomaisuuden muut omistajapoliittiset linjaukset linjataan tarkemmin erillisessä asiakirjassa. Tämän erillisen asiakirjan kokoomisesta vastaa Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristötoimiala. ⁴ Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi 1.3.2021 kaupunginhallituksen hyväksymän kaavoituskatsauksen ja -ohjelman vuosille 2021–2023. ¹⁰ Maapolitiikka ja kaavoitus muodostavat yhdessä kunnan maankäyttöpolitiikan ¹¹.

4.3. Strategisille konserniyhtiöille määriteltujen tavoitteiden toteutuminen

Konserniyhteisöjen on tarkoitus toteuttaa tuloksellisesti aina jonkin kunnan toimintaan liittyvä omistajapolitiikan mukainen strateginen tehtävä tai omistamiselle on taloudellinen syy. Se, mitä yhtiöiltä voidaan vaatia, riippuu omistusosuuden suuruudesta. Kaupunginvaltuusto määrittelee yhtenä omistajaohjauksen välineenä strategisille tytäryhtiöille talousarviokauteen nähden sitovat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Strategiset tytäryhtiöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta kaupunginhallitukselle konserniohjeen edellyttämällä tavalla neljä kertaa vuodessa. Muut tytäryhtiöt raportoivat toiminnastaan säännönmukaisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa. ^{6,8} Porin kaupungin tytäryhtiöistä kahdeksan on määritelty strategisiksi tytäryhtiöiksi. Länsirannikon koulutus Oy, Pori Energia Oy, Porin Linjat Oy, Porin Satama Oy, Porin Toimitilat Oy, Porin YH-Asunnot Oy, Prizztech Oy ja Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy. Markkinoilla näistä yhtiöistä toimivat Pori Energia Oy sekä Porin Satama Oy ⁴.

TAULUKKO 1. STRATEGISTEN KONSERNIYHTIÖIDEN OMISTAJALLE RAPORTOIMA LIIKEVAIHTO JA TILIKAUDEN TULOS SEKÄ YHTIÖIDEN OMAVARAISUUSASTE JA KOKONAISPÄÄOMANTUOTTOPROSENTTI ¹²

Porin kaupungin strategiset tytäryhtiöt	2020		2019		2018		2017	
	miljoonaa euroa		miljoonaa euroa		miljoonaa euroa		miljoonaa euroa	
	tot	budj.	tot	budj.	tot	budj.	tot	budj.
Länsirannikon koulutus Oy								
Liikevaihto	49,6	49,1	50,7	50,2	51,0	50,4	52,5	53,4
Liikevoitto					1,8	-0,7	-1,1	-2,8
Tilikauden tulos	3,0	-2,5	5,8	0,7	1,9	-0,7	-1,1	-2,8
Omavaraisuusaste, %	83,41		83,23					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	8,98		18,7					
Pori Energia -konserni								
Liikevaihto	108,3	118,1	141,5	145,5	138,3	139,3	137,1	143,8
Liikevoitto					18,6	17,1	18,9	13,3
Tilikauden tulos	16,1	7,7	10,1	10,0	9,6	8,4	10,0	5,5
Omavaraisuusaste, %	29,9		27,0					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	8,9		5,5					
Porin Linjat Oy								
Liikevaihto	6,9	6,6	6,8	6,9	7,0	7,0	6,9	6,9
Liikevoitto					-0,1	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	0,3	-0,6	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Omavaraisuusaste, %	41		25					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	0,11		-3					
Porin Satama Oy								
Liikevaihto	9,1	11,6	10,3	10,7	10,8	10,2	10,0	9,7
Liikevoitto					2,4	2,0	2,0	1,5
Tilikauden tulos	0,0	0,4	-0,5	0,4	0,1	0,4	-0,4	0,0
Omavaraisuusaste, %	69,5		69,5					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	0,1		-0,5					
Porin Toimitilat Oy								
Liikevaihto	3,9	3,8	3,7	3,9	3,9	3,8	3,5	3,1
Liikevoitto							-0,2	0,1
Tilikauden tulos	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,3	-0,2	0,0
Omavaraisuusaste, %	76,3		73					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	0,24		0,14					
Porin YH-Asunnot Oy, emo								
Liikevaihto	15,1	15,7	15,7	16,0	16,1	16,6	16,2	16,4
Liikevoitto					3,2	2,7	3,6	2,7
Tilikauden tulos	0,0	0,1	0,2	0,0	0,3	0,0	0,6	0,1
Omavaraisuusaste, %	8,94		8,61					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	1,21		1,44					

Porin kaupungin strategiset tytäryhtiöt	2020		2019		2018		2017	
	miljoonaa euroa		miljoonaa euroa		miljoonaa euroa		miljoonaa euroa	
	tot	budj.	tot	budj.	tot	budj.	tot	budj.
Prizztech-konserni								
Liikevaihto	3,0	3,5	3,5	3,6	3,7	3,7	3,9	3,7
Liikevoitto								
Tilikauden tulos	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0
Omavaraisuusaste, %	57,46		44,66					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	0,27		11,59					
Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy								
Liikevaihto	36,1	36,3	35,4	34,7	34,1	33,6	32,8	32,3
Liikevoitto					0,6	0,0	-0,3	-0,2
Tilikauden tulos	2,3	0,7	3,4	0,6	0,9	0,7	0,5	0,2
Omavaraisuusaste, %	81,6		84,8					
Kokonaispääoman tuotto, % ROA	5,8		9,5					

Taulukon tulkinta:

Pysytty budjetissa tai budjetoitua parempi	Jääty budjetista	Budjetti on puuttunut raportoinnista
--	------------------	--------------------------------------

**TAULUKKO 2. STRATEGISTEN KONSERNIYHTIÖIDEN
OMISTAJALLE RAPORTOIMAT TÄRKEIMMÄT SUORITTEET** ¹²

Porin kaupungin strategiset tytäryhtiöt	Budjetoitu	Toteutunut
Länsirannikon koulutus Oy		
Tavoitteellinen opiskelijavuosi, valtionosuuskoulutus (kpl)	4 664	4 573
Koulutus- ja palvelutuotannon myynti (€)	6 304 108	6 684 985
Pori Energia -konserni		
Sähkön myynti (GWh)	683	589
Lämmön myynti (GWh)	700	579
Prosessienergian myynti (GWh)	266	270
Sähkön siirto kulutukseen (GWh)	982	901
Voimalaitoksilta vastaanotettu sähkö (GWh)	627	516
Porin Linjat Oy		
Rahoitus ja kortit (tuhatta €)	2 260	1 638
Koulu- ja tilausajot (tuhatta €)	979	641
Porin Satama Oy		
Tavaraliikenne (tn)	4 000 000	3 128 462
Alusliikenne (kpl)	576	476
Porin Toimitilat Oy		
Ei suoritteita, joiden kehittymistä seurattaisiin omistajan toimesta.		
Porin YH-Asunnot Oy, emo		
Vuokraus (tuhatta €)	14 533	13 950
Isännöinti (tuhatta €)	738	840
Rakennuttaminen (tuhatta €)	393	302
Prizztech Oy *		
Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy		
Tutkinnot (kpl)	1 083	1 158
Avoimessa amk:ssa suoritettut opintopisteet (kpl)	19 150	23 274

* Prizztech Oy on raportoinut tärkeimpien suoritteiden osalta, että se suuntasi toimintaansa uudelleen koronakriisin seurauksena vuoden 2020 aikana auttaakseen kokonaisasiakaskuntia esimerkiksi korona-avustusten hakemisessa. Tästä syystä ei Prizztech Oy:n osalta ole esitetty vertailua tärkeimpien suoritteiden toteutumista verrattuna budjetoituihin suoritettuihin.

Taulukon tulkinta:

Budjetoitu määrä saavutettiin	Jääty budjetoidusta määrästä
-------------------------------	------------------------------

Länsirannikon Koulutus Oy:n vuodelle 2020 asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista on arvioitu tarkemmin arviointikertomuksen erityisteeman [luvussa 5.4.](#)

Pori Energia -konsernille ¹² oli asetettu vuodelle 2020 yhteensä viisi kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta. Näistä tavoitteista toteutui kolme.

Sijoitetun pääoman tuotto prosentiksi tavoiteltiin vähintään viittä prosenttia. Toteutunut sijoitetun pääoman tuotto prosentti vuonna 2020 oli 7,8 prosenttia. Porin Energia -konsernin liikevoittoprosentti vuonna 2020 oli 22,9 prosenttia. Toteutunut liikevoittoprosentti ylitti tavoitteeksi asetetun, joka oli vähintään 13 prosenttia. Taloudellisten tunnuslukutavoitteiden osalta on raportoitu, että sähkönmyynnin- ja asiakaspalveluliiketoimintojen liiketoimintasiirron yhteydessä kirjattu luovutusvoitto 6,5 milj. euroa paransi tilikauden taloudellisia tunnuslukuja. Samalla on kuitenkin raportoitu, että yhtiö olisi saavuttanut taloudelliset tavoitteet myös ilman liiketoimintasiirron tulosvaikutusta. Toteutunut toiminnallinen tavoite oli hiilidioksidivapaan tuotannon osuuden kasvu vuoteen 2025 mennessä 60 prosenttiin laskettuna kolmen vuoden liukuvana keskiarvona. Mittariksi tavoitteen toteutumiseksi oli määritelty pysyminen kehitysuralla. Pori Energia -konsernin energiantuotannosta oli vuonna 2020 hiilidioksidivapaasti tuotettua yhteensä 78 prosenttia. Tavoitteen raportoitiin toteutuneen onnistuneen polttoainehankinnan ansiosta. Energiaviraston valvontamal-

lin mukainen asiakkaiden keskeytyskustannustavoite oli 1 387 000 euroa vuonna 2020. Verkoston käyttövarmuuden kannalta vuosi 2020 oli edellistä vuotta heikompi ja asiakkaiden keskeytyskustannukset siis tavoitetta suuremmat. Suurin syy tähän on ollut Aila-myrskyn aiheuttamat sähkökatkokset. Omistajalle raportoitiin kuitenkin siitä, että käyttövarmuusinvestointien ansiosta sähkökatkojen määrä ja kesto jäivät huomattavasti pienemmiksi kuin kokoluokaltaan yhtä suuressa Tapani-myrskyssä vuonna 2011. Tavoite siitä, että työtapaturmia sattuisi nolla ei toteutunut, mutta sattuneiden tapaturmien raportoitiin olleen lieviä.

Taulukosta 2 on nähtävissä, että Porin Energia -konsernin tärkeimmistä suoritettavoitteista saavutettiin prosessien myyntimäärätavoite. Muiden suoritteiden osalta jäätii tavoitteista. Sähkön ja lämmön myyntimäärään on tilinpäätösraportoinnin mukaan vaikuttanut poikkeuksellisen lämmin vuosi ja vallitseva koronaepidemiatilanne sulkutoimineen.

Porin Energia -konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perustana on säännöllisesti auditoitava toimintajärjestelmä, joka täyttää ISO 9001 laatu-, ISO14001 ympäristö-, ISO 45001 työterveys- ja turvallisuus- sekä ISO 50001 -energiatietäjäjärjestelmästandardien vaatimukset. Yhtiölle on myös laadittu riskienhallintapolitiikka, joka sisältää riskienhallinnan periaatteet ja ohjeistuksen. Omistajalle on raportoitu myös ensimmäisen kerran erikseen siitä, miten kyberturvallisuusriskejä hallitaan Porin Energia -konsernis-

© Noora Linden

sa. Kyberturvallisuusriskejä hallitaan yhtiössä panostamalla tietoturvakoulutukseen ja ottamalla käyttöön ympärivuorokautinen tietoturvalvonta.

Porin Linjat Oy:lle ¹² oli vuodelle 2020 asetettu neljä kaupunginvaltuuston nähden sitovaa tavoitetta. Näistä yksi toteutui.

Tavoite lippujärjestelmän laajennuksesta toteutui. Kyytilikeli -sovellus sisältää valmiudet tunnistepohjaisen järjestelmän käyttöönottoon ja sovelluksessa otettiin käyttöön uusia lipputuotteita. Lisäksi avoimen myyntirajapinnan avaamiseen on rakennettu järjestelmä. Myyntirajapinnan avaamisella tarkoitetaan sitä, että liikkumispalveluiden tarjoajat avaavat palveluaan koskevat tiedot koneluettavassa muodossa toisille toimijoille ja palveluiden kehittäjille ¹³. Porin Linjat Oy:n toiminnan kasvun vakauttaminen oli yksi kaupunginvaltuuston yhtiölle asettamista tavoitteista vuodelle 2020. Mittariksi tavoitteen toteutumisen arvioinnille on asetettu liikevaihdon kasvu viidellä prosentilla, tappioton tilinpäätös sekä matkustajamäärien kasvu kahdella prosentilla. Yhtiön liikevaihto kasvoi 1,6 prosenttia vuodesta 2019 ja tilikauden tulos oli noin +0,3 milj. euroa. Matkustajamäärien osalta on raportoitu, että ne vähenivät dramaattisesti koronavirusepidemian vuoksi. Huolimatta siitä, että tilikauden tulos toteutui ylijäämäisenä ei tavoitteen voida katsoa toteutuneen. Liikevaihdon kasvuun ja tilikauden ylijäämäiseen tulokseen oli vaikutusta sillä, että Porin kaupunki korvasi yhtiölle koronamenetyksiä sekä aiemmin alihinnoiteltua käyttöoikeussopimusta

yhteensä noin 0,8 milj. eurolla. Yhtiö on raportoinut myös voimakkailla sopeutustoimilla olleen vaikutusta siihen, että tilikauden tulos oli ylijäämäinen. Tavoite liikennöintisopimusmallin muuttamisesta bruttosopimus pohjaiseksi eli hankintasopimukseksi ei toteutunut vuoden 2020 aikana. Elinvoima- ja ympäristölautakunta teki kuitenkin päätöksen 23.9.2020 liikennöintisopimusmallin muuttamisesta käyttöoikeussopimusmallista hankintasopimusmalliksi 7.6.2021 alkaen ¹⁴. Hankintasopimusmallissa lipputulot toteutuvat jatkossa liikennöitsijän sijaan liikenteen tilaajalle. Tavoite siitä, että Itä-Poriin suuntautuvan liikenteen palvelutasoa nostettaisiin, ei toteutunut. Tähän tavoitteeseen liittyneitä suunnitelmia ei edes esitelty omistajalle koronavirusepidemian vuoksi.

Taulukosta 2 on nähtävissä, että Porin Linjat Oy ei saavuttanut suoritettavuuksia. Koronavirusepidemia aiheutti vakavan häiriön yhtiön toimintaan. Matkustajamäärien on raportoitu pudonneen keväällä 2020 koronavirusepidemiaan liittyvien rajoitustoimien seurauksena 85 prosenttia normaalista. Yhtiön kuljettajista jouduttiin tässä vaiheessa lomauttamaan kolmannes. Huolimatta siitä, että elokuusta alkaen liikenne on toiminut normaalisti, jäivät matkustajamäärät omistajaohjauksen raportoinnin perusteella 25–30 prosenttia aikaisempia vuosia alhaisemmalle tasolle. Tilausajot vähenivät myös merkittävästi ja koulujen siirtyminen keväällä 2020 etäopetukseen vaikutti kouluajoihin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisen osalta on raportoitu, että Porin Linjat Oy:llä on tarvittavat omai-

suuden ja toiminnan keskeytymisen vakuutukset. Yhtiön taloutta seurataan kuukausitasolla ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista hallitustasolla neljännesvuosittain.

Porin Satama Oy:n ¹² toimitusjohtaja vaihtui 1.6.2020 alkaen. Porin Satama Oy:lle oli asetettu vuodelle 2020 neljä kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta, joista kolme toteutui.

Yksi tavoitteista oli sataman investointikyky ja sen kautta yhtiön toiminnan sekä laadun turvaaminen. Mittariksi tavoitteen toteutumiselle on asetettu, että investoinnit ovat 15 prosenttia yhtiön liikevaihdosta. Vuonna 2020 investointeja tehtiin 4,05 milj. eurolla, mikä oli noin 45 prosenttia yhtiön liikevaihdosta. Merkittävimmät investointikohteet olivat Tahkoluodon bulk-termiinalin rakentamiseen liittyvät tie-, rata-, kuljetin ja valaistustyöt sekä Kallionlahden laajennusosan suunnittelu- ja valmistelutyöt. Investointitaso oli tavoitteeseen nähden merkittävästi korkeampi, vaikka vallitsevan taloudellisen tilanteen vuoksi yhtiö toteutti vain välttämättömät investoinnit. Kaupunginvaltuusto oli asettanut yhtiölle vuoden 2020 tavoitteeksi myös, että satamaliikenteen liikevaihto kasvaa segmenteittain kolme prosenttia. Satamaliikenteen liikevaihdon raportoitiin kasvaneen segmenteittain keskimäärin 6,0 prosenttia. Sataman tavarasegmenttien monipuolisuus auttoi saavuttamaan tavoitteen. Oikein organisoitu, työmäärään nähden sopivasti resursseja, terve ja osaava henkilökunta sekä sairaspöissaolot maksimissaan viisi prosenttia/vuosi koko tehdystä työajasta olivat määritelmiä, jotka muodostivat yhden omistajan vuodelle 2020 asettamista tavoitteista. Tämän tavoitteen toteutumiseen vaikutti koronavirusepidemia. Henkilöstön on raportoitu valpastuneen hygieniasuhteen ja koronaohjeistukset ovat voimassa. Näillä asioilla on ollut merkitystä siihen, että sairaspöissaoloja on ollut vuonna 2020 vähän. Tavoite ei kuitenkaan siltä osin ole toteutunut, että yhteistilaisuuksien järjestäminen on ollut haastavaa ja koulutuspäiviä ei ole toteutunut samaan tapaan kuin ennen. Satamatoiminnan kannattavuuteen liittyvän tavoitteen toteutumisen mittariksi on asetettu, että yhtiön liikevoitto olisi 1,5 milj. euroa ja pääoman tuotto prosentti 1,7. Vuonna 2020 Porin Satama Oy:n liikevoitto oli noin 0,1 milj. euroa ja sijoite-

tun pääoman tuotto prosentti 0,1. Näiden taloudellisten tunnuslukujen valossa satamatoiminnan kannattavuus ei täyttänyt omistajan sille asettamia tavoitteita. Yhtiö on raportoinut omistajalle yhtiön taloudellisen tilanteen olevan huolestuttava ja koronavirusepidemian heijastevaikutusten näkyneen vuoden 2020 toiminnassa.

Taulukosta 2 on nähtävissä, että Porin Satama Oy ei saavuttanut tärkeimpiä suoritettavuuksia. Satamaliikenteen kokonaisvolyymi oli noin 3,1 milj. tonnia, mikä jäi tavoitteesta noin 22 prosenttia. Alusmäärä alitti tavoitteen 100 aluksella eli tavoitteesta jäätin noin 17 prosenttia. Satamaliikenteessä tapahtuneiden muutosten taustalla on raportoinnin perusteella ollut raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen alhaisen tason vaikutus markkinamekanismeihin eli kysyntään ja tarjontaan. Raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen alhaiseen tasoon on taas ollut vaikutusta muun muassa koronavirusepidemialla.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta Porin Satama Oy on raportoinut, että taloutta seurataan kuukausittain ja johto arvioi riskejä johtoryhmän kanssa. Porin Satama Oy:llä on sertifioitu ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä ja yhtiölle on myönnetty Euroopan Satamaorganisaation ESPO:n hyväksymä EcoPorts-status. Turvallisuuteen liittyvissä asioissa noudatetaan kaikkia satamia sitovia kansainvälisen ISPS (International Ship and Port facility Security Code) -järjestelmän ohjeistuksia.

Porin Toimitilat Oy:lle ¹² oli asetettu kolme kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta. Näistä tavoitteista yksi toteutui.

Yhtiölle oli asetettu vuodelle 2020 tavoite siitä, että yhtiö lyhentää lainoja n. 0,9 milj. eurolla. Euromääräistä lainojen lyhennysmäärää ei omistajalle suunnattuun raportointiin ole lisätty, mutta tavoitteen raportoitiin toteutuneen. Yhtiön hallinnoimien toimitilojen vuokrausasteelle oli asetettu vuodelle 2020 kasvutavoitteeksi viisi prosenttia. Mittarina tavoitteen toteutumisesta oli käytetty kokonaisvuokrausastetta, jonka tavoitetasoksi oli asetettu n. 88 prosenttia. Vuokrausasteen raportoitiin kasvaneen vuonna 2020 yhden prosentin. Kokonaisvuokrausasteeksi oli raportoitu 84

prosenttia, mikä jäi tavoitteista. Vuoden 2020 kolmantena tavoitteena yhtiöllä oli palvelupyynnöiden toimittamisen mahdollistaminen kiinteistöhallintajärjestelmän kautta 100 prosenttisesti 31.12.2020 mennessä. Palvelupyynnöprosessin hoitaminen kiinteistöhallintajärjestelmän kautta raportoitui onnistuvan 50 prosenttisesti. Tavoite ei siis toteutunut.

Taulukosta 2 voidaan nähdä, että Porin Toimitilat Oy:lle ei ole asetettu vuodelle 2020 suoritemäärätavoitteita. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisen osalta on raportoitu, että Porin Toimitilat Oy:n kirjanpitoa hoitaa Porin YH-asunnot Oy, joka on auktorisoitu isännöintitoimisto. Porin Toimitilat Oy on varautunut riskeihin tarvittavin vakuutuksin ja laatinut kuvauksen riskienhallinnasta sekä sisäisestä valvonnasta yhtiössä.

Porin YH Asunnot Oy:lle, joka on konsernin emoyhtiö ¹² oli asetettu neljä kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta vuodelle 2020, joista yksi toteutui.

Yksi tavoitteista oli yhtiön nykyisen lainakannan pienentäminen yli 2,5 milj. eurolla. Mittarina tavoitteen toteutumiseksi oli käytetty lainojen nettolyhennystä euroissa. Tavoitteen raportoitui toteutuneen, koska lainojen nettolyhennys oli 3,2 milj. euroa. Yksi vuoden 2020 tavoitteista oli, että Porin YH-asunnot Oy:n maksuvalmius on yli kaksi. Tavoitetta oli täsmennetty tiedolla, että kyseessä on quick ratio Arava. Quick ratio Arava kuvaa lyhyen aikavälin maksuvalmiutta ja raportoinnissa omistajalle on huomautettu, että tunnusluku ei huomioi pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden lyhennyksiä. Vuoden 2020 osalta toteutunut quick ratio Arava oli 1,7 eli tavoite ei toteutunut. Yhtiön taval-

listen vuokra-asuntojen käyttöastetavoitteeksi oli vuodelle 2020 asetettu yli 95 prosenttia sekä opiskelija-asuntojen käyttöastetavoitteeksi yli 90 prosenttia. Käyttöaste on ilmoitettu laskettavan kaavalla toteutuneet vuokratuotot suhteessa teoreettiseen maksimivuokratuottoon. Vuonna 2020 tavallisten vuokra-asuntojen käyttöaste oli 91,4 prosenttia ja opiskelija-asuntojen 69,0 prosenttia. Käyttöastetavoitteet eivät siis toteutuneet ja lasku varsinkin opiskelija-asuntojen käyttöasteessa oli koronavirusepidemian vuoksi merkittävä. Tavoite siitä, että asukkaiden vaihtuvuus tavallisissa asunnoissa olisi alle 25 prosenttia ja opiskelija-asunnoissa 30 prosenttia ei toteutunut. Mittarina toteutunut vaihtuvuus on laskettu uusien sopimusten määrästä suhteessa koko asuntosopimuskantaan. Vuonna 2020 tavallisissa vuokra-asunnoissa vaihtuvuusprosentti oli 28 prosenttia ja opiskelija-asunnoissa 36 prosenttia.

Taulukosta 2 on nähtävissä, että Porin YH-Asunnot Oy:n isännöinnin euromääräinen suoritettavoite on toteutunut. Vuokraustoiminnan ja rakennuttamisen euromääräiset suoritettavoitteet eivät toteutuneet. Koronavirusepidemian on raportoitu vähentäneen erityisesti opiskelija-asuntojen kysyntää, mikä on lisännyt tyhjien asuntojen määrää. Tyhjien asuntojen määrän lisäys taas vaikuttaa yhtiön maksuvalmiuteen vuokratulojen jäädessä toteutumatta. Rakennuttamiseen liittyen on raportoitu, että Porin YH-asunnot Oy siirsi itseltään Porin kaupungin sisäiset rakennuttamistoiminnot heinäkuussa 2020 perustamalleen tytäryhtiölle Porin Rakennuttaja Oy:lle. Porin YH-Asunnot Oy on hakenut järjestelyyn konserniohjeen mukaisen enakkokäsityksen kaupunginhallitukselta 30.3.2020.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiseen liittyen on raportoitu, että Porin YH-Asunnot Oy noudattaa sisäistä riskienhallintaohjelmaa, joka käsittää turvallisuus-, tietoturva- ja vahinkoriskit sekä toiminnallisen riskienhallinnan. Yhtiö on ISA ry:n auktorisoima isännöintitoimisto. Auktorisointiin kuuluvat säännölliset auditoinnit, joihin sisältyy käytännön toimintatapojen kattavuuden ja toimivuuden sekä sisäisen valvonnan arvioinnit.

Prizztech Oy:lle ¹² oli asetettu neljä kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta vuodelle 2020. Kaikkien neljän tavoitteen on raportoitu toteutuneen.

Tulostavoitteeksi oli asetettu vähintään nollatulot, jonka Prizztech Oy saavutti tuloksen ollessa 0,002 milj. euroa. Yhtiölle oli asetettu vuodelle 2020 tavoitteeksi edistää yrittäjyyttä. Mittariksi tämän tavoitteen toteutumiselle oli asetettu, että yhtiön asiakkaina on 500 yrittäjyydestä kiinnostunutta henkilöä. Toisena tavoitteen toteutumisesta mitaavana asiana tavoiteltiin sitä, että 45 prosenttia alueella perustettavista yrityksistä olisi perustettu Prizztech Oy:n neuvonnan kautta. Lisäksi mitattiin asiakaskokemusta, jonka tavoitteeksi oli asetettu arvosana 4 asteikolla 1–5. Yrittäjyydestä kiinnostuneita yhtiön asiakkaita oli 583 henkilöä ja asiakaskokemuksen arvosanan raportoitiin olleen 4,72. Näiden mittareiden valossa tavoite toteutui, mutta alueella perustetuista yrityksistä Prizztech Oy:n neuvonnan kautta oli perustettu 36,7 prosenttia, mikä jäi tavoitteesta. Vuoden 2020 tavoitteena oli myös edistää yritysten liiketoiminnan kasvua. Mittareina tavoitteen toteutumisen arvioimiseksi on käytetty yritysten kasvutavoitekartoitusten määrää sekä kehittämis- ja neuvontapalvelujen asiakastytyväisyyttä. Yritysten kasvutavoitekartoitusten tavoitemääräksi oli asetettu 30 kappaletta sekä kehittämis- ja neuvontapalvelujen asiakastytyväisyyden arvoksaksi 4 asteikolla 1–5. Yrityksen kasvutavoitekartoituksia toteutettiin 45 kappaletta ja asiakastytyväisyyden arvoksaksi raportoitiin 4,54. Näiden mittareiden valossa tavoite siitä, että yhtiö vuonna 2020 edistää yritysten liiketoiminnan kasvua toteutui. Prizztech Oy:lle oli lisäksi asetettu vuodelle 2020 tavoitteeksi sähköistyvää yhteiskuntaa tukevien toimintaympäristöjen ja ekosysteemien eli klustereiden luomisen sekä kehittymisen edistäminen. Mittarina tavoitteen toteutumiselle oli asetettu, että digitalisaatio-, teknologiametallit-, energiaratkaisut- sekä kiertotalousklustereissa toimivien yritysten määrä olisi 200 yritystä. Lisäksi tavoiteltiin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioprojektien (TKI-projektien) ja investointien aktivoimista yrityksissä. Tavoitteeksi oli asetettu 20 aktivoitua TKI-projektia investointineen. Myös Prizztech Oy:n hankevolyymin mitattiin tavoitteen toteutumisesta. Hankevolyymin tavoitteeksi oli asetettu 5,6 milj. euroa. Prizztech Oy onnistui tavoittees-

saan, koska vuonna 2020 klustereissa toimi 218 yritystä, TKI-projektien ja investointien määrä oli 44 kappaletta ja Prizztech Oy:n hankekannan raportoitiin vuonna 2020 olleen 5,6 milj. euroa.

Taulukosta 2 on jätetty pois Prizztech Oy:n tärkeimpien suoritteiden toteumavertailu, koska yhtiö suuntasi vuonna 2020 uudelleen toimintaansa koronavirusepidemian seurauksena. Koronavirusepidemian raportoitiin vaikuttaneen asiakasyritysten kasvukykyyn merkittävästi. Prizztech Oy toiminnassa korostui yritysten auttaminen kriisin yli sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien löytäminen. Yhtiöllä on myös raportoitu olleen merkittävä rooli yritysten koronaturvatuksien hakemisen avustamisessa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiseen liittyen on raportoitu, että Prizztech Oy:n taloudesta merkittävän osan muodostaa projekti- ja ohjelmatoiminta. Projekti- ja ohjelmatoimintaa valvovat ja tarkastavat niiden rahoittajat. Yhtiöllä on raportoitu olevan myös erillinen tietosuoja- ja tietoturvalähtiikka.

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:lle (SAMK) ¹² oli asetettu vuodelle 2020 viisi kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta. Näistä tavoitteista toteutui kaksi.

Vuodelle 2020 oli asetettu tavoitteeksi, että SAMKin osuus rahoitusmallin mukaisista kaikkien ammattikorkeakoulujen

tutkintopisteistä olisi vähintään 3,9 prosenttia. SAMKissa suoritettiin tutkintoja vuonna 2020 ennätysmäärä tutkintopisteosuuden ollessa näin 3,95 prosenttia kaikkien ammattikorkeakoulujen tutkintopisteistä. Tavoite siis toteutui vaikuttaen positiivisesti myös tulevien vuosien rahoitukseen. Yhtiön talouteen liittyvä tavoite oli positiivisen liikutuloksen saavuttaminen. SAMKin liikevoitto oli +1,2 milj. euroa. Yhtiö siis saavutti tavoitteen positiivisesta liikutuloksesta. Koronavirusepidemian seurauksena maksulliset palvelutuotot ja TKI-toiminnan volyyymi laskivat. Toistaiseksi koronavirusepidemian on kuitenkin raportoitu leikanneen kustannuksia tuloja enemmän. Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriöltä loppuvuonna 2020 saatu lisäaloituspaikkarahoitus vaikutti positiivisesti yhtiön liikutulokseen. Tavoitteeksi SAMKista valmistuneiden opiskelijoiden työllistymiselle oli asetettu, että Tilastokeskuksen työllistymistilastossa raportoitu työllistymisaste olisi metropolia-alueen ulkopuolella Suomen parasta. Viimeisimmän eli vuoden 2018 tilaston mukaan SAMKista valmistuneet opiskelijat työllistyivät pääkaupunkiseudun jälkeen kolmanneksi parhaiten. Siitä huolimatta, että tavoite ei toteutunut, raportoitiin työllistymisasteen parantuneen vuoden 2017 tilastosta. Vuoden 2018 tilastossa SAMKista valmistuneiden opiskelijoiden työllistymisaste oli 81,6 prosenttia, kun se vuoden 2017 tilastossa oli 77,5 prosenttia. Vuodelle 2020 oli myös asetettu tavoitteeksi, että SAMKin osuus ammattikorkeakouluille tulevista lisäaloituspaikoista olisi vähintään neljä prosenttia. Tällä tarkoitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulu-

© Veera Korhonen

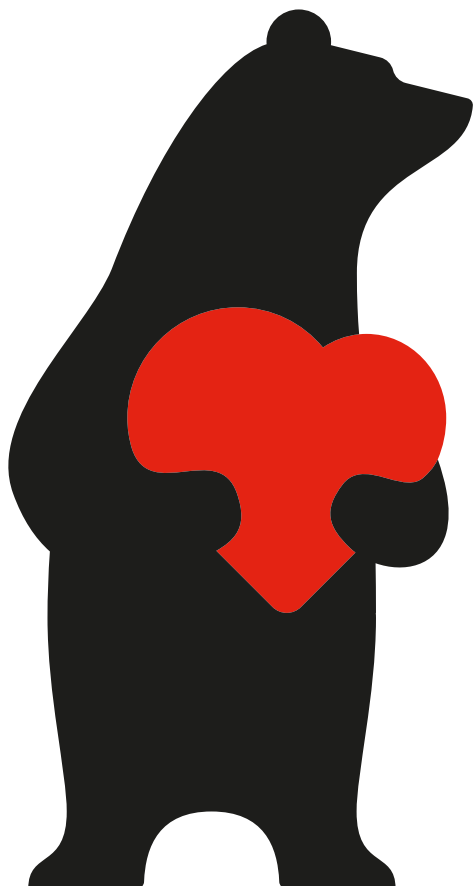
jen seuraavalle sopimuskaudella 2021–2024 vahvistettavia lisäaloituspaikkoja. Kaikkien ammattikorkeakoulujen tutkintotavoitemäärä seuraavalle sopimuskaudelle kasvoi yhteensä 4 995 tutkinnolla, mistä SAMKin osuus on 3,4 prosenttia. Tavoite ei siis toteutunut. Omistajalle on kuitenkin raportoitu, että vaikka SAMKin osuus kaikkien ammattikorkeakoulujen tutkintotavoitteista tulee laskemaan edellisestä sopimuskaudesta, niin ei siitä voida vielä suoraan tehdä päätelmää, että SAMKin suhteellinen rahoitusasema heikkenisi. Kasvaviin tutkintomääriin ei ole luvassa täysimääräistä lisärahoitusta, mikä voi vaikuttaa ammattikorkeakoulujen kykyyn saavuttaa niille kohdistetut tutkintotavoitemäärät. Vuoden 2020 tavoitteeksi oli myös asetettu, että SAMKin TKI-toiminnan volyymi olisi vähintään neljä milj. euroa. Toteutunut TKI-toiminnan volyymi oli 3,7 milj. euroa. Tavoite ei siis toteutunut ja suurimmaksi syyksi tavoitteesta jäämiselle on raportoitu koronavirusepidemian vaikutukset hanketointaan.

Taulukosta 2 voidaan nähdä, että SAMKissa suoritettujen tutkintojen määrä ylitti budjetoidun määrän noin 6,9 prosentilla ja avoimessa ammattikorkeakoulussa suoritettujen opintopisteiden määrä ylitti budjetoidun noin 21,5 prosentilla. Näiden suoritustietojen valossa on todettu, että SAMK on onnistunut hyvin turvaamaan toiminnan jatkuvuuden poikkeusoloista huolimatta. Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy sitoutui kesäkuussa 2020 ottamaan osana valtion koronaelvytystoimia uusia aloittajia tekniikan ja sosiaali- ja terveysalan koulutuksiin syksyllä 2020. Lisäaloituspaikkojen myötä on luvassa noin kaksi milj. euroa lisärahoitusta, joka jakautuu 3,5 vuodelle.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiseen liittyen on raportoitu, että SAMKissa on luotu vakuutusohjelma, jonka avulla hallitaan vakuutusten riittävää kattavuutta. Yhtiön toimintaa ohjaa säännöllisesti auditoitava ISO 9001 -laatu järjestelmä. Lisäksi kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi on antanut yhtiölle laatuileiman.

Arviointihavaintojen perusteella Porin kaupunkikonsernin kyky hoitaa lainoista aiheutuneita velvoitteita on kohtuullinen. Konserniyhtiöitä enemmän uhkia vaikuttaa arvioinnin perusteella liittyvän peruskunnan kykyyn selviytyä lainoista aiheutuvista velvoitteista. Uhat vaikuttavat liittyvät lähinnä peruskunnan rakenteelliseen alijäämään sekä siihen, miten sote-uudistus tulee vaikuttamaan verotuloihin ja valtionosuuksiin. Rakenteellisella alijäämällä tarkoitetaan tässä yhteydessä peruskunnan rakenteiden toimivuuden ja tehtävien sekä vastuiden suhdetta tulopohjaan. Sitä, pystyykö kunta kattamaan menot tuloilla.

Omistajaohjaus- ja rahoitusyksikössä on tehty selvitystyötä konserniyhtiöiden hallitusten kokousten esityslistojen ja pöytäkirjojen keskittämiseksi yhteen järjestelmään. Selvitystyöhön on arviointihavaintojen perusteella kuulunut muun muassa vertailuanalyysiä muiden kuntien vastaavista järjestelmistä. Lisäksi on kriittisesti analysoitu konsernissa käytössä olevia asianhallintajärjestelmiä. Kehitystoimintaan liittyen on havaittu myös, että päivitettyssä konserniohjeessa sähköiset toimintatavat on huomiotu aiempaa kattavammin.

Tarkastuslautakunta näkee erittäin tärkeäksi saattaa hyväksytyjä omistajapoliittisia linjauksia tarkentavat maapoliittiset linjaukset ajan tasalle mahdollisimman pian. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kaupungin hallituksen hyväksymä ja kaupunginvaltuuston tiedoksi merkitsemä kaavoituskatsaus ja -ohjelma vuosille 2021–2023 vaikuttaa maankäyttöpoliittiselta linjaukselta, joka tulee hyväksyttävä kaupunginvaltuustolla.

Tarkastuslautakunta toteaa hyväksi, että konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten valinnalle on tarkoitus ottaa käyttöön prosessi, jossa hallitukseen valittaville asetetaan osaamiskriteerit. Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi, että konserniyhtiöiden hallitukset muodostavat kokonaisuutena vastuunsa, veloitteensa, julkishallinnon käytännöt sekä yhtiön toimialan tuntevan toimielimen.

Tarkastuslautakunta toteaa hyväksi, että käynnissä on selvitystyö konserniyhtiöiden hallitusten kokousten esityslistojen ja pöytäkirjojen keskittämistä samaan järjestelmään tai portaaliin. Tarkastuslautakunta kehottaa jatkamaan hyvässä alussa olevaa selvitystyötä ja näkee selvän tarpeen tavoitteen saavuttamiselle.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaikkien konserniyhtiöiden osalta raportoidaan omistajalle erikseen siitä, miten kyberturvallisuusriskejä yhtiössä hallitaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että jos omistajan asettaman tavoitteen mittarina on mainittu määrätieto, prosenttiarvo tai euromäärä, niin numeraalinen toteutunut arvo lisätään aina myös omistajalle suunnattuun raportointiin kirjallisen toteumatiedon lisäksi.

LÄHTEET KAUPUNKIKONSERNI:

- 1) Meklin, P. (2018) Tavoitteet kuntakonsernin kokonaisedun osoittajana. Teoriaa ja havaintoja ARTTU2-tutkimuskunnista. ARTTU2-tutkimusohjelman julkaisusarja nro 8/2018.
- 2) Porin kaupungin tilinpäätös 2020.
- 3) Tilastokeskus
<https://www.stat.fi/meta/kas/osakkuusyritys.html>, haettu 24.3.2020.
- 4) Porin kaupungin omistajapoliittiset linjaukset, kaupunginvaltuusto hyväksynyt 22.3.2021 § 49.
- 5) Omistajaohjauksen raportti tytäryhtiöistä 31.12.2021.
- 6) Porin kaupungin konserniohje, kaupunginvaltuusto hyväksynyt 22.3.2021 § 50.
- 7) Talousarvio 2021 ja taloussuunnitelma 2021–2023.
- 8) Toteutetut haastattelut.
- 9) Kaupunginvaltuusto 2.11.2020 § 120.
- 10) Kaupunginvaltuusto 1.3.2021 § 29.
- 11) Kuntaliitto, Maapolitiikan opas
<https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/verkko-opaat/maapolitiikan-opas/kunta-ja-maapolitiikka/>, haettu 5.3.2021.
- 12) Strategisten tytäryhtiöiden tilinpäätökset, tilinpäätösraportointi omistajalle sekä omistajaohjausyksikön lausunnot tavoitteiden toteutumisesta vuodelta 2020.
- 13) Liikenne- ja viestintäministeriö, Ohjeita tietojen avaamiseen NAP-palvelussa
<https://www.traficom.fi/fi/ohjeita-tietojen-avaamiseen-nap-palvelussa?toggle=Mit%C3%A4%20rajapintojen%20avaaminen%20tarkoittaa%20ja%20kuka%20sen%20tekee%3F>, haettu 30.3.2021.
- 14) Elinvoima- ja ympäristölautakunta 23.9.2020 § 11.

5. MUUT HAVAINNOT

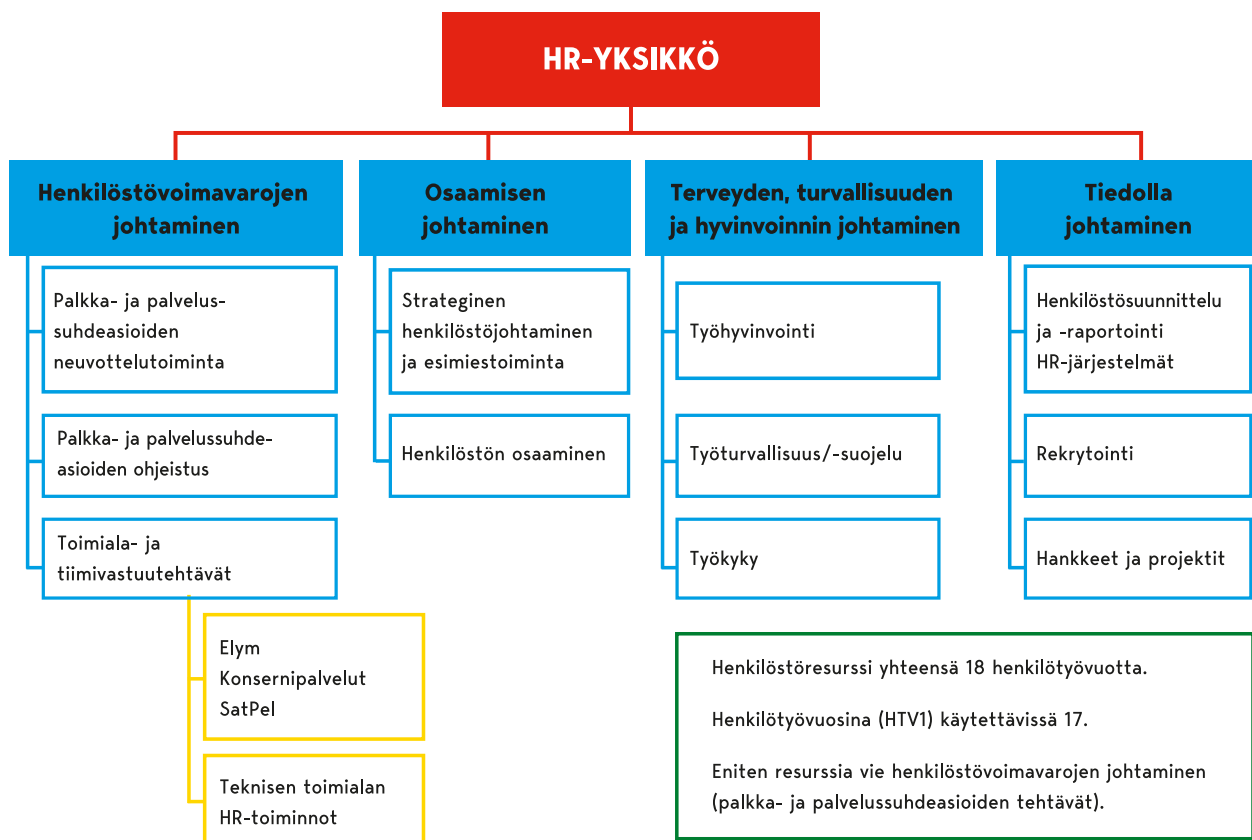
5.1. HR-yksikkö

Porin kaupungin HR-yksikkö kuuluu tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arvioinnin työohjelmaan. HR-yksikössä on vuoden 2020 aikana työskennellyt 18 henkilöä, jotka vastaavat Porin kaupungin yli 6 000 henkilön keskitetyistä HR-palveluista. HR-yksikkö on osa uutta konsernipalvelut-esikuntayksikköä, joka muodostettiin organisaatiouudistuksessa 1.9.2020.

Toimintasäännön mukaan HR-yksikkö vastaa seuraavista tehtävistä:

- työelämän laadun ja tuloksellisuuden kehittämisestä
- keskitetystä työnantajatoiminnasta
- henkilöstöpolitiikan valmistelusta ja toteuttamisesta
- strategisen henkilöstöjohtamisen ja esimiestoiminnan kehittämisestä
- henkilöstöasioiden ohjauksesta ja neuvonnasta toimialoilla
- palkka- ja palvelussuhdeasioiden kehittämisestä, ohjauksesta ja koordinoinnista
- henkilöstösuunnittelun ja -raportoinnin kehittämisestä, ohjauksesta ja koordinoinnista
- yhteistoiminnan kehittämisestä, ohjauksesta ja toteutuksen seurannasta
- työhyvinvoinnin ja työsuojelun ohjauksesta ja seurannasta
- henkilöstön kehittämisen ohjauksesta ja organisoinnista
- keskitetyistä rekrytointipalveluista ja sijaisjärjestelyistä
- uudelleensijoitustoiminnasta
- HR-viestinnän sisällöstä. ¹

HR-YKSIKÖN SISÄINEN TEHTÄVÄJAKO

Keskitetty rekrytointi

Kaikki käytännön asiat liittyen Porin kaupungin rekrytointeihin kulkevat keskitetysti HR-yksikön kautta. HR-yksikkö hoitaa esimerkiksi työpaikkailmoitusten julkaisemisen ja hakijayhteenvedot. Näiden lisäksi HR-yksikkö pääosin varmistaa, että rekrytointiprosessia varten tarvittavat täyttöluvut ja perustelut paikan avaamiseen on hoidettu asianmukaisesti. HR-yksikkö myös vastaa hakijoiden esittämiin Kuntarekry-ohjelmistoon liittyviin kysymyksiin ja huolehtii valintatietojen toimittamisesta hakijoille. Varsinaiseen valintaprosessiin yksikkö ei kuitenkaan osallistu. HR-yksikössä on Porin kaupungin osalta Kuntarekry-järjestelmän pääkäyttäjä, jonka tehtävänä on ylläpitää organisaation tiedot ajan tasalla.

Rekrytointi jakautuu kahteen osaan, vakinaisen henkilöstön rekrytointiin ja sijaisrekrytointiin. Erityisesti perusturvassa ja palveluliikelaitoksessa sijaisrekrytointi on isossa roolissa. Sijaisrekrytoinnin osalta HR-yksikkö on pääasiassa vastuussa hakijoiden haastatteluiden suorittamisesta. Sijaisrekrytointiin kuuluu hakijoiden pätevyysien tarkistus ja rekisteröinti järjestelmään. Sijaisten Kuntarekry-järjestelmään rekisteröinnin jälkeen jokainen esimies vastaa sijaisten saamisesta omaan yksikkönsä. Rekrytointiprosessin käytännön asioita, kuten Kuntarekry-tietojärjestelmän käyttöä, sijaisrekrytointia ja työpaikkojen julkaisua hoidetaan HR-yksikössä yhden kokoaikaisen ja yhden osa-aikaisen henkilön voimin.

Rekrytointimarkkinointia ja työnantajakuvaan kehittämistä on lähdetty edistämään kevään ja kesän 2020 aikana. Mukana on HR-yksikön lisäksi osallisuus- ja viestintäyksikkö, joka kuvasi kesällä 2020 toimialoilla uratarina-videoita eri alojen ammattilaisista. Lisäksi Kuntarekry-järjestelmästä saatavaa hakijadataa on jatkossa tarkoitus hyödyntää nykyistä enemmän. Projektin yhteydessä on myös kiinnitetty huomiota julkaistavien työpaikkailmoitusten yhtenäisyyteen ja rekrytointiprosessin sujuvuuteen. Työnantajanäkyvyys esimerkiksi erilaisissa rekrytointitapahtumissa tai messuilla tulee hoitaa pitkälti toimialojen itsensä toteuttamana, sillä HR-yksikön henkilöstöresurssit ovat hyvin rajalliset.²

Tiedolla johtaminen

Tiedolla johtaminen tarkoittaa paitsi tiedon keräämistä ja yhdistämistä eri tietojärjestelmistä, myös tiedon jalostamista ja analysointia johtamisen tueksi. Porin kaupungilla on useita HR-toimintoihin kytkeytyviä tietojärjestelmiä, joiden tehokas hyödyntäminen mahdollistaa ennakoivan toiminnan. HR-yksikön tiedolla johtamisen tiimin muodostavat henkilöstöasiantuntija ja kehittämispäällikkö.

Porin kaupungin kannalta keskeisimpiä HR-dataa sisältäviä tietojärjestelmiä ovat Sarastia Oy:n hallinnoimat palkkajärjestelmät, joiden varaan rakentuvat myös monet muut henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät. Tällaisia ovat esimerkiksi työterveyshuollossa, työvuorosuunnittelussa sekä HR-mittareiden luomisessa ja hallinnoinnissa hyödynnettävät ohjelmistot. HR-mittareiden hyödyntämisen mahdollistavia ohjelmia pystytään muokkaamaan henkilöstöraportoinnin tarpeisiin. Sarastia Oy hallinnoi omia järjestelmiään ja tuottaa niiden tietokannoista asiakkaalle satoja valmiita raporttipohjia. Tiedon käytettävyyden kannalta on kuitenkin tärkeää, että kaupunki pystyy myös itse hallinnoimaan tietovarantoja. Tällöin voidaan itse luoda ja muokata lisää tarvittavia raportteja maksuttomasti.²

HR-yksikkö tuottaa vuosittain Porin kaupungin henkilöstöraportin. Raportissa seurattavia mittareita ovat muun muassa henkilöstömäärä (vakituiset, sijaiset ja määräaikaiset), henkilötyövuodet, eläkkeelle siirtymiset, rekrytointien määrä, virkojen ja työsuhteiden määrä, henkilöstökulut ja palkat sekä sairauspoissaolot. Tämän laajan raportin pohjana oleva tieto muodostuu keskeisten HR-tietojärjestelmien pohjalta hyödyntämällä, yhdistelemällä ja muokkaamalla niiden keräämää dataa. Vuosittaisen raportin lisäksi HR-mittareiden pohjalta tuotetaan toimialoille kuukausittaiset henkilöstöraportit.²

HR-yksikön vastuu henkilöstösuunnittelusta, ohjauksesta ja koordinoinnista

Käytännössä keskitetty henkilöstösuunnittelu ja sen ohjaus tarkoittavat HR-yksikön suunnittelun pohjaksi tuottamaa tietoa toimialojen henkilöstötilanteesta. Toimialojen henkilöstö käydään luetteloista läpi yksi kerrallaan ja toimiala tuottaa oman henkilöstöraporttinsa henkilötyövuosina/työnimike. HR-yksikkö tuottaa toimialoille valmiit pohjat henkilöstöraportin laatimista varten ja on toimialan apuna henkilöstösuunnitelman täyttämässä. HR-yksikön mukanaolo tuo lisäarvoa henkilöstösuunnitteluun tarjoamalla tilastoihin pohjaavan näköalan toimialan menneestä ja tulevasta henkilöstötarpeesta. Tällä pyritään myös varautumaan tulevaan ja minimoimaan riskejä, esimerkiksi eläköitymiseen ja lainsäädännön muutoksiin liittyen. Lähiaikojen lainsäädäntöperäisiä muutoksia ovat esimerkiksi perusturvan henkilömitoituksen muutokset ja varhaiskasvatuksessa edessä oleva päiväkodin henkilöstön pätevyyssehtoja koskeva muutos. HR-yksikkö on apuna toimialojen henkilöstötarpeeseen ja saatavuuteen liittyvän kokonaiskuvan muodostamisessa. Toimiala ja sen johtaja ovat kuitenkin viimekädessä vastuulliset henkilöt henkilöstösuunnitelman tuottamisessa. Kaikkien toimialojen suunnitelmien pohjalta HR-yksikössä koostetaan kaupunkitasoinen henkilöstösuunnitelma, joka hyväksytään vuosittain kaupunginhallituksessa. ²

Ohjaus ja koordinoititehtävä kattaa lisäksi kaikkien toimialojen sopimusneuvottelut ja sopimusten laatimisen. Näistä huolehtii HR-yksikön Palvelussuhdetiimi. Palvelussuhdepäälliköille on nimetty omat vastuutoimialat, joiden osalta he huolehtivat työehtosopimukseen liittyvästä ohjeistuksesta ja viestinnästä toimialoille ja esimiehille. Sen lisäksi palvelussuhdepäälliköt toimivat yhteistyötahona Sarastia Oy:n ja kaupungin välillä palkka-asioissa, tekevät yhteistyötä toimialojen pääluottamusmiesten kanssa sekä valvovat työehtosopimusten palkkojen oikeellisuutta. Työehtosopimusten tulkinta, palkkapäätösten valmistelu ja juridinen tuki toimialojen esimiehille kuuluvat HR-yksikön palvelussuhdepäälliköiden tehtäviin. Porin kaupungissa sovelletaan kuutta eri työ- ja virkaehtosopimusta, joiden osalta käydään usein neuvotteluja erilaisista muutoksista. Neuvottelujen määrä on massiivinen, kun esimerkiksi työn vaativuuden arvioin-

teja tarkistettaessa jokaisen henkilön osalta käydään läpi, ovatko tehtäväkohtaiset arviot ajan tasalla. ²

Osaamisen johtaminen ja urapolut

Osaamisen johtamisen tiimille kuuluvat esimerkiksi henkilöstökoulutusten ja esimiesvalmennusten järjestäminen, strategisen henkilöstöjohtamisen kehittäminen, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman sekä henkilöstöohjelman laatiminen. Koulutusten järjestämisen kokonaisvastuu ja toimialojen käytössä olevat koulutusmäärärahat siirtyvät keskitetysti HR-yksikköön. Tämän myötä yksiköiden koulutussuunnitelmien painoarvo kasvaa, sillä koulutusta järjestetään toimialojen koulutussuunnitelmissa esittämien tarpeiden perusteella. Tällöin voidaan tarpeiden mukaan järjestää myös useamman toimialan yhteisiä koulutuskokonaisuuksia. Järjestely tuo myös selkeyttä koulutusmäärärahojen käyttöön ja tasa-arvoisempia koulutusmahdollisuuksia, jotka eivät riipu toimialan koosta. Koulutussuunnitelmista on tähänkin asti kerätty koko henkilöstön tarpeet huomioon ottavia yhteisiä koulutusteemoja, mutta muutosten myötä tätä voidaan vielä lisätä. Koulutussuunnitteluun paneutuu toimialojen johtoryhmien lisäksi henkilöstöjohtajan vetämä ohjausryhmä. Ryhmä on tarkoitettu asiantuntijaraadiksi, joka koulutusaiheiden lisäksi pohtii myös uusia menetelmiä, kuten pelillistämistä. HR-yksikkö on vuoden 2020 aikana allekirjoittanut WinNovan kanssa kumppanuussopimuksen henkilöstökoulutuksien järjestämisestä. Tämän puitteissa järjestetään esimerkiksi uusille esimiehille suunnattua perehdytysohjelmaa sekä lähiesimiestyön ammattitutkintoa. ²

Urapolkujen kehittäminen on kirjattu henkilöstöohjelmaan, mutta siihen ei vielä ole olemassa järjestelmällistä mallia. Myös työkierron nykyistä tarkempi seuraaminen edellyttäisi tiedolla johtamiseen tarkennusta, sillä nykyisellään tietojärjestelmistä ei saada tarkkaa tietoa toimialojen sisällä tapahtuvasta työkierrosta.² HR-yksikön tehtäviin osaamisen johtamisessa kuuluu myös kehityskeskustelukäytännön kokonaisuus ja sen kehittäminen. Perehdytyskäytäntöjen kehittämisen osalta vuoden 2020 aikana on ollut testattavana sähköinen perehdytykseen tarkoitettu ohjelmisto, jota ei lopulta kuitenkaan päädytty ottamaan käyttöön. Päätöksen taustalla vaikuttivat sekä ohjelmiston kehitysvaihe että HR-yksikön niukat henkilöstöresurssit. Sekä kehityskeskustelut että perehdytys ovat yksiköiden esimiesten vastuulla olevia tehtäviä, joiden toteutumisen seuranta HR-yksikössä olisi mahdollista tehostaa sähköisten järjestelmien avulla.²

Työhyvinvointi ja työturvallisuus

HR-yksikön työhyvinvointitiimin muodostavat työsuojelupäällikkö, työhyvinvointipäällikkö ja työhyvinvointikoordinaattori. Tiimin tehtäviä ovat vajaatyökykyisten työntekijöiden uudelleen sijoittaminen organisaatiossa, työsuojeluasiat, yhteistoiminnan kehittäminen ja työterveyshuollon yhteistyö. Työhyvinvoinnin osalta vuosille 2019–2020 on asetettu kaksi päätavoitetta, työkyvyttömyyden kokonaiskustannusten aleneminen ja työhyvinvointikokemuksen lisääntyminen. Sairauspoissaoloprosentti kasvoi kokonaisuudessaan hyvin maltillisesti edellisen vuoden 5,0 prosentista 5,1 prosenttiin.⁵ Työkyvyttömyyden aiheuttamat kokonaiskulut kuitenkin kasvoivat 4,4 prosentilla eli työkyvyttömyyspoissaolojen vähentämistavoitteessa ei onnistuttu. Maltillinen kehitys poissaoloissa kuitenkin osoittaa, että työkyvyn tuessa ja etätööhön siirtymisessä on poikkeusaikana onnistuttu.⁶ Pääosin etätöitä tehneissä työyhteisöissä sairauspoissaolot vähenivät, mutta toisaalta koronavirus lisäsi esimiesten myöntämiä lyhyitä poissaolojaksoja erityisesti varhaiskasvatuksessa ja hoitotehtävissä. Työkyvyttömyyseläkkeiden osalta myönteinen kehitys jatkui ja niistä johtuvat maksut pienenevät edelleen. Koronataukset kasvattivat työterveyshuollon kustannuksia, mutta muilta osin kustannukset pysyivät edellisvuoden tasolla. Työhyvinvointikokemuksessa ei tapahtunut parannuksia, mutta voimakkain lasku mitattiin teknisellä toimialalla. Huomioitavaa mittaustuloksissa on lisäksi se, että Porin Vesi -liikelaitosta lukuun ottamatta, Mikä o meininki? -kyselyyn vastaajat arvioivat oman hyvinvointinsa työssä paremmaksi kuin työyhteisönsä hyvinvoinnin kokonaisuutena.⁵

HR-yksikön työhyvinvointipäällikkö on nimetty kaupungin työterveyshuollon yhteyshenkilöksi palveluntuottaja Terveystalo Oyj:n suuntaan. Työterveyshuoltoyhteistyön painopisteeksi on nostettu mielenterveydenhallinta, joka on myös valtakunnallisesti työterveyshuollon painopisteenä. HR-yksikkö vastaa myös työterveyshuollon toimintasuunnitelmien laatimisesta. Toimintasuunnitelman painopisteinä mielenterveyden hallintamallin lisäksi ovat esimiestyön tukeminen sekä ennaltaehkäisevän työterveyshuollon kehittäminen. Ennaltaehkäisevä työterveyshuolto on toimies-

saan tuloksellista kahdella tavalla. Ensinnäkin terveet ja työkykyiset tekijät ovat organisaation voimavara ja toiseksi Kela korvaa 60 % ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon käytetyistä panostuksista tietyin edellytyksin. ²

Porilla on verrattain suuret sairauspoissaolojen aiheuttamat vuosittaiset kustannukset verrokkiorganisaatioihin nähden. Sairauspoissaolojen hallintaan on käytössä aktiivisen tuen toimintamalli. Malli muodostuu varhaisesta tuesta, aktiivisesta työkyvyn tuesta sekä työelämään paluun tuesta. Mallin soveltaminen on nimenomaan lähiesimiesten työtä. HR-yksikkö on jalkautunut kentällä kouluttamaan aktiivisen tuen toimintamallia, mutta edelleen mallin käytössä esiintyy niin toimialakohtaisia kuin ihan esimieskohtaisiakin eroja. Mallia on HR-yksikön toimesta koulutettu järjestämällä esimieskoulutuksia ja valmennuksia liittyen varhaiseen tukeen ja työhyvinvoinnin sekä työkyvyn johtamiseen. Esimiesten työkuorma on kuitenkin myös lisääntynyt taloudellisten säästöpainneiden sekä isojen organisaatiomuutosten seurauksena. HR-yksikkö pyrkii vastaamaan tähän esimiehiä tukemalla ja kouluttamalla. HR-yksikkö seuraa sairauspoissaolojen kehitystä kvartaaleittain yhdessä työterveyshuollon kanssa. Porin kaupungin organisaatio on kuitenkin niin laaja, että toimialojen esimiesten ja johdon tulee myös seurata poissaolojen kehitystä. HR-yksikkö pyrkii puuttumaan tilanteeseen ja auttaa korjaamaan asioita, mikäli jonkin toimialan poissaolot huomattavasti kasvavat. ²

Työkykykoordinaattori on asiantuntija, joka työskentelee toimialojen apuna, kun henkilön työkyky on tehostetun tuen tarpeessa. Näissä tilanteissa kokoonnutaan työkykyneuvotteluun, jota vetää työterveyshuollon lääkäri. Ensin selvitetään henkilön mahdollisuudet jatkaa työssään kevenetyin työjärjestelyin. Jos henkilöllä on lääkärin lausunnon perusteella työkyvyttömyyden uhka omaan työhönsä, voi vaihtoehtona olla uudelleen sijoittuminen toisiin työtehtäviin organisaatiossa. Neuvotteluita on eniten suurilla toimialoilla, kuten perusturvassa, sivistystoimialalla ja palveluliikelaitoksella. Uudelleensijoituksen kohdalla tulevat usein pohdittavaksi erilaiset urapolkuvaihtoehdot sekä täydennyskoulutus. Erityisen tärkeää osatyökykyisten kohdalla on myös perehdytys uusiin tehtäviin. ²

Yhteistoimintaneuvottelut ja henkilöstön vaihtuvuus

Porin kaupungin heikko taloustilanne johti 19.8.2020 tiedotteeseen, jonka mukaan vuoden 2021 talousarviokehysten valmistelun yhteydessä 24.8.2020 kaupunginhallitukselle esitettiin yhteistoimintaneuvotteluiden aloittamista. Neuvottelut koskisivat kaikkien kaupungin toimialojen ja liikelaitosten henkilöstöä tavoitteena saavuttaa noin seitsemän milj. pysyvät säästöt henkilöstöä vähentämällä. Kaupunginhallitus kuitenkin päätti kokouksessaan 24.8.2020, että yt-neuvottelut käynnistetään niin, että neuvottelujen ulkopuolelle rajataan mahdollisuus olennaisiin palvelussuhteiden ehtojen heikentämisiin, osa-aikaistamisiin, lomauttamisiin ja irtisanomisiin. ³

Vaikuttava ja pitkäjänteinen henkilöstöpolitiikka edellyttää suunnitelmallisuutta. Luonnollisen henkilöstön vähenemisen kautta palvelussuhteita päättyy eniten sellaisilla toimialoilla, joiden henkilöstömitoitus perustuu lakiin. Perusturvan ja varhaiskasvatuksen poistuvan henkilöstön tilalle on lakisääteisesti huolehdittava riittävä määrä tekijöitä. Kaupungissa toteutettiin vuoden 2020 aikana myös organisaatiomuutos, kun ympäristötoimiala ja konsernihallinnon alaiset elinvoimatoiminnot yhdistyivät ympäristö- ja elinvoimatoimialaksi sekä konsernipalvelujen esikuntayksikkö muodostettiin 1.9.2020 alkaen. Organisaatiomuutoksen mukanaan tuomat uudelleenjärjestelyt aiheuttavat aina lisätehtävää HR-yksikköön sekoittamalla esimerkiksi palkkausta. Lisäksi muutokset aiheuttavat sen, etteivät pidemmän aikavälin tilastot ole vertailukelpoisia myöskään HR-mittareiden suhteen tarkasteltaessa muutoksia esimerkiksi henkilötyövuosien määrässä tai poissaoloprosenteissa. ²

Koronaviruspandemia ja henkilöstöjohtamisen tulevaisuuden näkymät

Kuntaorganisaatioita ravistelevat jo nyt monet toimintaympäristön muutokset, joista vuoden 2020 aikana suurin ja ennakoimattomin johtui koronaviruspandemiasta. Koronaviruksen ilmaantuminen keväällä 2020 näkyi kaupungin henkilöstössä psykososiaalisen kuormituksen lisääntymisenä. Huoli ja stressi kasvoivat erityisesti perusturvassa, var-

haiskasvatuksessa ja opetusyksikössä. Näillä aloilla viruksen vaikutukset työskentelyyn olivat suurimmat. Laaja ja nopea kaupungin henkilöstön siirtyminen etätöihin aiheutti osalle henkilöstöä kuormitusta uusien työvälineiden käyttöön-oton osalta. Myös vuorovaikutuksen ja yhteistyön puute on osin vaivannut etätyöskentelyn aikana. Toisaalta joillakin sektoreilla etätyö vähensi sairauspoissaoloja. Työntekijöille ja esimiehille tarjottiin tukea ja koulutusta etätyöskentelyyn liittyen. Etätyö on johtamiselle iso haaste, mutta myös mahdollisuus. ²

Lähitulevaisuuden näköpiirissä on myös rakenteellisia uudistuksia, joista etenkin sote- ja maakuntarakenne on jo pitkään ollut valmisteilla. Peruskuntien osalta rakenteellisten muutosten onnistuminen on riippuvainen toimivista henkilöstökäytännöistä, sillä tarvittava osaaminen sekä muuttuvien toimintojen ja tehtävien vaatima henkilöstövahvuus ja työnkuvat tulee pystyä määrittelemään. Tulevissa muutoksissa korostuvat henkilöstön osallistaminen, osaamisen kehittäminen, viestintä sekä erilaisten henkilöstösiirtojen tai -vähennysten hoitamisen käytännöt. Hyvä henkilöstöjohtaminen on avainasemassa, koska se on ainoa keino saada houkuteltua ja pidettyä parhaat osaajat. Samalla tulee huolehtia työhyvinvoinnin ja positiivisen ilmapiirin säilymisestä työpaikalla. ⁵

Arviointihavaintojen perusteella toimiva vuoropuhelu Porin kaupungin ja Sarastia Oy:n välillä on ensiarvoisen tärkeää. Sarastia Oy hallinnoi Porin kaupungin keskeisiä HR-tietojärjestelmiä, jolloin esimerkiksi yllättävät muutokset yhteydenpitokanavissa tai muussa palvelutuotannossa aiheuttavat kaupungille ja HR-yksikölle merkittäviä haasteita.

Arviointihavaintojen perusteella nykymuodossaan henkilöstöraportti on laaja ja seurattavia mittareita löytyy runsaasti. Raportista puuttuu kuitenkin tieto lukuisille mittareille asetetuista tavoitteista. Mittareiden osoittamia tietoja verrataan edellisiin vuosiin ja raportoidaan muutoksista, mutta tavoitteita muutoksien suunnalle ei ole raportissa aukikirjoitettuna.

HR-yksikön mukanaolo tuo lisäarvoa henkilöstösuunniteluun tarjoamalla tilastoihin pohjaavan näköalan toimialan henkilöstötarpeesta. HR-yksiköllä voidaankin nähdä olevan tärkeä rooli tuleviin muutoksiin varautumisen ja riskienhallinnan näkökulmasta.

Arviointihavaintojen mukaan HR-yksikkö vastaa koko kaupungin henkilöstön keskitetyistä henkilöstöpalveluista niukoin resurssein.

Tarkastuslautakunta kysyy, tulisiko olennaisimmille henkilöstöraportissa seuratuille mittareille asettaa tavoitteita valtuustotasolla? Mihin suuntaan toimialojen vakituisen henkilökunnan ja sijaisten määrää halutaan kehittää? Mikä on henkilöstön tavoiteltu koulutustaso? Onko tavoitteena lisätä henkilöstökoulutukseen käytettyjä koulutuspäiviä/toimiala?

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota avainhenkilöriskeihin. Avainhenkilöiden menettämiseen liittyvät riskit tulee tiedostaa niin toimialojen johdon tasolla kuin HR-yksikön oman henkilöstöresurssin kohdallakin.

LÄHTEET HR-YKSIKKÖ:

- 1) Konsernipalvelut -esikuntayksikön toimintasääntö 31.8.2020.
- 2) Toteutetut haastattelut ja kuuleminen.
- 3) Kaupunginhallitus 24.8.2020 § 440.
- 4) Viitala Riitta, Hakonen Anu & Arpiainen Susanna (toim.) 2018. Kuntien henkilöstöjohtamisen tila ja tulevaisuus. ARTTU 2 -ohjelman tutkimuksia nro6, Kuntaliitto, Helsinki.
- 5) Porin kaupungin henkilöstöraportti 2020.
- 6) Porin kaupungin tilinpäätös 2020.

5.2. Varhaiskasvatussyksikkö

Varhaiskasvatuksen päiväkodit tarjoavat osa- ja kokoaikaista hoitoa, esiopetusta sekä ilta- ja vuorohoitoa alle kouluikäisille lapsille. Porin kaupungin päiväkodit ovat pääsääntöisesti auki kello 6.30–17.15, ilta- ja vuorohoitoa on tarjolla kahdessa päiväkodissa, joista toinen on auki ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä. ³ Porin kaupungilla on omia päiväkoteja 29 ja palvelusetelipäiväkoteja kymmenen. ¹

TAULUKKO 1. TALOUSARVIOSSA 2020 ASETETUT TAVOITTEET ²

Varhaiskasvatussyksikkö	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Hoitopäivät, kunnalliset päiväkodit	473 000	395 844
Hoitopäivät, palvelusetelipäiväkodit	118 000	127 500
Hoitopäivät, perhepäivähoito (sis.ryhmikset)	18 000	14 555
Hoitopäiviä yhteensä	609 000	537 899
Lapsia yhteensä kunnallisissa päiväkodeissa	2 580	2 384
Lapsia yhteensä palvelusetelipäiväkodeissa	720	766
Lapsia yhteensä perhepäivähoidossa	120	113
Lapsia kunnan järjestämissä hoitopaikoissa yht.	3 420	3 263
Lapsia yksityisen hoidon tuen piirissä (Kela) yht.	125	115

Talousarviossa 2020 kerrotaan, että sivistyspalveluiden alueellinen saatavuus on turvattava muuttuvassa toimintaympäristössä. Osaamista ja resursseja tulee tarkastella yhdessä ja hakea toimintatapamuutoksia asiakasohjauksella, aktiivilla palveluilla, omatoimi- ja sähköisillä palveluilla sekä poikkitoiminnallisten prosessien ja rakenteiden luomisella. Palvelujen tuottamisessa korostuu tiedolla johtaminen ja palveluiden kehittämisessä kaupunkilaisten kuuleminen ja osallisuuden vahvistaminen. ² Sivistystoimialan palvelulupaus aluetapaamisista neljän palvelualueen asukkaiden kanssa ei toteutunut koronaviruspandemiasta johtuen. Tapaaminen ehdittiin järjestää vain Ahlaisten palvelualueella, mutta tapaamisia on tarkoitus jatkaa koronarajoitusten päättymisen jälkeen. ¹ Sen sijaan palvelulupaus varhaiskasvatuksen palveluohjauksen tehostamisesta on arvioinnin yhteydessä saatujen tietojen mukaan toteutunut hyvin. Mittarina lupaukselle on ollut se, että asiakas saa tiedon varhaiskasvatuspaikasta vähintään kaksi viikkoa ennen varhaiskasvatuksen alkamista. Kiireellisissä tapauksissa paikka järjestetään viikon sisällä hakemuksen saapumisesta.

Vuoden 2020 osalta sivistystoimialan määrärahojen säästöt olivat kokonaisuudessaan 3,6 milj. euroa, joista varhaiskasvatuksen osuudeksi muodostui miljoona euroa. ³ Varhaiskasvatuksen osalta toimintaympäristön muutos näkyy muun muassa lainsäädännöllisinä muutoksina, esimerkiksi subjektiivisen päivähoito-oikeuden palaamisena 1.8.2020. Tulevia muutoksia ovat esimerkiksi asiakasmaksujen alentaminen, kokeilu esiopetuksen ulottamisesta osaan jo 5-vuotiaista lapsista sekä päivähoitohenkilöstön koulutus-

vaatimusten muutokset. Vaikka vuoteen 2030 asetettu siirtymäaika koulutusvaatimuksissa vaikuttaa verrattain pitkältä, tulisi muutoksiin jo valmistautua lisäämällä lastentarhanopettajien määrää eläköityvien lastenhoitajien tilalle. Vuonna 2020 ilmaantuneita suurimpia toimintaympäristön muutoksia olivat keväällä ilmestynyt koronaviruspandemia ja osittain siitä johtuva päivähoitoon tulevien lasten määrän väheneminen. Koronaviruspandemia toi mukanaan myös taloudellisia haasteita hoidettavien lasten määrän vähentyessä henkilökunnan määrän pysyessä kuitenkin ennallaan. Viruksen läsnäolo vaikutti lähes koko vuoden toimintaan. Koronaoireiden ilmaannuttua päivähoidosta jäädään ohjeistusten mukaisesti pois matalalla kynnyksellä niin hoidettavien kuin henkilökunnankin osalta. ¹

Lasten määrä Porin kaupungissa on vähentynyt, mutta osallistumisaste varhaiskasvatuksen palveluihin nousee. Koronapandemia vähensi päivähoitoon tulevien lasten määrää erityisesti keväällä, mutta koko vuoden ajan on ollut havaittavissa etenkin uusien asiakasperheiden kohdalla epäpäästä päivähoitoon aloittamisessa. Päivähoitoon tulevien ikäluokkien pieneneminen tulevaisuudessa vaatii palvelujen sopeuttamista. Joillakin alueilla pohditaan esimerkiksi päivähoitoon yksiköiden sijoittamista koulujen yhteyteen. Taulukossa 2 on nähtävissä Porin kaupungin omien päiväkotien lapsimäärät ja henkilökuntamäärät kuukausittain.

Voidaan havaita, että lapsien määrä päivähoitossa vaihtelee yksittäisen vuodenkin sisällä useammalla sadalla lapsella, mikä muodostaa henkilöstösuunnitteluun omat haasteensa. ¹

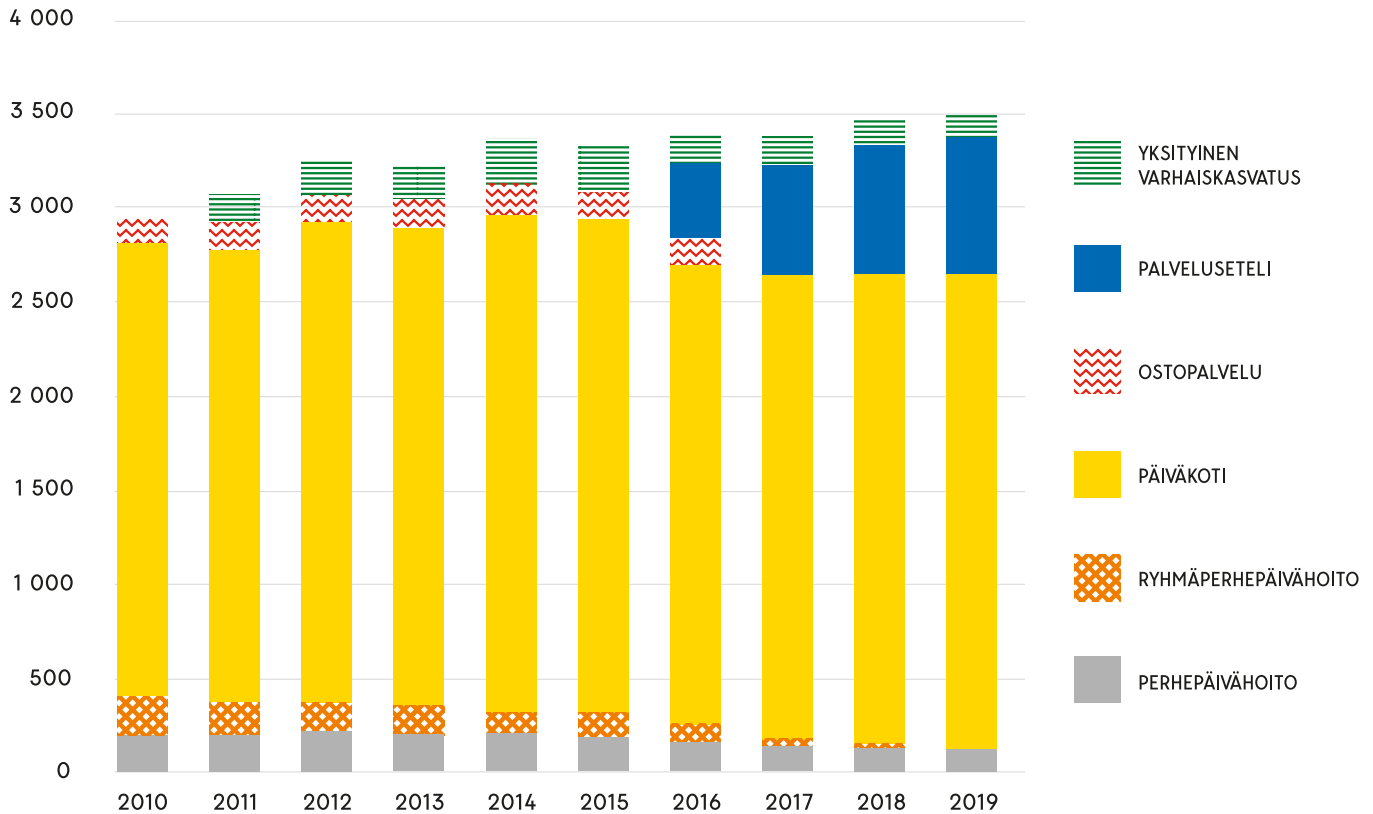
**TAULUKKO 2. PORIN KAUPUNGIN OMIA PÄIVÄKOTIEN LAPSIMÄÄRÄT
JA HENKILÖKUNTAMÄÄRÄT KUUKAUSITTAIN. ¹**

	Lapset kunnallisessa varhaiskasvatuksessa					Henkilöstön kokonaismäärä				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
tammi	3 036	2 765	2 754	2 740	2 704	770	716	731	714	713
helmi	3 087	2 821	2 785	2 764	2 735	780	727	744	723	721
maalisk.	3 101	2 856	2 823	2 794	2 748	781	730	744	733	733
huhti	3 126	2 867	2 857	2 834	2 564	796	738	743	732	707
touko	3 118	2 894	2 850	2 802	2 516	782	744	745	729	707
kesä	2 356	2 222	2 242	2 307	2 115	643	623	630	610	589
heinä	2 287	2 161	2 196	2 230	2 002	645	631	627	618	581
elo	2 549	2 461	2 479	2 511	2 374	635	650	661	631	646
syys	2 641	2 551	2 573	2 610	2 446	696	708	723	688	686
loka	2 671	2 617	2 618	2 642	2 470	702	713	729	705	690
marras	2 696	2 643	2 643	2 651	2 502	703	719	729	716	694
joulu	2 680	2 628	2 658	2 645	2 497	711	717	738	704	694
Palsepk joulukuu	389	584	675	740	^{9/20} 737					

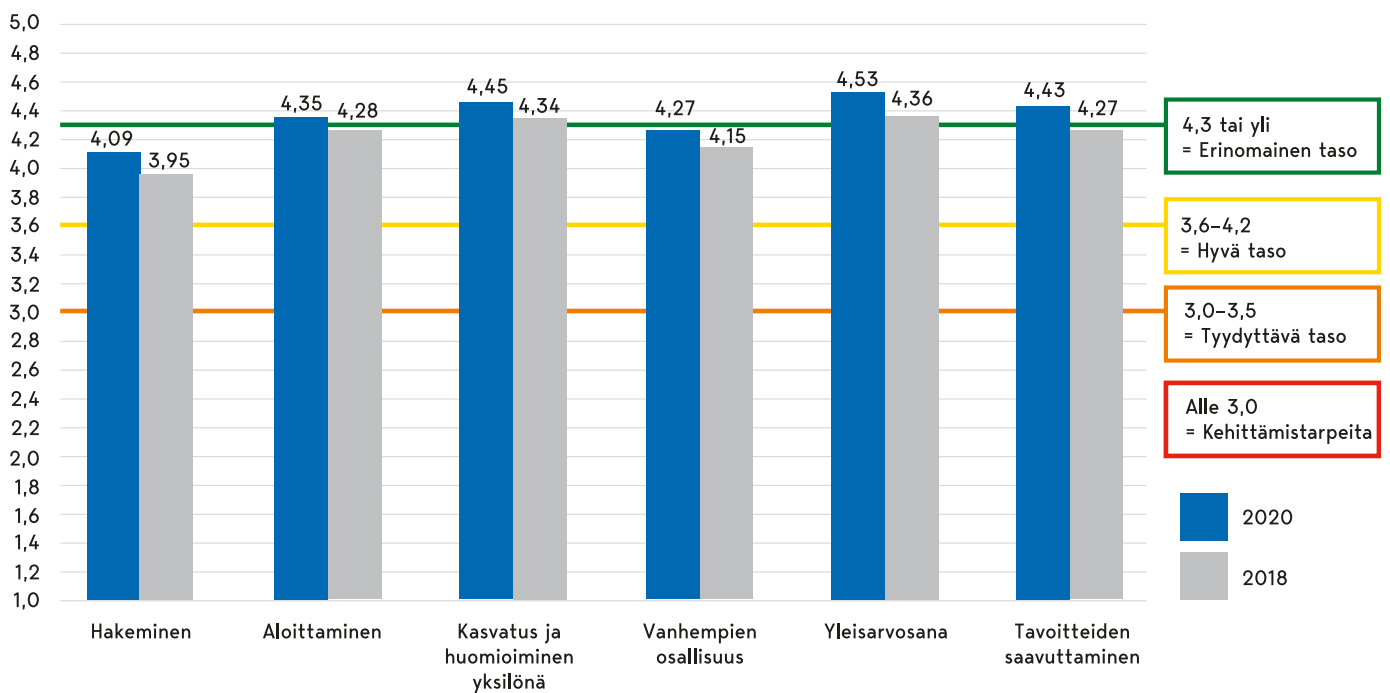
Henkilökunnan mitoitus on paikoitellen haastavaa, sillä henkilöstön ja lasten määrä eri toimipisteiden välillä tulisi saada optimoitua. Henkilöstömitoitus on lakisääteinen ja se määrittyy tietynikäisten lasten määränä suhteessa työntekijöiden määrään. Sen lisäksi erityislasten määrä vaikuttaa henkilöstötarpeeseen. Haastetta lisää myös päivähoidossa olevien lasten määrän vaihtelu viikko- ja kuukausitasoilla johtuen perhekohtaisesta hoidon tarpeesta. Edellisten lisäksi varhaiskasvatukseen kohdistuu säästöpainetta, minkä vuoksi esiin on nostettu henkilökunnan vähentäminen eläkkeelle siirtymisen myötä. Henkilökunnan vähentäminen muodostuu kuitenkin vaikeaksi yhtälöksi, kun hoidettavien lasten määrä vähenee hajanaisesti eri puolilla kaupunkia. Vaikka lasten kokonaismäärä siis väheneekin, ei työntekijöiden määrää mitoituksen perusteella voida kuitenkaan yksittäisissä toimipisteissä vähentää.

Vuoden 2020 aikana Porin kaupungin varhaiskasvatusyksikössä työskenteli 633 henkilöä, joista määräaikaista oli 117 henkilöä. ¹ Henkilöstömäärän osalta tarkastellaan kriittisesti esimiesten määrää ja eläkkeelle siirtymisten yhteydessä tarkastellaan palveluverkon mahdollistamia erilaisia ratkaisuja. Lisäksi oppimisen ja kehityksen tukea resursoidaan alueellisesti, mikä tarkoittaa rajallisen avustajaresurssin priorisointia alueen sisällä olevien avustettavien välillä. Tavoitteena on monipuolistaa tukimuotoja. Myös loma-aikojen päivystävistä päiväkodeista pyritään sopimaan hyvissä ajoin, jolloin henkilökunnan lomaa voidaan porrastaa tehokkaammin ilman sijaisien palkkaamista. ¹

KUVA 1. PORIN KAUPUNGISSA VARHAISKASVATUKSEN PIIRISSÄ OLEVIENTEN LASTEN MÄÄRÄ EROTELONA ERI HOITOMUOTOIHIN

KUVA 2. KYSELYN TULOKSET AIHEALUEITTAIN ¹

Kuvassa 1 on havainnollistettu lasten hoitomäärän jakautumista hoitomuodoittain. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus tarkoittaa yksityisen hoidon tukea, joka maksetaan Kelasta suoraan hoitajalle. Tukea ei makseta niille lapsille, jotka ovat kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Palvelusetelipäiväkodit kunnan järjestämänä palveluna näkyvät kuviossa sinisen värisenä palkkina. ¹

Porin kaupungin varhaiskasvatuksesta toteutettiin hoidossa olevien lasten vanhemmille kysely vuonna 2020, ennen koronaviruspandemian alkamista (Kuva 2.). Samansisältöinen kysely toteutettiin viimeksi vuonna 2018. Yhteenvetona voidaan todeta, että vanhemmat ovat Porissa tarjottuun varhaiskasvatukseen tyytyväisiä. Asiakaskysely toteutettiin sähköisenä 6.4.–26.4.2020 ja vastausprosentiksi saatiin 19,8 %. Kyselyn aihealueet olivat varhaiskasvatuspaikan hakeminen, aloittaminen, lapsen kasvatus ja huomioiminen yksilönä, vanhempien osallisuus, yleisarvosana sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kehittäminen.

Tiedolla johtaminen

Aiemmin vuonna 2019 toteutetun varhaiskasvatuksen auditoinnin tuloksina todettiin, että tuottavuuspotentiaalia on edelleen löydettävissä. Varhaiskasvatusyksikkö on kuitenkin jo ennen auditointia toteuttanut tehostamistoimia. Esimerkiksi iltahoidon tarjoaminen on keskitetty keskusta-alueella kahteen päiväkotiin. Näiden lisäksi Laviassa varhaiskasvatus tarjoaa myös iltahoitoa asiakkaiden tarpeen mukaan. Lisäksi pyritään edelleen tehostamaan tietojärjestelmien käyttöä ja kehittämään tiedolla johtamista.

Varhaiskasvatuksen vuositavoitteissa on mainittu sähköisen työvuorosuunnittelun käyttöönotto, jota on vuoden 2020 aikana kokeillut seitsemän päiväkotia. Sähköinen työvuorosuunnittelu on tulossa käyttöön kaikille elokuun 2021 alusta, jolloin päästään eroon käsin kirjoitetuista työvuorolistoista. Myös lasten hoitoaikojen kirjaamista sähköiseen järjestelmään on tehostettu, sillä hoidossa olevien lasten läsnäolotietojen oikeellisuus on olennaista käyttöastetta tarkasteltaessa. Sähköisen järjestelmän oikea käyttö antaa tietoa kunkin päiväkodin tilanteesta juuri nyt ja tarjoaa vertailumahdollisuuden suunniteltujen ja toteutuneiden

hoitoaikojen välillä. Kehittämiskohteena ovat myös palveluhajauksen uudelleen järjestelyt. Esimiehet otetaan mukaan ryhmien täyttöasteen optimointiin, kun uusia lapsia sijoitetaan ryhmiin. Käytännössä tämä tarkoittaa oikeaa lapsimäärää suhteessa päiväkodin henkilökuntaan. Lisäksi tavoitteena on lisätä henkilökunnan liikkuvuutta eri päivähoitoyksiköiden välillä sekä hyödyntää sijaisjärjestelyissä tarpeen mukaan kiertäviä lastenhoitajia. Myös tietojärjestelmiä kehitetään edelleen. Tarkoitus olisi päästä eroon useista eri järjestelmistä, mikä helpottaisi myös perheitä. Nykyisellään koululaisilla on käytössä Wilma-järjestelmä ja varhaiskasvatuksessa omat järjestelmänsä. ¹

Tarkastuslautakunta kannustaa saattamaan loppuun toimenpiteet varhaiskasvatuksen auditointiraportin pohjalta nousseissa kehittämiskohteissa.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä varhaiskasvatuksen siirtymistä sähköiseen työvuorosuunnitteluun. Tarkastuslautakunta myös kannustaa jatkamaan tiedolla johtamisen kehittämistä, jotta käytössä olevat henkilöstö- ja tilaresurssit tulevat hyödynnetyksi parhaalla mahdollisella tavalla.

LÄHTEET VARHAISKASVATUS:

- 1) Toteutetut haastattelut ja kuulemiset.
- 2) Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020–2022, Kaupunginjohtajan ehdotus.
- 3) pori.fi/kasvatus- ja [koulutus/varhaiskasvatus/päiväkodit](http://koulutus/varhaiskasvatus/paivakodit) ja perhepäivähoito.

5.3. Elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnittelu- ja kehittämisyksikkö

Tarkastuslautakunnan valtuustokaudelle 2017–2020 laadittu arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikohteina oli tarkoitus olla vuoden 2020 osalta ympäristö- ja lupapalvelut -toimialalta suunnittelu- ja kehittämisyksikkö sekä yhteiset palvelut -yksikkö. Konsernihallinnon toimialalle oli kuitenkin vuoden 2019 tavoitteeksi määritelty järjestää keskitetysti toimialoille yhteiset palvelut. Tähän tavoitteeseen liittyen poistettiin vuonna 2019 Porin kaupungin hallintosäännöstä maininta ympäristö- ja lupapalvelut -toimialan yhteiset palvelut -yksiköstä. Ympäristö- ja lupapalvelut -toimialan yhteiset palvelut -yksikön tehtävät ja henkilöstö siirrettiin konsernihallinnon toimialalle 1.10.2019 alkaen. ¹ Ympäristö- ja lupapalvelut toimialan yhteiset palvelut -yksikön toiminnan arviointi on rajattu edellä mainitusta syystä pois tarkastuslautakunnan vuoden 2020 työohjelmasta.

Ympäristö- ja lupapalvelut -toimialan yksiköt liitettiin osaksi 1.9.2020 aloittanutta elinvoima- ja ympäristötoimialaa.

Ympäristö- ja lupapalvelut -toimialan yksiköt 1.1.–31.8.2020	Elinvoima- ja ympäristötoimialan yksiköt 1.9.2020 alkaen
rakennusvalvontayksikkö	rakennusvalvontayksikkö
ympäristö- ja terveysvalvontayksikkö	ympäristö- ja terveysvalvontayksikkö
suunnittelu- ja kehittämisyksikkö	suunnittelu- ja kehittämisyksikkö
eläinlääkintäyksikkö	eläinlääkintäyksikkö
	kasvupalvelut ja kaupunkisuunnittelu
	ICT-yksikkö
	matkailu ja markkinointi

Organisaatiomuutoksen taustalla oli valtuustokaudelle solmittu Pori-sopimus. Sopimuksen mukaan Porin kaupungin vuoden 2017 alusta voimaantulleen organisaatiouudistuksen vaikutuksia arvioidaan viimeistään valtuustokauden puolessa välissä vuonna 2019 ². Organisaatiouudistuksen vaikutusten arvioinnin toteuttaneen ulkopuolisen konsulttiyrityksen loppuraportissa on ehdotettu toimenpiteenä, että konsernihallinnon toimiala muutetaan elinvoimatoimialaksi ³. Raportin ehdotukseen perustuen antoi kaupungin hallitus konsernihallinnon toimialajohtajalle toimeksiannon valmistella uuden elinvoimatoimialan tehtävät ja organisaation sekä tarvittavat sääntömuutokset. Valmistelutyön aikana ympäristö- ja lupapalvelut toimialan toimialajohtaja tuli valituksi toisiin tehtäviin ja hän irtisanoutui, jolloin uuden elinvoimatoimialan valmisteluun yhdistettiin ympäristö- ja lupapalvelut toimialan organisoinnin pohdinta. ⁴

Tarkastuslautakunnan valtuustokauden mukaisen arviointisuunnitelman toteuttamiseksi on tarkastuslautakunta arvioinut ennen ympäristö- ja lupapalvelut toimialan alaisuudessa ja 1.9.2020 alkaen elinvoima- ja ympäristötoimialan alaisena yksikkönä toimivaa suunnittelu- ja kehittämisyksikköä. Suunnittelu- ja kehittämisyksikön arvioinnilla on tapaustutkimuksen kaltaisesti arvioitu myös vuonna 2020 tapahtunutta organisaatiomuutosta, jossa elinvoima- ja ympäristöasiat yhdistettiin saman toimialan alaisuuteen.

Suunnittelu- ja kehittämisyksikön tehtävistä

Suunnittelu- ja kehittämisyksikön tehtävät jakautuvat karkeasti viranomaistoimintaan ja muihin tehtäviin. Arviointihetkellä yksikössä työskenteli virkasuhteessa sekä erilaisilla työsuhdemuodoilla yhteensä 20 henkeä, joista neljä oli työllistettyjä. Yksikkö on asiantuntijaorganisaatio, jonka toimintasektori on laaja-alainen ⁵.

Suunnittelu- ja kehittämisyksikössä vastataan laissa kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta määrätyistä ympäristönsuojelun edistämistehtävistä alueella ^{6,7}.

Kunnan tulee alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoita-

malla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 24.1.1986/64 § 3

Viranomaistoiminnoista suunnittelu- ja kehittämisyksikössä valmistellaan sekä pannaan täytäntöön asioita jätelain mukaisen seudullisen jätehuoltoviranomaisen päätettäväksi. Seudullinen jätehuoltojaosto on Porin, Eurajoen, Harjavallan, Kokemäen, Merikarvian, Nakkilan, Siikaisten ja Ulvilan jätehuoltoviranomainen.^{6,7,8} Asioita valmistellaan ja pannaan täytäntöön myös laissa liikenteen palveluista määritellyn, EU:n parlamentin ja neuvoston antaman palvelusopimusasetuksen mukaisen seudullisen joukkoliikenneviranomaisen päätettäväksi. Joukkoliikennejaosto toimii Porin, Ulvilan, Nakkilan, Harjavallan ja Kokemäen toimivaltaisena joukkoliikenneviranomaisena.^{6,8,9,10} Joukkoliikenteeseen liittyvät asiat käsitellään ennen niiden viemistä joukkoliikennejaoston päätettäväksi joukkoliikennetoimikunnassa, jossa on virkamiesjäseniä yhteistoimintakunnista. Suunnittelu- ja kehittämisyksikössä on myös luonnonsuojeluviranomaistoimintoja. Kunnan vastuut luonnonsuojelulaisissa liittyvät tällä hetkellä lähinnä paikallisvalvontaan, mutta luonnonsuojelulaki on uudistumassa ja kunnan vastuiden ennakoita lisääntyvän. Luonnonsuojeluun liittyy myös muuta lainsäädäntöä, kuten laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta.⁵

Suunnittelu- ja kehittämisyksikkö järjestää ympäristökasvatusta kaikille kaupunkilaisille vakiintuneiden ja yksikön tehtäviä läpileikkaavien tiimityöskentely- ja tiedotustapojen kautta. Lisäksi yksiköstä on saatavissa jätemaksuilla rahoitettavaa jäteneuvontaa sekä esimerkiksi hankeresursseilla annettavaa energia- ja ilmastoneuvontaa. Keskeinen osa toimintaa ovat myös erilaiset tapahtumat ja retket, joita ei koronavirusepidemian vuoksi kuitenkaan pystytty toteut-

tamaan täysin suunnitellusti vuonna 2020. Esimerkiksi kaupunkilaisten kestävään elämäntapaan opastavaa ympäristökasvatustyötä on poikkeusaikana kuitenkin pyritty toteuttamaan aikaisempaa monipuolisemmalla tiedottamisella ja muuttamalla tilaisuuksia virtuaalisiksi.^{5,11}

Ympäristön seuranta ja tutkimus ovat myös osa suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimintaa, jossa painopisteenä on erityisesti Yyterin dyynien suojelu. Myös luontopolkujen ja -reitistöjen kunnossapito ja huolto kuuluvat yksikön tehtäviin. Reitistöjen kunnossapito- ja huoltotoiminta on järjestetty työllistämisesursseilla. Koronavirusepidemia nosti luontopolkujen ja -reittien suosiota, joten niiden kunnossapidon ja huoltotoiminnan merkitys on entisestään kasvanut. Kotimaan matkailun suosion on arvioitu olleen nousussa jo ennen koronavirusepidemiaa. Lisääntyneiden kävijämäärien myötä esimerkiksi Yyterin alueen reitistöjen kunto ja opasteiden merkitys on korostunut alueen luonnon suojelemiseksi. Suunnittelu- ja kehittämisyksikön tehtäviin kuuluu myös kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden kalastus- ja metsästyslupiin liittyvien asioiden hoito.⁵

Suunnittelu- ja kehittämisyksikkö vastaa toimintasäännön mukaan myös ympäristöhankkeista. Hanketoimintaa tehdään kaupunki- ja maakuntatasolla. Maakuntatasoisessa hanketoiminnassa Porin kaupunki toimii usein keskuskuntana. Suunnittelu- ja kehittämisyksikön hanketoiminta liittyy muun muassa ilmastonmuutoksen hillitsemiseen, uusiutuvan energian käytön edistämiseen sekä luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen. Rahoitukseltaan ja aika-tiloiltaan erilaisten hankkeiden avulla saadaan työkaluja, asiantuntijaosaamista, resursseja sekä ideoita suunnittelu- ja kehittämisyksikön kehittämistoimintaan.⁵ Esimerkkinä hanketoiminnan vaikuttavuudesta voidaan mainita Suomen

© Anssi Koskinen

ympäristökeskuksen koordinoima tutkimus- ja kehittämis-hankkeisiin kuuluva Kohti hiilineutraalia kuntaa -verkosto, johon Porin kaupunki kuuluu. Hinku-verkostoon kuuluvat kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan sitä, että kunnan päästöjä saadaan vähennettyä 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Valtakunnallisesti kasvihuonepäästöt olivat Hinku-kunnissa laskeneet vuoteen 2018 mennessä keskimäärin 25 prosenttia vuoden 2007 tasosta. Porissa kasvihuonepäästöt olivat laskeneet vuoteen 2018 mennessä 39 prosenttia vuoden 2007 tasosta, joten Pori oli Suomen ympäristökeskuksen raportoitujen tietojen perusteella tavoitteessaan Hinku-verkoston keskiarvoa edellä. ¹²

Tavoitteiden asettaminen

Ympäristö- ja lupapalvelut -toimialan vuodelle 2020 määritellyt kaupunginvaltuustoon nähden sitovat palvelulupaukset liittyivät Porin kaupungin strategisista painopisteistä Hyvän elämän Poriin sekä Työn ja yrittämisen Poriin. Palvelulupauksilla on nähty yhteys Porin kaupungin kasvu- ja elinvoimaohjelmaan. ¹³ Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat palvelulupaukset sekä toiminnan tunnusluvut määritellään toimialakohtaisesti, eikä niistä ole välttämättä nähtävissä toteutetaanko niitä jossain tietyssä toimialan yksikössä.

Toimialajärjestelyn seurauksena 1.9.2020 aloittaneen elinvoima- ja ympäristötoimialan toiminta keskittyi vuonna 2020 yhteiselön käynnistämiseen. Toimialalle määriteltiin TOP 10 -kehittämishankkeet ja niille vastuuhenkilöt. Elinvoima- ja ympäristötoimialalle tullaan asettamaan

kehittämishankkeisiin liittyvät vuositavoitteet, jotka on tarkoitus viedä elinvoima- ja ympäristölautakunnalle vahvistettavaksi kesäkuussa 2021. Yksi määritellyistä kehittämissankkeista on Porin kaupungin toimenpiteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. ⁵

Toimialan tarkoitus

Elinvoimaisuuden tehokkaaseen edistämiseen yleisesti kuntatasolla liittyy eri toimenpiteiden tekeminen samansuuntaisesti, samanaikaisesti ja yhteisvaikutukseltaan tehokkaasti. Edellytyksenä on paikallisten olosuhteiden tunteminen ja säädöskehysten tiedostaminen. ¹⁴ Elinvoima- ja ympäristötoimialan toiminnan tarkoitus määritellään Porin kaupungin hallintosäännössä siltä osin, kun siinä kerrotaan, mistä asioista toimialan asioiden päätöksenteosta vastaava lautakunta päättää ¹⁵. Pohdittaessa uuden elinvoima- ja ympäristötoimialan tarkoitusta voidaan se arviointihavaintojen perusteella nähdä esimerkiksi elinvoiman edistämisenä painotettuna ympäristöasioilla tai ympäristöasiat voidaan nähdä reunaehtoina elinvoiman edistämiseksi ⁵. Elinvoima- ja ympäristötoimialan yhdistäväksi teemaksi on organisaatiomuutoksen valmistelumateriaalissa mainittu olosuhteiden luominen yritysälämälle ympäristön kannalta kestävällä tavalla ⁴.

Talous

Kaupunginvaltuustolla on laaja harkintavalta päättää talousarvion määrärahakokonaisuuksista ¹⁶. Porissa kaupunginvaltuusto päättää talousarviossa toimialoja sitovat tavoitteet ja asettaa niiden saavuttamiseksi määrärahat. Määrärahojen osalta toimialalle määritellään kaupunginvaltuustoon nähden sitovat taloudelliset erät. Porin kaupungissa toimialoja taloudellisesti sitovat erät ovat toimialan toimintatuottojen ja -menojen summasta muodostuva toimialakohtainen toimintakate sekä erikseen määritellyt investointierät. ¹³ Toimialoille tavoitteiden saavuttamiseksi asetetut määrärahat on talousarviossa esitetty jaettuna toimialan yksiköille, mutta yksikkökohtaiset toimintakatteet eivät ole kaupunginvaltuustoon nähden sitovia erä. Toimialojen yksiköiden ja niiden alaisten toimintayksiköiden sekä kustannuspaikkojen tileittäin esitetyt käyttösunnitelmat vahvistetaan lautakunnissa. Muutoksia käyttösunnitelmiin on tilikauden aikana mahdollisuus tehdä toimialalle talousarviossa määritellyn kaupunginvaltuustoon nähden sitovan määräraha-kehysten sisällä. Muutokset vahvistaa lautakunta tai lautakunta voi antaa oikeuden muutoksien tekemisestä toimialajohtajalle. ¹⁷

Suunnittelu- ja kehittämisyksikkö oli ympäristö- ja lupapalvelut toimialan yksiköistä taloudellisessa mielessä suurin. Elinvoima- ja ympäristötoimialan yksiköistä suunnittelu- ja kehittämisyksikkö on kasvupalvelut ja kaupunkisuunnitteluyksikön sekä ICT-yksikön jälkeen taloudellisessa mielessä kolmanneksi suurin. Suunnittelu- ja kehittämisyksikön käyttösuunnitelmassa vahvistettu toimintakate oli vuodelle 2020 noin 4,1 milj. euroa.^{18,19} Toimintakatetta tarkasteltaessa on huomioitava, että suunnittelu- ja kehittämisyksikön alaisuudessa toimivan joukkoliikenne- ja liikkuminen-toimintayksikön toimintakate on Porin kaupungin osuus joukkoliikenneviranomaistoiminnasta. Yhteistoimintakunnat maksavat joukkoliikenneviranomaisen palveluista asukasluvun suhteessa Porin kaupungille. Joukkoliikenne- ja liikkuminen -toimintayksikön toimintaan oli vuonna 2020 kohdistettu noin 89 prosenttia suunnittelu- ja kehittämisyksikön alkuperäisestä kokonaistoimintakatteesta¹⁸. Lisäksi kaupunginvaltuusto myönsi toukokuussa ympäristö- ja lupapalvelut toimialalle yhden milj. euron määrärahalisäyksen vuodelle 2020 käytettäväksi Porin Linjat Oy:n lyhyen ajan taloudellisen aseman parantamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi²⁰. Muihin suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimintoihin eli esimerkiksi ympäristösuojelun edistämiseen oli alkuperäisestä kokonaistoimintakatteesta kohdistettu noin 11 prosenttia¹⁸. Tärkeää on myös huomata, että suunnittelu- ja kehittämisyksikön toiminnoista jätehuoltoviranomais-toiminta ja jäteneuvonta tulee rahoittaa jätehuoltomaksutuloilla, ei toimialan määräraha-kehiksestä.

Yhteisiä näkökulmia

Toimialajärjestelyn valmisteludokumenttien perusteella ennen konsernihallinnontoimialan alaisuudessa järjestetyissä elinvoiman edistämisen toiminnoissa sekä ympäristö- ja lupapalvelut toimialan tehtävissä nähtiin yhteinen näkökulma. Sen katsottiin mahdollistavan yhteisten tavoitteiden asettamisen toiminnoille.⁴ Arvioitaessa suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimintaa on yhteinen näkökulma löydettävissä esimerkiksi Porin alueen luonnonsuojellisesti arvokkaiden alueiden suojelussa ja toisaalta näille alueille suuntautuvan matkailun edistämässä. Molemmat tavoitteet on siis mahdollista huomioida samanaikaisesti, esimerkiksi selkeiden opasteiden avulla. Luontopolkujen ja

reitistöjen ylläpidossa on havaittu myös mahdollisuuksia toiminnan yhtenäiselle koordinoinnille. Joukkoliikenteen suunnittelussa on taas tärkeänä näkökulmana työmatkaliikenteen sujuvuus, mikä on samalla alueen elinvoimatekijä. Kaavamuutoshankeisiin liittyvän päätöksenteon valmistelutyössä vaikuttaa toimialajärjestelyn seurauksena olevan entistä sujuvammin mahdollisuus painottaa ympäristönäkökulmia. Ympäristövaikutusten arviointiin liittyviä viranomaislausuntoja valmistellaan elinvoima- ja ympäristölautakunnan annettavaksi suunnittelu- ja kehittämisyksikössä. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttaville toiminnoille kuten teollisuusinvestoinneille tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen lupa²¹ ja ympäristövaikutuksen arviointi lausuntoineen liittyy tähän ympäristölupaprosessiin. Lupaprosessien sujuvuus taas on kaupungin elinvoiman edistämiseen liittyvä tavoite vuonna 2021¹³.

Omistajaohjausnäkökulmia

Kaupunginhallitus päätti perustuen ulkoisen konsultin toteuttamaan Porin kaupungin jätehuollon uudelleenjärjestelyä koskevaan selvitykseen liittyen käynnistää jätehuollon yhtiöittämistoimintoja koskevan valmistelun kokouksessaan 22.6.2020. Lisäksi samassa kokouksessa kaupunginhallitus päätti asettaa työryhmän valmistelevaan jätehuollon yhtiöityksen tarkempaa toteutusta²². Työryhmä antoi loppuraporttinsa kaupunginhallitukselle 23.11.2020, jossa päätettiin muun muassa käynnistää toimenpiteet, joiden tarkoituksena on perustaa jätehuollon palvelutehtävien hoitamiseksi kuntaomisteinen jätehuolto-yhtiö. Mahdollisen periaatepäätöksen jätehuollon toiminnan siirrosta perustettavaan yhtiöön tekee lopulta kaupunginvaltuusto.²³ Yhtiöittäminen tulisi toteutuessaan koskemaan jätehuollon palvelutehtäviä, jotka järjestää teknisen toimialan alainen jätehuoltoyksikkö sekä jäteneuvontaa, mikä on elinvoima- ja ympäristötoimialan suunnittelu- ja kehittämisyksikön alaista toimintaa⁵.

Omistajaohjausnäkökulma on nähtävissä myös kaupunginhallituksen 9.9.2019 tekemässä päätöksessä käynnistää joukkoliikenteen järjestämisvaihtoehtoja koskeva ulkoisen konsultin toteuttama selvitystyö. Selvityksen perusteella käynnistettiin muun muassa valmistelu liikenteen sopimus-

mallin muuttamisesta käyttöoikeussopimuksesta hankinta-sopimukseksi. Jatkossa lipputulot menisivät liikennöitsijän sijaan liikenteen tilaajalle, jolloin myös lipputuloihin liittyvä riski olisi liikenteen tilaajalla kuten Porin kaupungilla. Lisäksi teetetyt selvityksen perusteella käynnistettiin valmistelu lipunmyynnin hallinnollisten- ja kehittämistehtävien siirtämiseksi joukkoliikenneviranomaisen järjestettäväksi.^{5, 24}

Arviointihavaintona on todettu, että toimialat ovat Porin kaupungin organisaatiossa toimintakehyksiä, joissa yksiköt toimivat. Tämä toimintakehys muuttui muun muassa suunnittelu- ja kehittämisyksikön osalta 1.9.2020 elinvoima- ja ympäristötoimialan aloittaessa toimintansa.

Suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimintasektori on arviointihavaintojen perusteella laaja-alainen viranomais-toiminnan ja ympäristönsuojeluun liittyvien tehtävien yhdistelmä. Suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimintaan tulee kohdistumaan haasteita useista suunnista. Lainsäädäntökehys on uudistumassa^{25, 26}, toimintojen järjestämistapaselvityksiin liittyvät muutokset aiheuttavat järjestely- ja selvitystyötä, sopimuskaudet ovat päättymässä useammassa toiminnossa kuten kalastus- ja metsästysalueisiin sekä joukkoliikenteeseen liittyen. Koronavirusepidemia sekä taloudelliset sopeuttamistoimet haastavat toimintatapoja ja resurssointia. Kuntavaalit tuovat myös oman haasteensa, koska suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimintaan liittyvät jätehuolto- ja joukkoliikennejaostot järjestäytyvät uudelleen.

Suunnittelu- ja kehittämisyksikössä haetaan ahkerasti hankkeisiin ja hanketoiminnalla on ympäristöasioiden hoidossa pitkä historia. Eripituiset hankkeet suunnittelu- ja kehittämisyksikössä voivat liittyä esimerkiksi ilmastomuutoksen hillitsemiseen, uusiutuvan energian käytön edistämiseen sekä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estämiseen. Hanketoiminta tuo arviointihavaintojen perusteella mukanaan ideoita sekä resursseja rahoituksen ja asiantuntemuksen muodossa.

Vastuu ilmastomuutoksen torjunnasta vaikuttaa siirtyvän yhä enemmän valtiontasolta kuntatasolle. Suunnitte-

lu- ja kehittämisyksikölle on myös kaavailtu alustavasti vastuuta ilmastohankkeiden koordinoinnista läpi koko Porin kaupungin organisaation. Hanketoiminnalla lieene mahdollisuus vastata osaan valtiolta kunnille siirtyneistä vastuista lyhyellä tähtämellä, mutta pitkänaikavälin toiminnalta vaikuttaa puuttuvan resurssointi.

Ympäristöasioiden huomioiminen ja siitä kertominen elinvoiman edistämisen rinnalla tai reunaehtoina on arviointihavaintojen perusteella jatkuvasti tärkeämpi asia. Kuntalaisten arvioidaan vaativan kunnalta ympäristön kannalta kestäviä toimintatapoja samalla tavalla, kun asiakkaat vaativat niitä yrityksiltä. Esimerkiksi hiilineutraalisuus sekä puhtaan energian saatavuus tulevat arviointihavaintojen perusteella korostumaan strategiatasolla entisestään.

Toimialojen vuoden 2021 määräraha-kehikseen on liittynyt raskaita taloudellisia säästötavoitteita. Taloudellisten säästötavoitteiden toteuttaminen suunnitelmallisesti toiminnan tavoitteet huomioon ottaen on arviointihavaintojen perusteella ollut haastavaa.

Omistajaohjausnäkökulma on suunnittelu- ja kehittämisyksikön toiminnassa myös läsnä, vaikka omistajaohjaus mielletäänkin liittyvän lähinnä konserniyhteisöjen ohjaamiseen. Vuoden 2020 aikana on kaupunginhallituksessa käsitelty selvityksiä muun muassa jätehuoltoyhtiön perustamiseen ja joukkoliikenteen järjestämistapaan liittyen. Joukkoliikenteen järjestämistapaan liittyvät selvitykset kytkeytyvät suunnittelu- ja kehittämisyksikön lisäksi vahvasti myös Porin kaupungin 100 prosenttisesti omistamaan Porin Linjat Oy:n toimintaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että suunnittelu- ja kehittämisyksikön toimialan eli toimintakehyksen muuttuessa muuttuu myös se, minkälaisen tarkoituksen omaavassa toimintakehyksessä tehtäviä toteutetaan.

Tarkastuslautakunta toivoo yleisesti, etteivät toimialat määritä Porin kaupungin tehtävien välisen yhteistyön sujuvuutta vaan yhteistyö sujuu läpi prosessien.

Tarkastuslautakunta näkee elinvoima- ja ympäristötoimialan perustamisen mahdollistavan toimialan yksiköiden entistä tiiviimmän yhteistyön ja ympäristöasioiden integroimisen paremmin elinvoima-ajatteluun. Tarkastuslautakunta toteaa, että toimialajärjestelyyn liittyvien hyötyjen saavuttaminen vaatii, että elinvoima- ja ympäristötoimialan tehtäville määritellään selkeät seurattavat tavoitteet ja mittarit. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että jos tavoitteen saavuttamiseksi ei ole taloudellista tai henkilöresurssia, ei tavoitteen saavuttaminenkaan toivotusti ole todennäköisesti mahdollista. Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, että taloudellisten säästötavoitteiden toteutuksen pohjalta vaikuttaa puuttuvan aikataulusyistä kytkentä tavoitteisiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että elinvoima- ja ympäristötoimialan monialaisuuden johtaminen menestykselliseksi edellyttää hyvän keskusteluyhteyden ja luottamuksen ilmapiirin säilyttämistä läpi toimialan.

Tarkastuslautakunta näkee arvioinnin perusteella tarpeen keskitetylle hanketoiminnolle, koska hankkeiden katsotaan tuovan Porin kaupungille resursseja kehittämistoimintaan rahoituksen ja asiantuntemuksen muodossa. Hankkeiden tulosten pitkänaikavälin hyötykäytön varmistamisen lisäksi tarpeita on hankkeiden talousasioiden keskitetylle järjestämiselle. Hanketoiminto voisi myös kartoittaa ja mainostaa hankkeita läpi organisaation sekä estää aiheeltaan päällekkäisiin hankkeisiin osallistumisen.

Tarkastuslautakunta näkee tarpeen käynnistää uudelleen²⁷ keskustelu Porin kaupungin vastuullisuusraportoinnista eri sidosryhmien suuntaan. Tämä nähdään alueen elinvoimaa edistäväksi tekijäksi kunnan vastuullisen toiminnan toimiessa yhtenä alueen vetovoimatekijänä.

LÄHTEET ELINVOIMA- JA YMPÄRISTÖTOIMIALAN SUUNNITTELU- JA KEHITTÄMISYKSIKÖ:

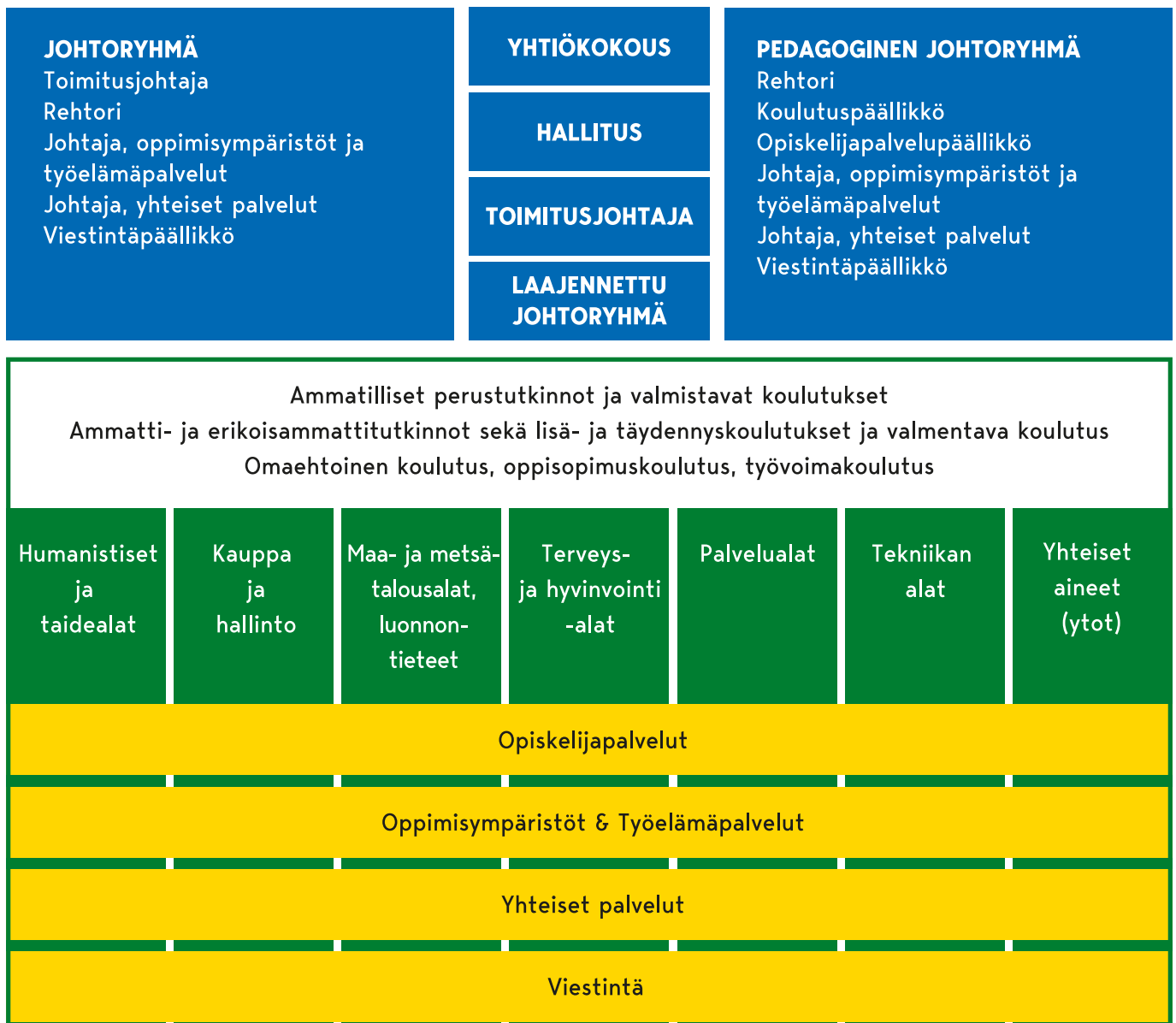
- 1) Kaupunginvaltuuston 23.9.2019 § 96 päätös liitteineen.
- 2) Pori-sopimus 2017.
- 3) Tamora Oy, Pori-sopimuksen mukainen organisaation ja johtamisjärjestelmän muutoksen vaikutusten arviointi.
- 4) Kaupunginvaltuuston 18.5.2020 § 64 päätös liitteineen.
- 5) Toteutetut haastattelut ja kuulemiset.
- 6) Ympäristö- ja lupapalvelut toimialan toimintasääntö 1.5.2020.
- 7) Elinvoima- ja ympäristötoimialan toimintasääntö 1.9.2020.
- 8) Jätelaki 646/2011.
- 9) Laki liikenteen palveluista 24.5.2017/320.
- 10) Rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1370/2007.
- 11) Elinvoima- ja ympäristölautakunta 3.3.2021 § 45.
- 12) Suomen ympäristökeskus SYKE (2020). SYKE - Kuntien ja alueiden KHK-päästöt. Saatavilla: <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>.
- 13) Porin kaupungin talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020-2022.
- 14) Kuntaliitto, Elinvoimajohtaminen <https://www.kuntaliitto.fi/elinvoima-ja-tyollisyys/kuntien-elinkeinopolitiikka/elinvoimajohtaminen-kunnissa>, haettu 14.1.2020.
- 15) Porin kaupungin hallintosääntö, voimassa 1.10.2019.
- 16) JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma, julkaistu 26.10.2016.
- 17) Porin kaupungin vuoden 2021 talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.
- 18) Ympäristö- ja lupapalveluiden toimiala, käyttötaloussuunnitelma 2020.
- 19) Elinvoima- ja ympäristötoimiala, käyttötaloussuunnitelma 2021.
- 20) Kaupunginvaltuusto 18.5.2020 § 65.
- 21) Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu, https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi/Ymparistolupa, haettu 1.2.2021.
- 22) Kaupunginhallitus 22.6.2020 § 361.
- 23) Kaupunginhallitus 23.11.2020 § 643.
- 24) Kaupunginhallitus 16.3.2020 § 146.
- 25) Valtioneuvosto, Jätelain uudistus etenee - erilliskeräyksen laajeneminen vauhdittaa kiertotaloutta, <https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/jatelain-uudistus-etenee-erilliskerayksen-laajeneminen-vauhdittaa-kiertotaloutta>, haettu 2.2.2021.
- 26) Ympäristöministeriö, Luonnonsuojelulainsäädännön uudistus, <https://ym.fi/lsuudistus>, haettu 2.2.2021.
- 27) Toivonen T. (2013) Yhteiskuntavastuun raportointi kuntasektorilla - case Porin kaupunki, Satakunnan ammattikorkeakoulu <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/68236/Yhteiskuntavastuun+raportointi+kuntasektorilla.pdf;jsessionid=D9C9B598D79FFC61A54F96F9A81A36A4?sequence=1>, haettu 8.2.2021.

5.4. Länsirannikon Koulutus Oy

Tarkastuslautakunnan vahvistaman vuoden 2020 arvioinnin työohjelman mukaisesti on arvioitu Porin kaupunginvaltuuston Länsirannikon Koulutus Oy:lle asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Länsirannikon Koulutus Oy:llä on katsottu olevan merkittävä rooli Porin kaupunkikonsernissa ja siksi kaupunginhallitus on määritellyt kyseessä olevan yhtiön yhdeksi Porin kaupungin kahdeksasta strategisesta konserniyhtiöstä ¹.

Länsirannikon Koulutus Oy järjestää toisen asteen ammatillista perus-, lisä- ja täydennyskoulutusta, oppisopimuskoulutusta sekä muuta ammatillista koulutusta. Työelämän kehittäminen on ammattikoulutuksen ohella mainittu yhtiön keskeiseksi ydintehtäväksi. Visiona yhtiöllä on olla Suomen paras ammattiosaamisen kehittäjä vuoteen 2025 mennessä. ²

KUVA 1. LÄNSIRANNIKON KOULUTUS OY:N ORGANISAATIOKAAVIO ³

Omistajaohjaus ja yhtiön strategiatyö

Länsirannikon Koulutus Oy:n omistajat:

- Porin kaupunki 48 %
- Rauman kaupunki 27 %
- Laitilan kaupunki 12 %
- Porin Aikuiskoulutussäätiö 13 %.

Porin kaupungille muodostuu yhtiössä enemmistöomistajan asema, koska Porin kaupunki omistaa sataprosenttisesti Porin Aikuiskoulutussäätiön. Porin kaupungin konserniohje on hyväksytty Länsirannikon Koulutus Oy:n hallituksen kokouksessa, minkä myötä yhtiö on hyväksynyt muun muassa sen, että Porin kaupunginvaltuusto asettaa yhtiölle vuosittavoitteet. Yhtiön toimitusjohtaja esittelee kaupungin hallitukselle yhtiön tulevan vuoden toimintasuunnitelman ja antaa samalla tavoite-ehdotukset. Porin kaupungin hallituksen käsittelemät tavoitteet liitetään osaksi koko Porin kaupungin talousarvioehdotusta, jonka Porin kaupunginvaltuusto hyväksyy seuraavalle vuodelle. ⁴ Tavoitteiden toteutumisesta yhtiö raportoi omistajalle muiden strategisten konserniyhtiöiden tapaan neljännesvuosittain ¹.

Yhtiön omistajat nimeävät yhtiökokousedustajat ja Porin kaupungin konserniohjeen mukaan kaupungin hallitus antaa yhtiökokousedustajalle hallituksen jäsenten valintaa koskevat evästyksiset ¹. Kaikkien omistajakuntien kaupunginjohtajilla ja Porin kaupungin osalta myös rahoitusjohtajalla sekä koordinaatiovastaavalla toimialajohtajalla on läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa. Länsirannikon Koulutus Oy:n osalta koordinaatiovastaavalla toimialajohtaja on sivistystoimialan toimialajohtaja. Hallitustyön kautta omistajakuntien näkemykset saadaan osaksi yhtiön strategiaa ja toimintasuunnitelmaa. ⁵ Tärkeää on huomata, että hallitukseen valittu jäsen edustaa tehtävässään tytäryhtiötä, ei hänet päätöselimeen valinnutta tai muuta tahoa ⁶. Porin kaupungin konserniohjeen mukaan yhtiön on pyydettävä omistajan enakkokäsitystä merkittävistä asioista ¹. Enakkokäsitys pyydetään Länsirannikon Koulutus Oy:ssä aina myös yhtiön muilta omistajilta. Yksi omistajaohjauksen väline ovat myös tarvittaessa järjestettävät omistajatapaamiset. ⁵

Oppilaitoksen nimenä toimii yhtiön aputoiminimi WinNova ². WinNova on opiskelijamäärältään maan kolmen tai neljän suurimman ammattioppilaitoksen joukossa. Osakeyhtiömuotoisista ammattioppilaitoksista Länsirannikon Koulutus Oy on opiskelijamäärältään maan suurin. ⁵ Yhtiön toimipisteet sijaitsevat Raumalla, Porissa, Laitilassa, Ulvilassa ja Uudessakaupungissa ³.

Yhtiön strategiatyö alkaa ympäristöstä lähtöisin olevien muutosvoimien arvioinnista. Yhden tason näistä muutosvoimista muodostavat omistajakuntien strategiat sekä konserniyhtiöitä koskevat omistajapolitiittiset linjaukset. Ammatilliseen koulutukseen kohdistuu myös valtakunnallisia ja globaaleja muutosvoimia. Suuria muutosvoimia yhtiön vuosille 2018–2021 laaditun strategian taustalla ovat olleet ammatillisen koulutuksen reformi sekä rahoitusmallissa tapahtuneet muutokset. Maahanmuuttovirtojen ja ikäluokkien koon kehittyminen voidaan myös mainita muutosvoimina, joihin on voitu vuosille 2018–2021 laaditussa strategiassa ennakoita valmistautua. ⁵

Ammattikoulutusta tulee koskemaan hallituksen esitys oppivelvollisuusiän nostamisesta 1.8.2021 alkaen ⁷, minkä arvioidaan aiheuttavan ammattioppilaitoksille lisävastuita liittyen oppilaiden sosiaalisen hyvinvoinnin erojen hallintaan. Oppivelvollisuusiän nostaminen tulee tarkoittamaan sitä, että toiminnassa pidetään jatkossa huolta kokonaisista ikäluokista ja esimerkiksi syrjäytymisen estämiseen liittyvät toiminnot tulevat entisestään korostumaan. Koronavirusepidemiaa tai oppivelvollisuusiän nostoa ei muutosvoimina ole pystytty ennakoimaan vuosien 2018–2020 strategian laadinnassa vuonna 2017. Vuosille 2018–2021 laaditusta strategiasta on arviointihavaintojen perusteella tunnistettavissa ainakin seuraavia työkaluja ennakoitavissa olleiden sekä ennakoimattomien muutosvoimien hallitsemiseksi:

- asiakaskeskeisyyden korostaminen toiminnassa
- ennusteisiin perustuva reagointi
- digitalisaation hyödyntäminen
- tiedolla johtaminen
- Lean-johtamismallin käyttöönotto
- vetovoimaisuuden eteen tehtävä työ
- liikevaihdon kasvuun panostaminen
- tilaohjelma. ⁵

Yhtiössä käynnissä olevalla tilaohjelmalla tavoitellaan toiminnan tiivistämistä ja keskittämistä. Tilaohjelman nähdään olevan historiallisen merkittävä satsaus opetuskiinteistöihin. Yhtiö aloitti toimintansa vuonna 2010, jolloin tilaneliöitä oli käytössä yhteensä noin 144 000 m². Nykyisin käytössä on tilaneliöitä noin 90 000 m² ja tavoitemäärä on noin 70 000 m². Esimerkiksi Tiedepuiston kampusratkaisuihin Porissa vähensi tiloja kerralla paljon. Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy:ltä vapautuneiden Tiedepuiston tilojen peruskorjaus WinNovan käyttöön aloitettiin kesäkuussa 2017 ja opinnot alkoivat tiloissa vuoden 2018 syksyllä. Ammatillisen koulutuksen reformin mukaisesti tiloista löytyy oppimisympäristöjä, jossa opiskelija pääsee harjoittelemaan työtehtäviä perinteisen pulpetissa tapahtuvan opiskelun sijaan. Tiloissa on muun muassa turvallisuuskoulutuksen tarpeisiin harjoittelutilat, valvomo ja lukitusjärjestelmien asentamisen harjoitteluun tarkoitettu tila. Sosiaali- ja terveyspalvelujen opiskelijat pääsevät harjoittelemaan hoitotyötä muun muassa kodinomaisia olosuhteita simuloivissa tiloissa. Sähköalan opiskelijoiden on mahdollista harjoitella turvallisessa ympäristössä sähköalan töitä. Tiloissa on myös valmistuskeittiön ja leipurien sekä kondiittorien harjoit-

tustilojen lisäksi palvelukatu. Palvelukadulla on tarjoilla opiskelijatyönä muun muassa kampaamo- ja kauneushoitopalveluita, hieronta- ja jalkahoitopalveluita, kahvila- sekä ravintolapalveluja. Lisäksi palvelukadulla toimii WinNovan Wilpertia-kerho, jossa on tarjolla ohjattua toimintaa lapsille.⁵

Yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Länsirannikon Koulutus Oy:lle on asetettu vuoden 2020 strategiseksi tavoitteeksi yhtiön vuosille 2018–2021 laaditun strategian edellyttämien tavoitteiden saavuttaminen. Kyseessä on ns. reformistrategia, jolla viitataan ammatillisen koulutuksen reformiin.^{5,8} Ammatillisen koulutuksen reformiin liittynyt uusi laki ammatillisesta koulutuksesta tuli voimaan 1.1.2018.⁹ Länsirannikon Koulutus Oy:n strategiassa määriteltujen tavoitteiden saavuttamista on Porin kaupungin toimesta seurattu asettamalla tavoitteiden saavuttaminen yhtiötä sitovaksi vuositavoitteeksi vuosina 2018–2021. Mittarina tavoitteen toteutumisesta on vuosina 2018–2020 käytetty kolmen strategiaan liittyneen kehittämisohjelman etenemistä:

1. osaamisperusteinen ammatillinen koulutus,
2. toiminnan tuottavuus ja tehokkuus (Lean) ja
3. johtaminen.⁵

Osaamisperusteisuudella tarkoitetaan sitä, että yksittäisen opiskelijan osaamistarpeet tunnistetaan ja suunnitellaan, miten hän parhaiten voi hankkia tarvitsemansa osaamisen. Tapoja hankkia tarvittava osaaminen on monia. Huomioon tulee Opetushallituksen mukaan ottaa opiskelijan aikaisemman osaamisen lisäksi opiskelijan oppimisvalmiudet, elämäntilanne ja urasuunnitelmat.¹⁰ Henkilökohtaiseen ohjaukseen perustuva ”Opiskelijan ohjauspalvelut” -prosessi on Länsirannikon Koulutus Oy:n omistajille suunnatun raportoinnin mukaan mallinnettu ja se on pilotoitavaiheessa. Valinnallisuutta lisäävä tarjotinmalli on Länsirannikon Koulutus Oy:ssä otettu käyttöön yhteisissä tutkimusosissa sekä soveltuvien osien ammatillisissa tutkimusosissa.⁸ Tarjotinmallissa tutkintoa on jaettu pienempiin kokonaisuuksiin, joihin opiskelija voi ilmoittaa itsensä joko vaaditun järjestyksen mukaan tai vapaamuotoisemmin

opiskeluhaluuden mukaan.¹¹ Ammatillisen koulutuksen reformin mukaisen toiminnan keskiössä on myös työelämälahtaisuus.⁹ Omistajille suunnatussa raportoinnissa on todettu, että ”Työelämäpalvelut”-prosessi on mallinnettu.¹² Lisäksi harjoittelujen kautta opiskelijoilla on WinNovassa jo aikaisessa vaiheessa väylä työelämään.⁵ Osaamisperusteisuuteen liittyvät myös erilaiset opintopolut. Lukio-opintoja tarjotaan WinNovan opiskelijoille Porissa aluksi rajatusti ja ammattikorkeakoulu yhteistyötä ollaan laajentamassa Nopsa-hankkeesta saatujen kokemusten kautta 5,8. Nopsa-hankkeessa, jonka päätoteuttajana toimi Hämeen ammattikorkeakoulu ja rahoittajana Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus haettiin toimintamalleja siirtymän sujuvoittamiseksi ammatilliselta toiselta asteelta ammattikorkeakouluun.¹³ Lisäksi Sataedun kanssa Taitaja-kilpailuun liittyvän yhteistyön katsotaan vahvistavan esimerkiksi lahjakkaiden opiskelijoiden opintopolkujen kehittämistä.^{5,8} Taitajassa nuoret tulevaisuuden huippuosaajat ja ammattilaiset kilpailevat ammattitaitokilpailun SM-mitaleista.¹⁴

Toiminnan tuottavuuden ja tehokkuuden kehittämisen näkökulmasta on yhtiössä tarkoitus ottaa käyttöön Lean-toimintamalli läpi organisaation. Omistajille suunnatussa raportoinnissa on todettu, että Lean-toimintamallin pilotit on analysoitu, ja koko toiminnan kattava käyttöönotto etenee yhtiön kustannuspaikoilla. Yhtiössä on myös strategiassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti otettu käyttöön johtamisen kehittämistoimenpiteenä tulokorttijohtaminen.

⁸ Tasapainotettu tulokortti on yksi työkalu, jonka avulla strategia voidaan jalkauttaa läpinäkyvästi läpi organisaation.¹⁵ Länsirannikon Koulutus Oy:n kaikilla koulutusaloilla on käytössä omat tulokortit. Tulokortit sisältävät mittariston, joka on suoraan johdettu ammatillisen koulutuksen 1.1.2018 voimaan tulleesta rahoitusjärjestelmästä. Mittareille on asetettu tavoitteet ja tavoitteiden toteutumista seurataan.⁵

Yhtiön strategian edellyttämien tavoitteiden saavuttamisen lisäksi Länsirannikon Koulutus Oy:lle oli asetettu vuodelle 2020 toinen strateginen tavoite. Tavoitteena oli, että yhtiön toiminnan tulos olisi vähintään -2,5 milj. euroa.⁸ Tämä kaupunginvaltuuston talousarviossa asettama talouteen liittyvä tavoite poikkesi yhtiön hallituksen budjetoinnin

yhteydessä asettamasta tavoitteesta, joka oli 0 milj. euroa. Omistajille suunnatun raportoinnin mukaan budjetointihetkellä yhtiön hallituksen asettama tavoite nollatuloksesta sisälsi oletuksen siitä, että ei-tutkintotavoitteinen koulutus- ja palvelumyynti tulisi lisääntymään voimakkaasti.⁵ Yhtiö on raportoinut vuoden aikana omistajille koronavirusepidemian aiheuttaneen haasteita ei-tutkintotavoitteiseen koulutus- ja palvelumyynnin tuottamiseen, mutta myynnille asetettu euromääräinen tavoite kuitenkin ylittyi^{12,8}. Yhtiö on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä lisärahoitusta opetus- ja ohjausresurssien vahvistamiseen, lähihoitaja-koulutuksen lisäämiseen ja koronavirusepidemian vaikutusten kompensointiin yhteensä 3,1 milj. euroa. Yhtiö saavutti sekä yhtiön hallituksen että Porin kaupunginvaltuuston asettaman tulostavoitteen vuoden 2020 toiminnan tuloksen ollessa +3,0 milj. euroa. Lisärahoitusten edellyttämät toimenpiteet käynnistettiin omistajille suunnatun raportoinnin mukaan vuonna 2020, mutta niiden kustannusvaikutukset tulevat näkymään pääosin vuoden 2021 kustannuksissa.⁸

Länsirannikon Koulutus Oy:n omistajille raportoima omavaraisuusaste oli tilikauden viimeisenä päivänä 83,41 prosenttia ja kokonaispääomantuottoaste 8,98 prosenttia. Näiden tunnuslukujen valossa ja arviointihavaintojen perusteella Länsirannikon Koulutus Oy:llä vaikuttaa olevan vahva tase. Taseeseen kertyneen ylijäämän ansiosta tulorahoitus on mahdollista ohjata toiminnan kehittämiseen.^{8,5} Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki ja asetus, jotka tulivat voimaan 1.1.2018, säättävät ammatilliseen koulutukseen myönnettävän rahoituksen laskentaperusteista^{16,17}. Arviointihavaintojen perusteella 70 prosenttia ammatillisen koulutuksen rahoituksesta määräytyy opiskelijamäärän perusteella ja 20 prosenttia suoritelmäärän kuten suoritettujen tutkintojen sekä tutkinnon osien perusteella. Loput 10 prosenttia rahoituksesta määräytyy vaikuttavuusmittareiden kuten koko tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen sekä työelämä- ja opiskelijapalautteen perustella.⁵

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmään liittyvät seikat ovat aiheuttaneet Länsirannikon Koulutus Oy:lle vaikeuksia ennakoita yhtiön taloudellista tulosta tilikauden

aikana. Ennakoimisen vaikeus vaikuttaa liittyvän siihen, että rahoituksen perusteena toimivat määrätiedot vahvistetaan talouden toteuman ennustamisen kannalta varsin myöhään. Sama koskee opetus- ja kulttuuriministeriön lisärahoitusten maksatuspäätösten varmistumista.⁵ Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii helpottamaan ammatillisen koulutuksen rahoituksen ennakoitavuutta vuoden 2021 alusta voimaantulevalla lakimuutoksella siitä, että rahoituksen laskentaperusteet pidetään vuoden 2020 tasolla¹⁸. Taloudellisen tilanteen ennustamiseen liittyvien haasteiden arvioidaan edelleen jatkuvan. Oppivelvollisuusiän nostoon ja siihen liittyvään toisen asteen maksuttomuuteen liittyy elementtejä, jotka voivat aiheuttaa tarpeen edelleen budjetoida varovasti. Tällaisena elementtinä nähdään esimerkiksi muutosten toteutuminen ikäluokittain eli asteittain. Muutokset oppilaitosten järjestämisluvuissa tulevat myös vaikuttamaan valtionosuusrahoitukseen⁵. Lisäksi koronavirusepidemialla ja sen jatkumisella voi olla vaikutusta rahoituksen perusteena toimiviin suoritteisiin kuten suoritettujen tutkintojen määrään sekä vaikuttavuusmittareihin.

Tarkastuslautakunta tutustui vuoden 2020 arviointityössä Länsirannikon Koulutus Oy:n Porin Tiedepuiston kampuksen tiloihin. Tiedepuiston kampus oppimisympäristönä vaikutti ammatillisen koulutuksen reformissa määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti mahdollistavan hyvin osaamisperusteisen ja asiakaslähtöisen opiskelun.

Arviointihavaintojen perusteella oppivelvollisuusiän nostopäätös ja koronavirusepidemia ovat olleet esimerkkejä siitä, että kaikki muutosvoimat eivät ole yhtiön strategiakauden alkaessa välttämättä ennakoitavissa. Länsirannikon Koulutus Oy:n vuosien 2018–2021 strategiasta vaikuttaa kuitenkin löytyvän kattavasti työkaluja erilaisten muutosvoimien hallintaan. Yhtiöllä on käytössä myös riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintamalli, joka nähdään myös muutosvoimien ja niistä mahdollisesti aiheutuvien kriisien hallinnan työkaluksi.

Arvioinnin perusteella Länsirannikon Koulutus Oy onnistui vuodelle 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Talouden tilikauden aikainen ennakointi

on tunnistettu haasteeksi, jonka nähdään vaikeuttavan taloudellisten tavoitteiden asettamista yhtiölle.

Koronavirusepidemiaan on liittynyt oppilaiden siirtyminen ajoittain etäopiskeluun. Tarkastuslautakunta suosittelee, että Porin kaupunkikonsernissa yhdistetään voimat etäopiskelun hyvien ja huonojen vaikutusten hallitsemiseksi. Mahdollisuus kartoittaa syntyneiden haittojen laajuus sekä hyväksi todettujen käytäntöjen jakaminen nähdään tärkeäksi. Yhtenä vaihtoehtona tarkastuslautakunta suosittelee harkitsemaan moniammatillisen työryhmän perustamista, jossa edustusta olisi peruskunnan sivistystoimialalta ja perusturvasta sekä koulutusta järjestävistä konserniyhtiöistä. Myös laajempaa kokoonpanoa, johon kuuluisi osallistujia alueen muista koulutuksen järjestäjäorganisaatioista suositellaan harkittavaksi.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että paikallinen päätöksenteko on tärkeä muutosvoimien vaikutusten hallinnan työkalu. Tarkastuslautakunta kysyy, miten esimerkiksi Porin kaupunki pystyy päätöksenteollaan vaikuttamaan siihen, että valtion lisätukea saanut lähihoitajakoulutus saadaan nuoria kiinnostavaksi ja esimerkiksi vanhustenhuolto alana houkuttelevammaksi. Tarkastuslautakunta kysyy myös, onko työelämäyhteistyötä mahdollista syventää entisestään ammatillisen oppilaitoksen ja Porin kaupungin toimialojen välillä.

Länsirannikon Koulutus Oy:lle on sitovaksi tavoitteeksi vuosille 2018–2021 määritelty, että yhtiön laatiman strategian mukaiset tavoitteet saavutetaan. Tarkastuslautakunta näkee hyväksi, että tavoitteen toteutumisen arvioinnille on vuoden 2021 osalta asetettu numeraalisia mittareita, joiden avulla voidaan mitata vuosien 2018–2020 aikana käyttöön otettujen kehittämistoimenpiteiden tuloksellisuutta.

LÄHTEET LÄNSIRANNIKON KOULUTUS OY:

- 1) Porin kaupungin konserniohje, kaupunginvaltuusto 2.10.2017, päivitetty 22.3.2021.
- 2) Yhtiön internetsivut <https://www.winnova.fi/winnova/> esittely, haettu 31.10.2020.
- 3) Länsirannikon Koulutus Oy:n vuosikertomus 2019.
- 4) Kaupunginhallitus, strategiset yhtiöt, kokous 4.10.2019 § 10 Länsirannikon Koulutus Oy tavoitteet vuodelle 2020.
- 5) Toteutetut haastattelut, kuuleminen ja tutustumiskäynti.
- 6) Porin kaupungin tilinpäätös 2019.
- 7) Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 173/2020 vp).
- 8) Kaupunginhallitus 29.3.2021 § 213, Tytärtyötiöiden tilinpäätösraportointi 31.12.2020.
- 9) Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017.
- 10) Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelu-ammattillisessa-koulutuksessa>, haettu 14.12.2020.
- 11) Pusa J. (2020) Osaamisperusteisen opettamisen tila ja johtaminen ammatillisen koulutuksen muutostilanteessa, Seinäjoen ammattikorkeakoulu https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/345534/Pusa_Jani.pdf?sequence=2&isAllowed=y, haettu 26.3.2021.
- 12) Strategisten yhtiöiden raportit 30.6.2020.
- 13) NOPSA, Nopea ammatillinen väylä työelämään -opas. NOPSA- Nopea ammatillinen väylä työelämään -hanke (ESR) https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2019/10/Nopsa_opas_laajennettu_2019.pdf, haettu 14.12.2020.
- 14) Ammattiosaamisen suomenmestaruuskilpailu Taitaja. <https://www.skillsfinland.fi/taitaja-tapahtuma/taitaja-sm>, haettu 15.12.2020.
- 15) Kaaretjoki M. ja Varajärvi S. (2019) Tulokortti strategisen onnistumisen välineenä julkisessa organisaatiossa, Lahden ammattikorkeakoulu <https://www.lamkpub.fi/2019/02/07/tulokortti-strategisen-onnistumisen-valineena-julkisessa-organisaatiossa/>, haettu 15.12.2020.
- 16) Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (957/2017).
- 17) Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista (682/2017).
- 18) Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ammatillisen koulutuksen rahoitukseen ennakoitavuutta: perusrahoituksen osuus säilytetään vuoden 2020 tasolla. <https://minedu.fi/-/ammattillisen-koulutuksen-rahoitukseen-ennakoitavuutta-perusrahoituksen-osuus-sailytetaan-vuoden-2020-tasolla>, haettu 15.12.2020.

PORI

Porin tarkastustoimisto, Hallituskatu 9, 28100 Pori
Puh: (02) 621 1100 / keskus, tarkastustoimisto@pori.fi

Kansikuva: Niko Poskiparta. Taitto: Vida Design Oy. Paino: Allone Print Oy. Julkaistu: 1.6.2021.

www.pori.fi